

Møteinnkalling

Utvalg: Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget
Møtested: Kommunehuset
Dato: 08.04.2014
Tidspunkt: 09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 77778800. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Jorunn Farstad orienterer om barnehagesektoren ved møtestart.

Burfjord 31.03.14

for
Anne Gerd Jonassen
leder

William Haasen Soleng

Saksliste

Utv.saksnr	Sakstittel	U.Off	Arkivsaksnr
PS 2014/9	Skolemiljøet ved Kvæningen b&u-skole		2014/1126
PS 2014/10	Delegasjonsreglement for Kvæningen kommune, Opplæringsloven		2012/2553
PS 2014/11	Opprettelse og drift av dagsenter/dagtilbud		2013/3263
PS 2014/12	RAMMETIMETALL 2014/2015		2014/1092
PS 2014/13	REDUKSJON AV 4 UKERS FELLESEFERIE I BARNEHAGEN		2014/1094
PS 2014/14	Samarbeidsavtale om tilsetning av turnusleger		2012/69
PS 2014/15	ENDRING I BETALINGSSATS I SFO		2014/1112
PS 2014/16	Søknad om støtte til turbok for Nord Troms		2014/984
PS 2014/17	Godkjenning av kompetanseutviklingsplan		2014/1051
PS 2014/18	Reservasjonsordning for fastleger, høringsuttalelse		2014/1117
PS 2014/19	ØKNING KOSTSATS I BARNEHAGER		2014/1094
PS 2014/20	SKOLERUTE FOR KVÆNANGEN KOMMUNE - 2014/2015		2014/1092
PS 2014/21	OPPTAK BURFJORD SFO FOR 2014/2015		2014/1034
PS 2014/22	Opptak barnehage 2014	X	2014/1072
PS 2014/23	SØKNAD OM SKOLEFRI	X	2014/1160
PS 2014/24	SØKNAD OM DEKNING AV UTGIFTER	X	2014/1160
PS 2014/25	Referatsaker		
RS 2014/14	Søknad om barnehageplass	X	2014/675
RS 2014/15	Søknad om barnehageplass	X	2014/675
RS 2014/16	Søknad om barnehageplass	X	2014/675
RS 2014/17	Barnehage - Ny plass, endring og overflytting (KF-101)	X	2014/675
RS 2014/18	OPPSIGELSE AV BARNEHAGEPLASS	X	2013/1068
RS 2014/19	Oppholdstid i barnehage	X	2014/675
RS 2014/20	Søknad om barnehageplass	X	2014/675
RS 2014/21	Oppsigelse plass i SFO	X	2014/1034
RS 2014/22	CERT - nye muligheter for skoleskyssen.		2014/41
RS 2014/23	Svar på søknad om stipend.		2014/1054
RS 2014/24	Svar på søknad om stipend.		2014/1054
RS 2014/25	Svar på søknad om stipend.		2014/1054

RS 2014/26	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/27	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/28	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/29	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/30	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/31	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/32	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/33	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/34	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/35	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/36	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/37	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/38	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/39	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/40	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/41	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/42	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/43	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/44	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/45	Svar på søknad om stipend.	2014/1054
RS 2014/46	Referat fra møtet i samarbeidsutvalget 04.03.2014.	2014/1044
RS 2014/47	Varsel om skriftlig tilsyn etter barnehageloven.	2014/862
RS 2014/48	Utskrift fra fellesmøte SU/MU.	2014/1044
RS 2014/49	Befaringsrapport salgsbevilling 2014.	2014/4
RS 2014/50	Utskrift fra møte i SU ved Badderren barnehage.	2014/1044
RS 2014/51	Kort oppdatering Feide.	2014/1044
RS 2014/52	Til orientering	2014/1044
RS 2014/53	Skoleskyssreglement	2014/857
RS 2014/54	SVAR PÅ HØRING OM SKYSSREGLEMENT FOR TROMS	2014/857

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/9	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014

Skolemiljøet ved Kvæningen b&u-skole

Administrasjonssjefens innstilling

Det skal utarbeides en plan for hvordan vi skal få til gode skolemiljøer. Et sentralt punkt i planen skal være hvordan vi håndterer mobbesaker.

Saksopplysninger

Bakgrunnen for at saken tas opp er at det har vært noen saker med dårlig klassemiljø og elevmobbing de siste årene. I tillegg er det gjennom undersøkelse vist at Kvæningen har en klart svakere trivsel blant tiendeklassingene enn landet for øvrig.

I møte med Kvæningen b&u-skole den 10.03.14 kom følgende momenter fram:

- En vanskelig sak med mobbing var uoversiktlig og vanskelig og håndtere.
- LMT-prosjektet (læring-mestring-trivsel) er mer praktisk rettet og man håper dette vil fungere.
- Det er varierende resultater med kampanjer og programmer og det er ikke over alt det fungerer.
- Det bør lages overgangsplan fra mellom- til ungdomstrinn. Det må satses ekstra på å bygge opp gode miljøer i 8. klassene, bl.a fordi det kommer elever fra annen skole inn.
- Mobilbruk skaper mye problemer. Det er ingen klare retningslinjer for hvordan dette håndteres, ulik holdning fra lærer til lærer.
- Dugnad og det å gjøre ting sammen styrker miljøet og samholdet.
- Det etterlyser kontakt med Politiet om «tegn og signaler» ifb med rusmisbruk.
- Mye tyder på at det er en del rusmisbruk (stoff) blant elever ved skolen.
- Ungdomsmiljøet. Færre ungdommer nå enn før som deltar på organiserte aktiviteter og er på ungdomsklubben. Det er vanskelig å få kontakt med foreldrene til de ungdommene som skaper mest problemer. Skolen har ingen mulighet til å påvirke «dårlige hjem».
- Det er viktig å få med foreldrene på å motivere ungdommene og holde elevene interesserte.
- Ressurser. Det bør komme penger til ekskursjonsplan slik at elevene blir kjent med sitt lokalmiljø (dette hadde vi tidligere, men det ble stoppet for noen år siden). Det må inn større tidsressurs slik at lærerne får mer tid til samarbeid og tid til å få i gang «Ny giv».

Fra administrasjonens side legges det opp til at det enten fra skolestart august 2014 (i så fall i kommunestyret 25/6) eller i budsjettforslaget for 2015 skal det vurderes tiltak som skal:

- Styrke rektor som skoleleder.
- Styrke klasseledelse.
- Styrke tverrfaglig arbeid med helsetjenesten, barnevernet, ungdomsarbeidet.
- Styrke forholdet mellom hjem og skole.

- Vurdere behovet for ekstern bistand.

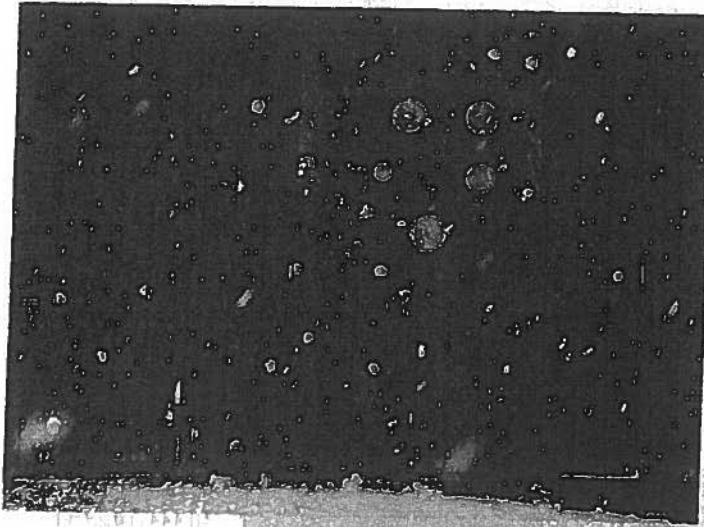
Et langsiktig/strategisk arbeid med:

- Skolemiljø er ikke bare anti-mobbing. Det må legges vekt på forebyggende arbeid der man systematisk og hele tiden har fokus på at det skal være et godt klassemiljø og at alle elevene skal trives.
- Langsiktig og forpliktende arbeid – ikke bare kampanjer
- Kompetanse, både faglig og innen «sosiallærefeltet» for å kunne håndtere problemer i elevmiljøet.
- Forpliktelser også for kommunen som skoleeier. Det må komme klare mål med krav til resultater som skal rapporteres og følges opp.

Vedlagt følger litt bakgrunnsinformasjon om Læringsmiljøprosjektet og råd til foreldre ifb med arbeid med å stoppe mobbing.

Hovedsaken

MOBBING

«Det har antagelig ligget der hele tida, som en kultur vi ikke har fått bukt med.»

Christer Høyning, rektor ved Knapstad skole

Skolene og kommunene som nå er i gang med prosjektet, har gitt positive tilbakemeldinger.

De utvalgte skoleeierne får hjelp til å sette i gang tiltak mot mobbing, og tilbakemeldingene vi får, er svært positive. Både veiledningsgruppene og de som får hjelp, virker veldig fornøyde med ordningen, sier avdelingsdirektor i Utdanningsdirektoratet, Marit Hognestad.

Til høsten skal nye kommuner og skoler få hjelp av veiledningsgruppene. Denne gangen er det bare små kommuner på lista. I nord er det Alta, Målselv og Tysfjord. I Trøndelag er Leka og Frøya på lista, mens Masfjorden i Hordaland, Bjerkreim i Rogaland og Notodden i Telemark også er i prosjektet.

Mest mobbing på små skoler

Rektor Christer Høyning har sett på Elevundersøkelsen at elever ved skolen føler seg mobbet, men lurte på om skolen relativt sett ligger så dårlig an som det kan se ut.

– Det er mindre skoler og kommuner som blir plukket ut, og det kan jo skyldes at noen få elever som blir mobbet, gir store utslag i statistikken. At elever hos oss oppgir at de blir mobbet, tar vi veldig alvorlig, og allerede for halvannet år siden startet vi et prosjekt for å få bukt med dette, sier han.

Hos Fylkesmannen i Østfold vet de heller ikke

Elgen på veggen er snøball-blink.

hvorfor de fleste skolene på lista er små.

Statistikk er vanskelig, og jeg vet ikke helt hvordan man har regnet og analysert seg fram til skolene som er trukket ut. Det er NTNU (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, red.anm.) som har gjennomført analysen for Utdanningsdirektoratet. Skolene på lista er takknemlige for å få være med i dette prosjektet, sier Grete Reitan hos Fylkesmannen.

I Hobøl er Ringvoll skole med på lista, selv om denne skolen ikke har høyere mobbetall enn landssnittet. Bakgrunnen var at kommunen ønsket å gjøre dette til en felles satsing.

Dette kan være tilfelle for flere skoler i kommuner med mange skoler på lista.

– Det er veldig fint at vi kan skape en felles praksis i Hobøl kommune, sier Høyning.

Knapstad skole tar tak for å få et bedre miljø, både ute og inne.

Læringsmiljøprosjektet

Kvalifiserte veiledergrupper skal vende vonde vaner.

Prosjektet het i utgangspunktet «Målrettet støtte og veiledning til kommuner/skoler med vedvarende høye mobbetall», men har endret navn til «Læringsmiljøprosjektetsmiljø».

– Kommuner og skoler som gjennom flere år har hatt høye mobbetall, får hjelp av tett oppfølging av en veiledningsgruppe for å få et bedre læringsmiljø, sier avdelingsdirektor ved Utdanningsdirektoratet, Marit Hognestad.

Teamet består av ansatte ved Læringsmiljøsen-teret og personer fra veilederkorpsen. De sistnevnte er pedagoger som selv har

jobbet i skolen og som er kurset gjennom Utdanningsdirektoratet. De første er forskere, psykologer eller pedagoger ansatt ved Læringsmiljøsen-teret i Stavanger eller Porsgrunn.

Fire regioner

Landet er delt inn i fire regioner som har hver sin veiledergruppe bestående av 4-6 personer. Det holdes tre samlinger for kompetanseutvikling og nettverksbygging for kommunaledelsen, PPT og skoleledelsen. I tillegg har Læringsmiljøsen-teret veiledningsgrupper som besøker kommunene to ganger hvert semester. Målet er å få redusert antall elever som opplever krenkelser og mobbing.

Skoler som er med i «Læringsmiljøprosjektet»:

Notodden:

Tinnesmoen skole 1,9

Hobøl:

Knapstad skole 1,7

Tomter skole 1,8

Ringvoll skole 1,1

Bjerkreim:

Bjerkreim skule 1,7

Vikeså skule 1,8

Masfjorden:

Matre skule (unntatt)

Nordbygda skule 1,8

Sandnes skule (unntatt)

Frøya:

Dyroy Oppvekstsenter (unntatt)

Sistranda skole 1,7

Leka:

Leka barne- og ungdomsskole (unntatt)

Tyafjord:

Drag skole 1,7

Kjøpsvik skole 1,5

Målselv:

Bakkehaug skole (unntatt)

Bardufoss ungdomsskole (unntatt)

Fageridal skole 1,7

Olsoberg skole 2,0

Alta:

Rafsbotn skole 1,8

Elvebakken skole 1,2

Tromsø:

Skjelnan skole 1,1

Ramfjord skole 1,8

Selnes skole 1,6

**siste tilgjengelige poengtall fra Elevundersøkelsen: «Elev som svarer at de er blitt mobbet de siste månedene» Skole fra 0 til 4, 0 er best og 4 er dårligst. Landsnittet er 1,4*

Ikke et antimobbeprogram

- Dette er ikke et antimobbeprogram, det er et prosjekt som veileder kommunene og skolene, sier seniorrådgiver hos Fylkesmannen i Østfold, Grete Reltan, som følger opp arbeidet. Hun skal se til at skolene gjør det de skal, og at veiledningsgruppene gjør sitt. Til nå har hun hatt en grei jobb.

- Fylkesmannen og skolene har en god dialog. Jeg tror at prosjektet kan få endret negative tendenser som man har sett over tid. Teamene jobber med hele systemet og vil ha fokus på læringsmiljø i alle ledd, sier Reltan.

- Dersom et barn henvender seg til en voksen på skolen, skal de bli tatt på alvor og bli møtt med samme reaksjon uansett hvem de prater med, sier rektor Christer Høyning.

Sammen med veiledningstemaet skal han ruste de voksne til å takle mobbesaker.

- Det er følelsesmessig tunge saker, også for lærerne, sier han.

I Elevundersøkelsen opplyser elevene selv hvordan de har det på skolen. At flere elever oppgir at de blir mobbet hver uke, gjør vondt.

- Vår oppgave er å trygge elevene og hjelpe både den som blir mobbet og den som mobber, sier Christer Høyning.

Rektor ved Knapstad kjemper mot mobbingen, og tror han skal vinne. Men en ting hadde gjort jobben hans lettere.

- Man må starte tidligere. Allerede i barnehagen. Femåringer kan de også, sier han og ser ut på snøføyken. Lista som man ikke vil være på til tross, rektor Christer Høyning er fornøyd.

- Sånn jeg ser det, er vi heldige som fikk bli med på dette prosjektet.

- Se på lokalmiljøet

Mobbing er ikke bare et skoleproblem, mener professor i psykologi, Terje Ogden.

- Det er for snevert å lukke mobbing inn som et skoleproblem. Mobbeproblematikken er en del av et større bilde, sier Terje Ogden, forskningsdirektør ved Atferdssenteret.

Han mener mobbing bør sees i sammenheng med fysisk utagering, hærverk, vold, rus og kriminalitet i lokalmiljøet.

- Når man får vedvarende problemer på skoler, finner man forklaringen i skolens lokalmiljø, sier Ogden.

Kulturen og tonen i samfunnet rundt preger skolen.

Eldre ungdommer i nærmiljøet kan være dårlige rollemodeller for skoleelevene og prege skolemiljøet, sier Ogden.

Kommunalt problem

At enkelte kommuner og skoler har problemer med dårlig læringsmiljø over flere år, overrasker ikke forskeren.

- Lokalmiljøer og skoler må innse at de har et problem for å kunne få bukt med det, sier Ogden.

Han er overrasket over at det bare er små kommuner på listen over dem som har hatt dårlig læringsmiljø over tid.

- I forskningen ser man at problematferd blant barn og unge er jevnt fordelt. Det er ikke bedre i store byer, men heller ikke verre, sier Ogden.

En forklaring på at ukulturer får vokse fram på små steder ser han likevel:

- Vi har jo sett flere eksempler på at sterkt negative miljøer har fått utvikle seg i lokalsamfunn. I et storbymiljø har man alltid kryssende impulser. Dersom det vokser fram en dårlig kultur, vil man få motkrefter. Det samme skjer ikke alltid på mindre steder, sier Ogden.

- Det er alvorlig

Elevorganisasjonen er bekymret over mobbetallene.

- Det er alvorlig at noen kommuner og skoler har høye mobbetall over tid, sier leder i Elevorganisasjonen, Liv Holm Heide.

Kommunene som kommer dårlig ut år etter år, får nå hjelp, og organisasjonen etterlyser en forklaring.

- Man lurer jo på hvorfor det er sånn. Hvorfor enkelte ikke klarer å få stanset mobbingen, sier Heide.

Hun er fornøyd med at disse kommunene og skolene nå får hjelp.

- Mobbing er noe man må jobbe med langsiktig og kontinuerlig. Det holder ikke med en kampanjedag hvis man glemmer det resten av året, sier Heide.

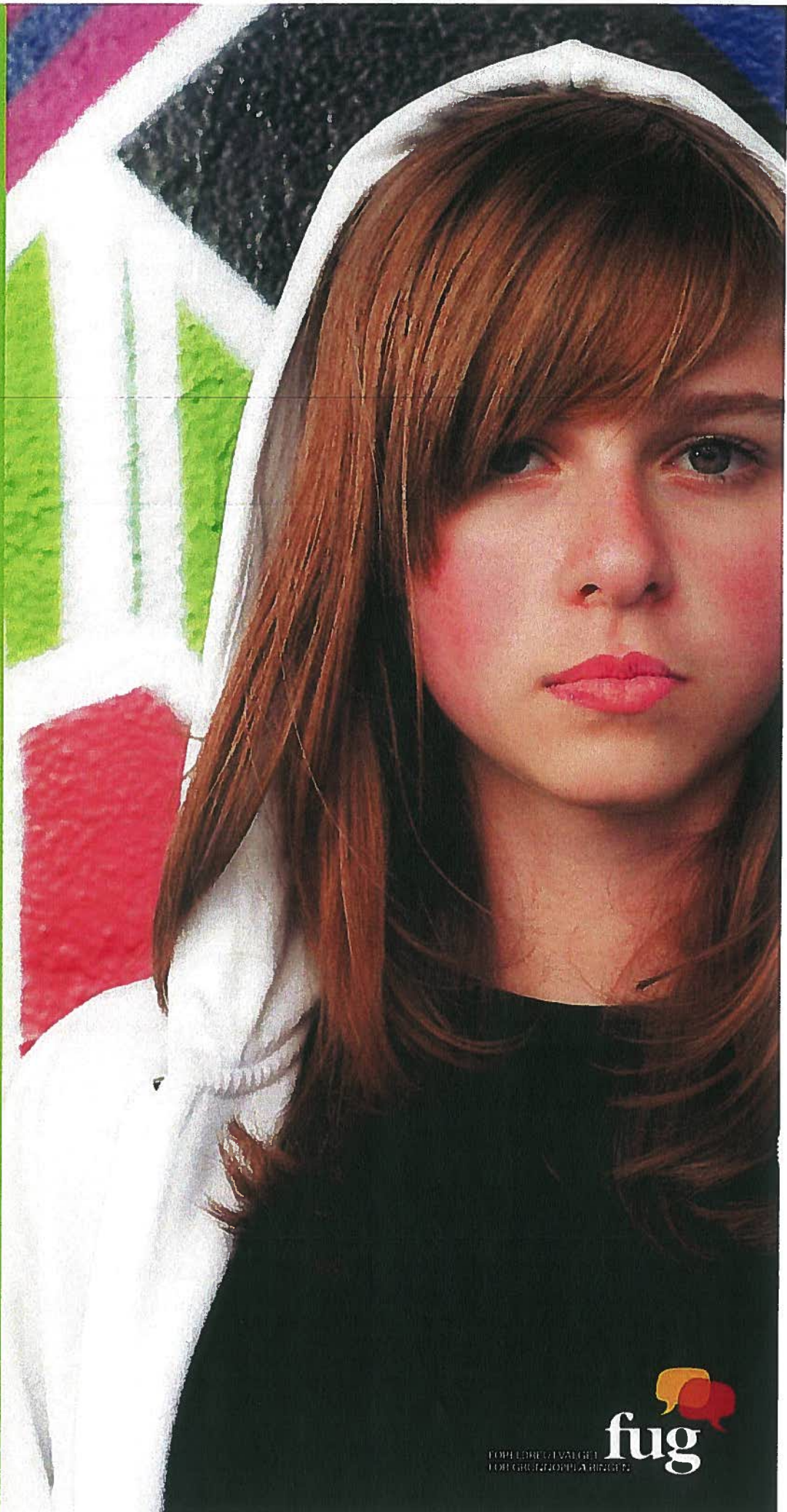
Organisasjonen mener rektorene må ta mer ansvar for eksempel ved å lage egne sosial læreplaner

- Vi kan begynne med å stille strengere krav til skolelederne våre. Det er altfor få rektorer og skoleledere med synlige visjoner om mobbebehandling på skolene, sier Heide og forklarer:

- Rektor har en viktig rolle i det forebyggende arbeidet. Rektors rolle må ikke undervurderes, en rektor som er engasjert i mobbeproblematikken, har positiv påvirkning på både lærere og elever.

STOPP MOBBING!

GODE RÅD TIL FORELDRE

- Vi skal løse problemene i fellesskap.
- Vi skal få kunnskap om hva mobbing er, hvordan den kommer til uttrykk og hva konsekvensene kan være.
- Vi skal tydelig vise at mobbing er uakseptabelt.

Mobbing angår alle. Det finnes ingen uskyldige tilskuere!

Forord

Dette heftet handler om mobbing, og hva man kan gjøre for å forhindre mobbing. Vi må både forsøke å forhindre at mobbing oppstår og at mobbing fortsetter.

Mobbing er et problem som berører oss alle, men problemet kan ikke løses av den enkelte elev eller den enkelte familie – det kan kun løses i fellesskap; et fellesskap mellom hjem, skole, skolefritidsordning, ungdomsklubb, idrettslag etc.

Heftet henvender seg spesielt til foreldre. Det kan brukes i den enkelte familie, på foreldremøter, i konferansetimer og i samarbeidet mellom foreldre og lærere/skoleledere.

Heftet er oversatt fra dansk og bearbeidet og tilpasset til norske forhold.

Foreldreutvalget for grunnopplæringen(FUG)
Desember 2009

Innhold

- 3_Alle barn har rett til et trygt skolemiljø
- 3_Hva er mobbing?
- 3_Hvem blir mobbet?
- 3_Hvorfor mobber man?
- 3_Hvilken skade gjør mobbing?
- 4_Hvordan kan jeg vite om barnet mitt blir mobbet?
- 5_Hva kan jeg gjøre hvis mitt barn blir mobbet?
- 5_Handlingsmuligheter
- 6_Hva gjør jeg hvis barnet mitt mobber andre?
- 7_Hva kan gjøres på skolen?
- 7_Samarbeidsutvalget
- 7_Skolemiljøutvalget
- 7_Elevrådet
- 7_Ansatte og skoleledelsen
- 8_Elevene, kontaktlæreren og foreldrekontaktene
- 9_Avtale
- 10_FAU – Foreldrerådets arbeidsutvalg
- 10_Hva kan vi alle gjøre?

STOPP MOBBING!
Gode råd til foreldre
Foreldreutvalget for
grunnopplæringen
www.fug.no
post@fug.no
© FUG 2009
Layout: Månelyst as
Foto: iStockphoto

Alle barn har rett til et trygt skolemiljø

Mobbing foregår ofte på eller i nærheten av skolen. Våren 2003 vedtok Stortinget en lov som ofte blir kalt barnas arbeidsmiljølov. Det er kapittel 9a i opplæringsloven, og her slås det fast at alle elever har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Dette betyr at ingen barn skal utsettes for krenkende ord eller handlinger som for eksempel mobbing! Alle har rett til å føle seg trygge når de er på skolen.

Rett til å klage – plikt til å handle

Det står også i loven at de voksne på skolen har plikt til å gripe inn hvis de får vite eller får mistanke om at en elev blir mobbet. Da skal vedkommende enten straks gripe inn selv, eller varsle skoleledelsen om saken. Dersom en elev og/eller foreldre sier fra om mobbing, skal skolen snarest sette i verk tiltak for å få slutt på dette. Hvis skolen ikke gjør det, kan eleven og foreldrene klage til kommunen og videre til Fylkesmannen.

Hva er mobbing?

Mobbing kan skje mellom et barn og et annet barn/gruppe, eller mellom barn og voksne. Mobbing kan være:

- Verbal (for eksempel bruke kallenavn)
- Sosial (for eksempel bli holdt utenfor)
- Materiell (for eksempel få ødelagt klær og eiendeler)
- Psykisk (for eksempel bli truet eller tvunget til å gjøre noe)
- Fysisk (for eksempel bli slått eller sparket)

Verbal, sosial og psykisk mobbing er mer utbredt enn materiell og fysisk mobbing.

I elevundersøkelsen er mobbing definert slik: "gjentatt negativ eller "ondsinnnet" atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vansker for å forsvare seg. Gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing".

Hvor alvorlig mobbingen er, avhenger av ulike faktorer:

- Hvor ond er hensikten med mobbingen?
- I hvor stor grad påvirker mobbingen den som blir mobbet?
- Hvor truende er mobbingen?
- Hvor ofte skjer det?
- Hvor lenge?
- Hvor personlig er det?
- Hvor mange deltar i mobbingen?

Hvem blir mobbet?

Alle kan bli mobbet, og det er umulig å peke på trekk som fører til mobbing. Undersøkelser viser at utseende, klesstil, dialekt eller lignende ikke er årsak til mobbing. De som blir mobbet, har et lavere selvbilde enn gjennomsnittet, men det kan også forklares som et resultat av mobbing.

Enhver som vil mobbe, kan finne noen å mobbe for et eller annet.

Hvorfor mobber man?

Barn mobber av mange grunner, f.eks. fordi:

- De er sjalu.
- De blir selv mobbet.
- De vil være tøffe (mest gutter).
- De vil skape samhold blant noen ved å stenge andre ute (mest jenter).
- De vil vise seg.
- De vil ha oppmerksomhet.
- De vil avreagere.
- De vil kompensere for nederlag.

Er det forskjell på gutter og jenter?

Gutter mobber både gutter og jenter, mens jenter hovedsakelig mobber andre jenter. Gutter velger ut sine offer fra samme eller yngre aldersgrupper over hele skolen, mens jenter normalt holder seg til sin egen klasse/gruppe. Gutter mobber mest for å vise seg. Den mobbingen gutter og jenter utsettes for, er noenlunde lik. Gutter utsettes likevel mer for fysisk mobbing, mens jenter utsettes mest for sosial mobbing.

Hvilken skade gjør mobbing?

Mobbing gjør barn ulykkelige, kan få dem til å skamme seg og føle seg ensomme. De mister selvtilliten, blir innadvendte og kanskje syke. De prøver å fortrenge at de blir mobbet, og kanskje føler de også at det er deres egen skyld. Kanskje avreagerer de på søsken eller foreldre. De vil sannsynligvis bli anspente og ukonsentrerte på skolen. Det kan være de ikke vil

gå på skolen. Mobbing påvirker læringen og kan ødelegge skolegangen. Jevnlig, men uforutsigbar, psykisk mobbing med mange trusler over lang tid, der barnet ikke kan fortelle noen om det, er kanskje det verste.

Mobbing kan bidra til å utløse alvorlige problemer, dårlig oppførsel, spiseforstyrrelser, kriminelle handlinger og depresjoner. Barn som mobber, får selv problemer – med skolen, foreldrene eller kameratene. Selv om de fleste mobbere i begynnelsen er populære, så kan de ende med å bli upopulære. Det kan bli utrivelig å gå på skolen, ikke bare for de elevene som blir mobbet, men for enhver som ser mobbing, og kanskje føler seg tvunget til å medvirke fordi de ellers er redde for selv å bli mobbet.

Hvorfor forteller de ikke om mobbing?

Det er mange grunner til at barn og unge synes det er vanskelig å fortelle voksne om mobbing. De vanligste grunnene er:

- De er redde for å bli mobbet enda mer.
- De vil ikke være sladrehanker.
- De vil ikke uroe foreldrene.
- De skammer seg over ikke å kunne klare seg selv.

Hvordan kan jeg vite om barnet mitt blir mobbet?

Nedenfor er en liste over mulige faresignaler. Ingen peker i seg selv direkte på mobbing, og de kan være forårsaket av andre ting. Plutselige store forandringer i atferden er viktige tegn. Hvis du føler at noe er galt, så er det trolig også tilfelle.

Skolen

- Barnet vil ikke gå på skolen; generelt, på bestemte dager eller til bestemte timer.
- Barnet er redd for å gå til og fra skolen, eller ber om å bli kjørt.
- Barnet går omveier til og fra skolen.
- Barnet kommer for sent til eller hjem fra skolen.
- Barnet kommer sultent hjem.
- Barnet klarer seg dårligere på skolen.
- Barnet kommer hjem med ødelagte bøker, ting eller klær.
- Barnet "mister" bøker, ting eller klær.
- Barnet "mister" lommepengene gang på gang.

Kameratene

- Barnet unngår venner og andre barn.
- Barnet blir innelukket og slutter med fritidsaktiviteter.

Atferd

- Barnet ber om ekstra penger eller begynner å stjele.
- Barnet nekter å fortelle hva som er galt.
- Barnet begynner å mobbe søsken eller foreldre.
- Barnet blir lett oppfarende, irritabel, aggressiv og har raseriutbrudd.
- Barnet mister selvtillit.
- Barnet gråter seg i søvn eller har mareritt.

Helse

- Barnet har uforklarlige sykdommer.
- Barnet endrer sove- eller spisevaner.
- Barnet har uforklarlige skrammer og blåmerker.

Hva kan jeg gjøre hvis mitt barn blir mobbet?

Ditt mål må være å få barnet til å snakke om problemene og gi barnet tilbake selvtilliten og troen på seg selv. Du vil formodentlig selv gå gjennom et bredt spekter av følelser:

- Hjelpeløshet – det er ingenting du kan gjøre.
- Sinne – du vil kanskje ha hevn.
- Bekymring – for ditt barns velbefinnende.
- Forvirring – du vet ikke hva du skal gjøre.
- Skuffelse – hvorfor kan ikke barnet klare det selv?

Så stopp opp, bevar roen og tenk gjennom tingene før du gjør noe.

Det er viktig at barnet ditt opplever at du har kontroll over situasjonen.

- Forvent en følelsesmessig reaksjon fra barnet; for eksempel skam eller sinne.
- Ta problemet alvorlig – barnet er formodentlig mer lei seg enn du tror.
- Undervurder aldri angsten hos et mobbet barn.
- Angrip problemet som noe som skal løses, og som man kan lære av.
- Ta deg god tid til å snakke med barnet – finn et rolig sted.

Ditt første svar

Unngå å være:

- kynikeren – «det skal du ikke være lei deg for».
- martyren – «det er da ingenting, den gang jeg gikk på skolen...».
- forhørslederen – «jeg vil vite alt».
- redningsmannen – «det skal jeg nok ordne opp i».
- trollmannen – «det ordner jeg på et øyeblikk».

Prøv i stedet å være:

- lyttende – lytt tålmodig og trekk ikke forhastede konklusjoner.
- undersøkende – etterforsk oppmerksomt og tålmodig.
- støttende – se problemet fra barnets side.

Berolige barnet og anerkjenn problemet

- Det er viktig å la barnet få vite hvor glad du er for at du fikk informasjon om mobbingen, at du tror på barnet, at det ikke er barnets skyld, og at du er lei deg for at dette har skjedd. Det er ikke barnet som er problemet!
- Forviss deg om at barnet ikke tror på det mobberer sier.

- Berolig barnet med at det ikke er alene om å bli mobbet.
- Hvis det er fare for barnets sikkerhet, må du ta affære.
- Hvis barnet er i ekstrem krise, søk profesjonell hjelp.

Handlingsmuligheter

- Finn frem til sannheten, men unngå langvarige forhør; følg barnets tempo. Få i stedet informasjon fra andre – få hjelp fra skolen.
- La barnet foreslå løsninger på problemet.
- Hvis problemet fortsetter, må du kontakte skolen – i første omgang kontaktlæreren. Skolen har plikt til å handle. Vent ikke til den neste konferansetimen eller foreldremøtet. Snakk med lærerne om det. De kan ikke gjøre noe før de kjenner problemet. Sannsynligvis vet de ikke hva som foregår. Hvis mobbingen foregår i eller omkring SFO eller en fritidsaktivitet, skal du kontakte lederne der.
- Undersøk hvordan barnet ditt er på skolen. Du blir kanskje overrasket. Hvis du er usikker når det gjelder å ta kontakt med skolen, kan du for eksempel få en av foreldrekontaktene eller et medlem av FAU til å ta opp saken. Kanskje har du ikke lyst til å stå frem med navn, men det må ikke stoppe deg fra å fortelle skolen om problemene.

Hjelp barnet med å

- uttrykke sine følelser, især sinne
- kunne svare igjen – kom med positive og realistiske forslag
- innse at sikkerhet er viktigere enn ting (bli ikke sint på grunn av tapte eller ødelagte eiendeler)

Hent barnet på en diskret måte hvis mobbingen skjer på skoleveien. Hvis mobbingen har vært voldsom og langvarig, så unnlatt ikke å snakke om det, selv om du er redd for å rippe opp i fortiden. Barnet har behov for å snakke om det og bearbeide det over tid.

Du kan

- ikke skaffe barnet venner, men du kan skape muligheter for å få venner
- oppmuntre barnet til en ny hobby eller interesse for å gi barnets selvtillit et puff fremover
- prøve å få barnet med i en organisert fritidsaktivitet med struktur og tilsyn. Så kan man gradvis gå inn i aktiviteter som er litt mindre styrt av voksne

- kontakte andre foreldre i klassen og spørre om de har lignende opplevelser
- undersøke om barnet ditt selv provoserer til mobbing
- føre dagbok over episodene; hvem, hvor, når, hvordan
- kontakte lærerne om problemet og diskutere hva de kan gjøre med saken
- gi foreldrene til mobberer/mobberne beskjed – helst gjennom skolen
- ta opp temaet på foreldremøte i klassen

Er løsningen å gjøre gjengjeld?

Noen foreldre forteller barna sine at de bare skal gjøre gjengjeld og svare eller slå igjen. Men tenk litt over dette:

- Er ditt barn i stand til å slå igjen?
- Vil barnet gjøre det?
- Er det ikke bare det mobberer venter på?
- Går du inn for vold?
- Kommer barnet da til å tro at det er i orden å slå først?
- Vil det gi barnet ditt flere problemer?
- Kan barnet også klare å takle alle mobberens venner?
- Gjør du ditt barn til «Svarteper»?
- Løser dette problemet?

Husk at verbal, sosial og psykisk mobbing er mye mer utbredt enn fysisk mobbing. Hvis barnet ditt blir fysisk mobbet, er nok barnet ikke typen til å slå igjen – det er derfor barnet blir mobbet. Gjør ikke barnets problemer verre ved å oppfordre det til å gjøre noe det ikke kan. Finn heller – sammen med barnet – andre måter å takle episoder på. Aksepter barnet ditt for hva det er, ikke for hva du forventer det skal være.

Hva gjør jeg hvis barnet mitt mobber andre?

Prøv å unngå trusler som bare vil få barnet til å tie. Målet ditt skal være å samarbeide med barnet uten å bygge opp motstand. Få barnet til å føle seg ansvarlig. Fokuser på mobbingen – ikke på barnet, vær løsnings-orientert og ikke problemorientert. Ikke mobb barnet ditt!

Du skal handle!

- Kontakt straks skolen og finn ut hvordan barnet oppfører seg der. Vent ikke til neste konferansetime eller foreldremøte.
- Be skolen om å følge opp, be om samarbeid mellom deg og skolen, og hold hverandre løpende orientert om utviklingen.
- Hold hodet kaldt – unngå å overreagere.

- Få barnet til å fortelle, og finn ut hva barnet oppfatter av det som skjer.
- Beskriv hvordan du ser situasjonen, og hva du mener om den.
- Forklar klart og tydelig at det er i orden å forsvare seg selv, men at det ikke er lov å mobbe.
- Forklar hvilke følelser den som blir mobbet har.

På lengre sikt

- Prøv å få mobberer til å se episoden fra det mobbede barnets side.
- Få barnet til å gjøre det godt igjen på en eller annen måte.
- Prøv å oppmuntre barnet til en fritidsinteresse hvor barnet kan få det bedre med seg selv.
- La barnet være sammen med et større og roligere barn.
- Ros god oppførsel overfor andre barn.
- Gi mye tid og oppmerksomhet.
- Vær bestemt, men rettferdig. Avstraffelse gjør problemet verre, så du bør heller overveie å inndra noen av barnets privilegier.
- Hjelp barnet ditt med å finne andre måter å løse problemer på.

Se på deg selv!

Har du kanskje selv, uten å ville det, oppmuntret til mobbing?

Kanskje ved å:

- ikke ta mobbing alvorlig eller ikke å tro på barnet.
- si «Slutt med å sladre» eller «Forsvar deg selv».
- legge skylden på det barnet som blir mobbet.
- gjøre forskjell.
- delta med erting og kallenavn for gøy.
- være sarkastisk.
- være urettferdig.
- henge ut barnet i andres påhør.
- gi barnet skylden for alt mulig.

Hva kan gjøres på skolen?

Mye av mobbingen foregår i eller omkring skolen. I «arbeidsmiljøloven» for elevene (kapittel 9a i opplæringsloven) står det blant annet at ansatte ved skolen har plikt til å gripe inn dersom de får kunnskap eller mistanke om at en elev blir utsatt for mobbing, diskriminering, vold eller rasisme.

Skolemiljøutvalget (SMU)

Stortinget har bestemt at hver skole skal ha et skolemiljøutvalg der elevene og foreldrene skal utgjøre flertallet. Alle råd og utvalg i skolen har rett til å uttale seg og komme med forslag i alle saker som har betydning for skolemiljøet, men skolemiljøutvalget har et spesielt ansvar for å følge opp saker som gjelder kapittel 9a.

Samarbeidsutvalget

Samarbeidsutvalget (her sitter elever, foreldre, ansatte, skoleleder og en politiker) skal holdes løpende orientert om læringsmiljøet ved skolen. Ved noen skoler er samarbeidsutvalget erstattet av et driftsstyre. Utvalget skal tas med i planlegging og gjennomføring av miljøtiltak. Samarbeidsutvalget kan f.eks.:

- ta med sanksjoner mot mobbing i skolens ordensregler.
- lage en handlingsplan mot mobbing. I planen skal det bl.a. beskrives hvordan elever, foreldre og ansatte skal forholde seg når mobbing oppstår, retningslinjer for å ta kontakt med hverandre osv. Elever, ansatte og foreldre må være med i utarbeidelsen av handlingsplanen.
- følge opp loven om at skoleleder, lærere og andre ansatte har plikt til å være oppmerksomme på mobbing, til å ta affære når mistanke om mobbing er til stede og til å reagere på henvendelser fra elever og foreldre.
- gi kontaktlærerne pålegg om at trivsel, trygghet og mobbing er fast tema på alle foreldremøter.
- informere alle foreldre om skolens holdning til mobbing, retningslinjer for samarbeid for å forhindre/stoppe mobbing og tiltak for å få et trygt læringsmiljø.
- melde saker til skolemiljøutvalget

Elevrådet

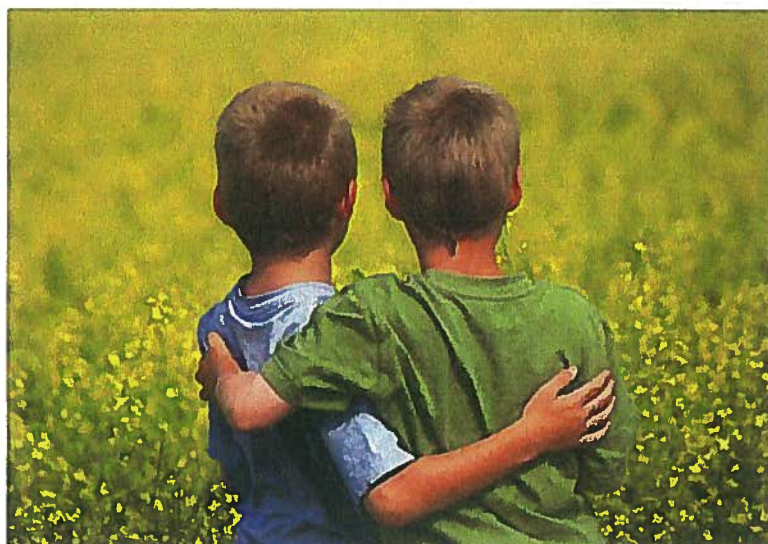
Med støtte fra samarbeidsutvalget, FAU og skolens ansatte kan elevrådet:

- straks melde fra til skolens ledelse eller en lærer når mobbing skjer.
- lage kampanjer på skolen mot mobbing.
- opprette en «mobbepatrulje», dvs. et korps av elever på tvers av klassene som andre elever kan henvende seg til for å få hjelp.
- innføre en «klagekasse» – eventuelt med standard skjema – hvor de elever som blir mobbet kan si fra.
- hjelpe elever som blir mobbet med å si fra til skolens ledelse.
- aktivt bekjempe mobbing ved å være gode forbilder og å gripe inn når noen blir mobbet.
- gi tillitsvalgte elever medansvar for å ha faste møter om læringsmiljø og mobbing med hele klassen og med kontaktlæreren og foreldre-kontakter.
- ha faste møter med FAU.
- ha læringsmiljø og mobbing som fast sak på alle elevrådsmøtene.
- behandle og melde saker til skolemiljøutvalget.

Ansatte og skoleledelsen

Skolen er pålagt å drive et kontinuerlig arbeid for å sikre at skolemiljøet fremmer elevenes helse og trygghet og skal blant annet:

- straks iverksette tiltak når mobbing skjer (jfr. elevenes rett til et godt læringsmiljø).
- sørge for at skolemiljøutvalget fungerer etter lovens intensjoner.

- arbeide kontinuerlig, i samarbeid med foreldre og elever, for et godt læringsmiljø fritt for mobbing og dermed forebygge mobbing.
- arbeide systematisk, i samarbeid med foreldre og elever, for å utvikle elevenes sosiale kompetanse.
- sørge for at elever og foreldre blir tatt på alvor når de melder fra om mobbing.
- sørge for at elevene har aktivitets- og leketilbud i frikvarterene -- med tilsyn.
- ha temaer om mobbing og trivsel.
- inndelegge skolegården i flere områder: Det kan være en del til å leke og spille ball, en del til å sitte og snakke sammen osv.
- innføre fadderordning der eldre elever tar seg av yngre elever.
- aktivt bekjempe mobbing ved selv å være gode forbilder.

Elevene, kontaktlæreren og foreldrekontaktene

- Diskutere mobbing i timene.
- I fellesskap finne gode løsninger på hvordan en kan forhindre mobbing.
- Innføre en ordning med trivselsobservatører. To elever velges eller utpekes. En uke av gangen skal de registrere hva de ser og rapportere det til kontaktlæreren. De skal ikke gripe inn selv. Elevene i klassen orienteres, men ikke skolens øvrige elever. Rollen som observatører skal gå på omgang blant samtlige elever i klassen.
- Foreldrene i klassen blir enige om hvilke retningslinjer som skal følges når noen blir mobbet, eller når det er mistanke om mobbing. Elevene må kjenne til disse rutineene. Prinsippet skal være informasjon, dialog og samarbeid mellom hjem og skole.
- Når noen blir mobbet, skal det reageres umiddelbart (både av ansatte, foreldre og elever).
- Jevnlige møter mellom kontaktlærer, foreldrekontakter og elevtillitsvalgte om miljøet i klassen.
- Foreldre og lærere skal tydelig si fra til elevene at mobbing er uakseptabelt.
- Gjennomføre elevsamtaler med hver enkelt elev der bare læreren og eleven er til stede. Spørsmål som arbeidsinnsats, arbeidsvaner, trivsel (også mobbing), motivasjon samt elevens faglige og sosiale mål tas opp.
- Gjennomføre konferansetimer mellom foreldre og lærer (og eventuelt elev) – samtaler der trivsel og mobbing skal tas opp.
- Kontaktlæreren kan tilrettelegge for møte mellom mobbere og den mobbede og/eller mellom foreldrene til disse. Det skal gis mulighet for å snakke sammen, høre alles oppfatning om saken og lage avtaler.

STOPP MOBBING!

Mobbing angår alle!

Alle voksne; ansatte, foreldrekontakter, medlemmer av foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU), skolemiljøutvalg (SMU) og samarbeidsutvalget (SU) og frivillige organisasjoner har ansvar for å stoppe mobbingen.

Derfor inngår vi forpliktende avtale!

Jeg/vi _____ (navn)

som er *) _____ (funksjon)

ved _____ (skole)

*) ansatt, foreldre, foreldrekontakt, medlem av FAU, medlem av SMU, medlem av SU, frivillig organisasjon.

vil

- gripe inn, stoppe mobbing
- hjelpe den som blir mobbet
- la andre få vite hva som skjer

Underskrift _____

Jeg/vi er enige om følgende tiltak:

FAU – Foreldrerådets arbeidsutvalg

Ved noen skoler er det foreldrekontakter som utgjør FAU. Her ligger det godt til rette for erfaringsutveksling: Hvordan arbeider foreldrekontaktene med læringsmiljø og mobbing? Uansett FAUs sammensetning må FAU være pådriver i arbeidet mot mobbing. De må påse at elever og foreldre er aktivt med i planlegging og evaluering av tiltak mot mobbing.

Hva kan vi alle gjøre?

Vi må alle gjøre en innsats:

- Forstå at mobbing betyr dårligere opplæring og læringsutbytte for alle elevene, og at de elevene som blir mobbet, har vanskeligheter med å lære.
- Ta mobbing på alvor og forhindre at det skjer.
- Finne frem til hva som egentlig har skjedd når vi hører om et problem.
- Oppmuntre elevene til å fortelle om mobbing, og støtte dem når de tar det opp.
- Hjelp alle barn som blir mobbet.
- Hjelp mobberne til å endre oppførsel.

Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) er et nasjonalt utvalg for og med foreldre som har barn i skolen.

FUG er opptatt av:

Hjem-skole-samarbeid

- Å ivareta foreldrenes interesser i skolesammenheng
- Å gi kunnskap om hvordan et hjem-skole-samarbeid fungerer
- Å gi kunnskap om hvordan foreldre kan støtte sine barn
- Å sette dagsorden og støtte foreldre når det gjelder sentrale tema som inneklima, mobbing, foreldremøter, skolearbeid, med mer.

www.fug.no – en nettressurs for foreldre med barn i skolen

Stopp mobbing! © FUG 2009

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/10	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014
	Kvæningen kommunestyre	

Delegasjonsreglement for Kvæningen kommune, Opplæringsloven

Administrasjonssjefens innstilling

Pkt 27 i delegasjonsreglement for Kvæningen kommune justeres slik:

27.1 Utvalg for oppvekst og omsorg

Kommunestyret delegerer sin avgjørelsesmyndighet etter opplæringsloven, med de til enhver tid tilhørende forskrifter og endringer i lov, til utvalg for oppvekst og omsorg. Unntatt fra delegering er myndighet etter opplæringsloven § 2-1 femte ledd (offentlig påtale), § 2-2 andre ledd (timetall ut over minstetimetall), § 2-3 første ledd (timer ut over minstetimetall), 2-5 første ledd (målform), 8-1 første ledd andre punktum (skolekretsgrenser) og § 13-7 (SFO inkl vedtekter). Formannskapet kan delegerer myndighet til å gi forskrift med hjemmel i opplæringsloven § 2-2 fjerde ledd (skolerute) til administrasjonssjef. Delegeringen gjelder ikke avgjørelsesmyndighet som ligger til kommunestyret selv i henhold til lov, forskrift eller reglement, jfr kommuneloven § 8 nr. 3.

27.2 Administrasjonssjef

Utvalg for oppvekst og omsorg delegerer sin avgjørelsesmyndighet etter punkt 27.1 til administrasjonssjef med unntak av § 8-1 overføring av elever til annen skole. Kommunestyret delegerer sin myndighet til å begjære offentlig påtale etter opplæringsloven § 2-1 femte ledd til rådmannen, jfr punkt 27.1 til administrasjonssjef. Administrasjonssjef kan kun avgjøre enkeltsaker og saker som ikke er av prinsipiell betydning.

Saksopplysninger

Når delegasjonsreglementet for Kvæningen kommune ble behandlet skjedde det en glipp. Delegasjon etter Opplæringsloven ble foretatt fra Kommunestyret og ned til Utvalg for oppvekst og omsorg, men ikke videre ned til administrasjonen slik det har til hensikt å gjøre. Saken legges derfor fram på nytt for å få dette i orden.

I mellomtiden har kommunestyret fattet eget vedtak vedrørende overflytting av skoleelever. Kommunestyrets vedtak den 12.02.14 i sak 2014/7: «*Forslag om overføring av elever til annen skole behandles av Utvalg for oppvekst og omsorg ihht «Forskrift om skoletilhørighet i Kvæningen kommune» § 2.1. I § 2.1 innarbeides følgende: «Før vedtak fattes, skal det innhentes uttalelse fra Samarbeidsutvalget ved begge skolene». For øvrig gjelder «Forskrift om skoletilhørighet for Kvæningen kommune» §§ 1 – 6 slik det framgår av forskriften vedtatt av Kvæningen kommunestyre 15.10.2008. Forskriften om skoletilhørighet revideres.»* Vedtaket er tilpasset i det nye forslaget til punkt 27 i delegasjonsreglementet.

Vedlagt følger Opplæringsloven.

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

Dato LOV-1998-07-17-61

Departement Kunnskapsdepartementet

Sist endret LOV-2012-06-22-53 fra 01.01.2014, LOV-2013-06-21-98 fra 01.08.2013

Publisert

Ikrafttredelse 27.11.1998, 01.08.1999, skoleåret 1999/2000

Endrer

Kunngjort

Korttittel Opplæringslova - oppl

Kapitteloversikt:

Kapittel 1. Formål, verkeområde og tilpassa opplæring m.m. (§§ 1-1 - 1-5)

Kapittel 2. Grunnskolen (§§ 2-1 - 2-16)

Kapittel 3. Vidaregåande opplæring (§§ 3-1 - 3-13)

Kapittel 4. Vidaregåande opplæring i bedrift (§§ 4-1 - 4-8)

Kapittel 4A. Opplæring spesielt organisert for vaksne (§§ 4A-1 - 4A-13)

Kapittel 5. Spesialundervisning (§§ 5-1 - 5-9)

Kapittel 6. Samisk opplæring (§§ 6-1 - 6-4)

Kapittel 7. Skyss og innlosjering (§§ 7-1 - 7-6)

Kapittel 8. Organisering av undervisninga (§§ 8-1 - 8-4)

Kapittel 9. Leiing, funksjonar, utstyr og læremiddel i skolen (§§ 9-1 - 9-6)

Kapittel 9a. Elevane sitt skolemiljø (§§ 9a-1 - 9a-10)

Kapittel 10. Personalet i skolen m.m. (§§ 10-1 - 10-11)

Kapittel 11. Organ for brukarmedverknad i skolen (§§ 11-1 - 11-10)

Kapittel 12. Organ knytte til fagopplæring i bedrift (§§ 12-1 - 12-7)

Kapittel 13. Ansvar til kommunen, fylkeskommunen og staten (§§ 13-1 - 13-10)

Kapittel 14. Tilsyn m.m. (§§ 14-1 - 14-4)

Kapittel 15. Bruk av forvaltningslova. Opplysningsplikt m.m. (§§ 15-1 - 15-5)

Kapittel 16. Iverksetjing og overgangsreglar. Endringar i andre lover (§§ 16-1 - 16-2)

Jf lov 4 juli 2003 nr. 84. Jf *tidlegare* forordning 23 jan 1739, plakat 5 mai 1741, lover 1 juli 1816 §§ 1 og 2, 14 juli 1827, 26 aug 1854, 16 mai 1860, 22 mai 1869, 22 mai 1869, 31 mai 1873, 19 juni 1878 nr. 2, 8 juni 1881 nr. 2 og 26 juni 1889 nr. 1 med tilleggsløver 21 mars 1891, 6 juli 1892 nr. 1, 21 juli 1894 nr. 3, 9 mai 1896 nr. 1, 11 juni 1898 nr. 2, 31 mai 1900 nr. 1, 27 mars 1905, 15 aug 1908 nr. 3, 18 sep 1909 nr. 1, 2 juli 1910 nr. 2, 13 aug 1915 nr. 1, 19 mai 1917 nr. 1, 5 des 1917 nr. 2, 5 juli 1918 nr. 1, 25 feb 1921 nr. 1, 21 juli 1922 nr. 1, 1 aug 1924 nr. 1, 13 mai 1927 nr. 1, 1 juli 1927 nr. 5, 13 apr 1928 nr. 1, 29 apr 1932 nr. 1 og 21 juni

1935 nr. 5, 16 juli 1936 nr. 8 og 16 juli 1936 nr. 9 med tilleggslover 17 juni 1937 nr. 5, 8 nov 1946 nr. 1 § 25, 23 mai 1947 nr. 1, 4 juli 1947 nr. 1, 13 des 1948 nr. 2, 15 des 1950 nr. 8 § 14, 23 nov 1951 nr. 2 § 24, 17 juli 1953 nr. 14, 30 juni 1955 nr. 3, 14 des 1956 nr. 1, 28 juni 1957 nr. 6, lover 10 apr 1959 nr. 1, 13 juni 1969 nr. 24, 21 juni 1974 nr. 55

Kapittel 1. Formål, verkeområde og tilpassa opplæring m.m.

0 Overskrifta endra med lov 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621)

§ 1-1. *Formålet med opplæringa*

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtiding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

0 Endra med lover 17 sep 1999 nr. 74 (ikr. 17 sep 1999, etter res. 17 sep 1999 nr. 1011), 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 4 juli 2003 nr. 84 (ikr. 1 okt 2003), 19 des 2008 nr. 118 (ikr. 1 jan 2009, etter res. 19 des 2008 nr. 1424).

§ 1-2. *Verkeområdet for lova*

Lova gjeld grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring i offentlege skolar og lærebedrifter dersom ikkje noko anna er særskilt fastsett.

Lova gjeld også for grunnskoleopplæring i private grunnskolar som ikkje får statstilskott etter privatskolelova, og for privat heimeopplæring i grunnskolen.

For opplæring som er spesielt organisert for vaksne, og som kommunen eller fylkeskommunen har ansvaret for, gjeld kapittel 4A.

Etter søknad frå fylkeskommunen kan departementet gi løyve til at fylkeskommunen kan stå ansvarleg for vidaregåande opplæring i utlandet som har som formål at elevane skal få norsk vitnemål ved fullført og bestått opplæring. Opplæringslova gjeld for opplæringa. Så langt det er forsvarleg og nødvendig, kan departementet likevel gjere unntak frå føresegner i lova og forskrifter til lova. Departementet kan endre vilkåra når tilhøva tilseier det, og kan om nødvendig også kalle tilbake det løyvet som er gitt.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621), 19 des 2008 nr. 118 (ikr. 1 jan 2009, etter res. 19 des 2008 nr. 1424), 24 juni 2011 nr. 37 (ikr. 1 aug 2011, etter res. 24 juni 2011 nr. 639)

§ 1-3. *Tilpassa opplæring og tidleg innsats*

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lære kandidat.

På 1. til 4. årstrinn skal kommunen sørgje for at den tilpassa opplæringa i norsk eller samisk og matematikk mellom anna inneber særleg høg lærartettleik, og er særleg retta mot elevar med svak dugleik i lesing og rekning.

0 Føyd til med lov 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621), tidlegare § 1-3 vart ny § 1-5, endra med lov 19 juni 2009 nr. 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 675).

§ 1-4. *Forsøksverksemd*

Departementet kan etter søknad frå kommunen eller fylkeskommunen gi løyve til at det blir gjort avvik frå lova og forskriftene etter lova i samband med tidsavgrensa pedagogiske eller organisatoriske forsøk.

§ 1-5. *Forskrifter*

Kongen i statsråd kan gi forskrifter for å fylle ut dei overordna måla og prinsippa for opplæringa.

0 Endra med lov 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res 20 juni 2008 nr. 621), endra paragrafnummer frå § 1-3

Kapittel 2. Grunnskolen

§ 2-1. *Rett og plikt til grunnskoleopplæring*

Barn og unge har plikt til grunnskoleopplæring, og rett til ein offentleg grunnskoleopplæring i samsvar med denne lova og tilhøyrande forskrifter. Plikten kan ivaretakast gjennom offentleg grunnskoleopplæring eller gjennom anna, tilsvarande opplæring.

Retten til grunnskoleopplæring gjeld når det er sannsynleg at barnet skal vere i Noreg i meir enn tre månader. Plikta til grunnskoleopplæring byrjar når opphaldet har vart i tre månader. Departementet kan i særlege tilfelle fritta elevlar frå denne plikta.

Grunnskoleopplæringa skal til vanleg ta til det kalenderåret barnet fyller 6 år. Dersom det etter sakkunnig vurdering er tvil om barnet er komme tilstrekkeleg langt i utviklinga si til å starte i skolen, har barnet rett til å utsetje skolestarten eitt år dersom foreldra krev det. Etter sakkunnig vurdering og med skriftleg samtykke frå foreldra kan kommunen i særlege tilfelle vedta å utsetje skolestarten eitt år. Dersom foreldra søker om det eller samtykkjer, kan kommunen etter sakkunnig vurdering la eit barn ta til på skolen eitt år før når det innan 1. april har fylt 5 år.

Retten og plikta til opplæring varer til eleven har fullført det tiande skoleåret. Etter sakkunnig vurdering og med skriftleg samtykke frå foreldra kan kommunen heilt eller delvis vedta å fritta ein elev for opplæringsplikta dersom omsynet til eleven tilseier det.

Dersom ein elev utan å ha rett til det har fråvære frå den pliktige opplæringa, kan foreldra eller andre som har omsorg for eleven, straffast med botar dersom fråværet kjem av at dei har handla forsettleg eller aktaust. Offentleg påtale blir ikkje reist utan når kommunen set fram krav om slik påtale.

0 Endra med lov 31 jan 2003 nr. 10.

§ 2-2. *Omfanget av grunnskoleopplæringa i tid*

Departementet gir forskrifter om samla tid til opplæring i grunnskolen.

Kommunen kan gi forskrifter om undervisningstid ut over timerammene i forskriftene etter første leddet. Kravet i § 38 første leddet bokstav c i forvaltningslova om kunnngjering i Norsk Lovtidend gjeld ikkje.

Opplæringa skal strekkje seg over minst 38 skoleveker innanfor ei ramme på 45 samanhengande veker i skoleåret.

Kommunen gir forskrifter om skole- og feriedagar i skoleåret for elevane. Forskrifta skal vere tilpassa avviklinga av nasjonale prøver. Kravet i § 38 første leddet bokstav c i forvaltningslova om kunnngjering i Norsk Lovtidend gjeld ikkje.

Departementet kan gi forskrifter om rammer for dagleg skoletid og om pausar for elevane.

§ 2-3. *Innhald og vurdering i grunnskoleopplæringa*

Grunnskoleopplæringa skal omfatte religion, livssyn og etikk, norsk, matematikk, framandspråk, kroppsoving, kunnskap om heimen, samfunnet og naturen, og estetisk, praktisk og sosial opplæring. Ein del av undervisningstida etter § 2-2 kan brukast til fag og aktivitetar som skolen og elevane vel, til leirskoleopplæring og til opplæring på andre skolar eller på ein arbeidsplass utanfor skolen. Kommunane avgjer sjølv korleis timar ut over minstetimetallet gitt i forskrifter etter § 2-2 skal brukast.

Grunnskolen er delt i eit barnetrinn og eit ungdomstrinn. Barnetrinnet omfattar 1.-7. årstrinn og ungdomstrinnet omfattar 8.-10. årstrinn.

Departementet gir forskrifter om fag, om mål for opplæringa, om omfanget av opplæringa i faga og om gjennomføringa av opplæringa. Departementet gir forskrifter om aktivitetar som ikkje er opplæring i fag. Departementet gir forskrifter om vurdering av elevlar og privatistar og om klage på vurderinga, om eksamen og om dokumentasjon.

Elevane skal vere aktivt med i opplæringa. Undervisningspersonalet skal tilretteleggje og gjennomføre opplæringa i samsvar med læreplanar gitt etter lova her. Rektor skal organisere skolen i samsvar med første leddet og forskrifter etter tredje leddet og i samsvar med § 1-1 og forskrifter etter § 1-5.

Etter søknad frå kommunen kan departementet gi ein skole løyve til avvik frå første leddet og frå forskrifter om læreplanar dersom kravet til opplæringa samla ikkje blir mindre. Før slikt løyve blir gitt, må det liggje føre fråsegn frå samarbeidsutvalet.

- 0 Endra med lover 17 sep 1999 nr 74 (ikr. 17 sep 1999, etter res. 17 sep 1999 nr. 1011), 12 apr 2002 nr. 10 (ikr. 1 aug 2002, etter res. 12 apr 2002 nr. 349), 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660), 27 juni 2008 nr. 70 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 27 juni 2008 nr. 724), 19 des 2008 nr. 118 (ikr. 1 jan 2009, etter res. 19 des 2008 nr. 1424), 19 juni 2009 nr. 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 675)

§ 2-3 a. *Fritak frå aktivitetar m.m. i opplæringa*

Skolen skal vise respekt for elevane og foreldra sine religiøse og filosofiske overtydingar og sikre retten til likeverdig opplæring.

Elevar skal etter skriftleg melding frå foreldra få fritak frå dei delar av undervisninga ved den enkelte skolen som dei ut frå eigen religion eller eige livssyn opplever som utøving av ein annan religion eller tilslutning til eit anna livssyn, eller som dei på same grunnlag opplever som støytande eller krenkjande. Det er ikkje nødvendig å grunngi melding om fritak etter første punktum.

Det kan ikkje krevjast fritak frå opplæring om kunnskapsinnhaldet i dei ulike emna i læreplanen. Dersom skolen på eit slikt grunnlag ikkje godtek ei melding om fritak, må skolen behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova.

Skolen skal ved melding om fritak sjå til at fritaket blir gjennomført, og leggje til rette for tilpassa opplæring innanfor læreplanen.

Skoleeigaren skal årleg informere elevane og foreldra til elevar under 15 år om reglane for fritak og om innhaldet i opplæringa.

Elevar som har fylt 15 år, gir sjølv skriftleg melding som nemnt i første ledd.¹

- 0 Føyd til med lov 17 juni 2005 nr. 106 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 661), endra med lov 27 juni 2008 nr. 70 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 27 juni 2008 nr. 724)

1 Sjå no andre ledd

§ 2-4. *Undervisninga i faget religion, livssyn og etikk*

Religion, livssyn og etikk er eit ordinært skolefag som normalt skal samle alle elevar. Undervisninga i faget skal ikkje vere forkynnande.

Undervisninga i religion, livssyn og etikk skal gi kjennskap til kristendommen, andre verdsreligionar og livssyn, kjennskap til kva kristendommen har å seie som kulturarv og til etiske og filosofiske emne.

Undervisninga i religion, livssyn og etikk skal bidra til forståing, respekt og evne til dialog mellom menneske med ulik oppfatning av trudoms- og livssynsspørsmål.

Undervisninga i religion, livssyn og etikk skal presentere ulike verdsreligionar og livssyn på ein objektiv, kritisk og pluralistisk måte. Dei same pedagogiske prinsippa skal leggjast til grunn for undervisninga i dei ulike emna.

- 0 Endra med lover 12 apr 2002 nr. 10 (ikr. 1 aug 2002, etter res. 12 apr 2002 nr. 349), 17 juni 2005 nr. 106 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 661), 27 juni 2008 nr. 70 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 27 juni 2008 nr. 724)

§ 2-5. *Målformer i grunnskolen*

Kommunen gir forskrifter om kva målform som skal vere hovudmål i dei enkelte skolane. Hovudmålet skal nyttast i skriftleg opplæring og i skriftleg arbeid. Frå og med 8. årstrinnet vel elevane sjølv kva skriftleg hovudmålform dei vil bruke.

I den munnlege opplæringa avgjer elevane og undervisningspersonalet sjølve kva for talemål dei vil bruke. Undervisningspersonalet og skoleleiinga skal likevel i størst mogleg grad ta omsyn til talemålet til elevane i ordval og uttrykksmåtar.

Foreldra vel målform i lærebøkene til elevane til og med 7. årstrinnet. Frå og med 8. årstrinnet vel elevane sjølv. I norskopplæringa skal elevane ha lærebøker på hovudmålet.

Når minst ti elevar på eitt av årstrinna 1-7 i ein kommune ønskjer skriftleg opplæring på eit anna hovudmål enn det kommunen har vedteke, har dei rett til å tilhøre ei eiga elevgruppe. Retten gjeld så lenge det er minst seks elevar igjen i denne gruppa. Når elevane er spreidde på fleire skolar i kommunen, vedtek foreldra med vanleg fleirtal kva skole tilbodet skal givast ved.

Elevar som blir overførte til ein ny skole med eit anna hovudmål enn det dei har hatt på årstrinna 1-4, har framleis rett til skriftleg opplæring på det opphavlege hovudmålet. Dei har rett til norskundervisning i eiga gruppe, uavhengig av kor mange dei er.

Dei to siste åra i grunnskolen skal elevane ha opplæring i begge målformer. Departementet kan gi forskrifter om fritak frå opplæring i sidemålet for elevar som får særleg språkopplæring.

I samband med skifte av hovudmål eller når eit fleirtal i kommunestyret eller minst 1/4 av dei røysterere krev det, skal det haldast rådgjevande røysting. Røysterrett har alle som bur i det området i kommunen som soknar til skolen, jf. § 8-1, og som har røysterrett etter valgloven § 2-2. Røysterrett i høve til skriftleg opplæring har dessutan foreldre eller forsytar til barn på barnesteget ved skolen, utan omsyn til bustad eller statsborgarskap. Departementet kan gi nærmare forskrifter.

- 0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr 645), 27 juni 2003 nr 69 (ikr. 1 aug 2003, etter res. 27 juni 2003 nr. 774), 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660), 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621).

§ 2-6. Teiknspråkopplæring i grunnskolen

Elevar som har teiknspråk som førstespråk eller som etter sakkunnig vurdering har behov for slik opplæring, har rett til grunnskoleopplæring i og på teiknspråk. Omfanget av opplæringa i tid og innhaldet i opplæringa fastsetjast i forskrifter etter § 2-2 og § 2-3 i denne lova.

Kommunen kan bestemme at opplæringa i og på teiknspråk skal givast på ein annan stad enn den skolen eleven soknar til.

Barn under opplæringspliktig alder som har særlege behov for teiknspråkopplæring, har rett til slik opplæring. Departementet gir nærmare forskrifter.

Før kommunen gjer vedtak etter første og tredje leddet, skal det liggje føre ei sakkunnig vurdering.

- 0 Endra med lover 17 sep 1999 nr. 74 (ikr. 17 sep 1999, etter res. 17 sep 1999 nr. 1011), 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621)

§ 2-7. Finskopplæring for elevar med kvensk-finsk bakgrunn

Når minst tre elevar med kvensk-finsk bakgrunn ved grunnskolar i Troms og Finnmark krev det, har elevane rett til opplæring i finsk. Omfanget av opplæringa i tid og innhaldet i opplæringa fastsetjast i forskrifter etter § 2-2 og § 2-3 i denne lova. Frå og med 8. årstrinnet vel elevane sjølv om dei vil ha opplæring i finsk.

Departementet kan gi forskrifter om alternative former for opplæring etter første leddet når opplæringa ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale på skolen.

- 0 Endra med lov 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660).

§ 2-8. Særskild språkopplæring for elevar frå språklege minoritetar

Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.

Morsmålsopplæringa kan leggjast til annan skole enn den eleven til vanleg går ved.

Når morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale, skal kommunen så langt mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føresetnadene til elevane.

Kommunen skal kartleggje kva dugleik elevane har i norsk før det blir gjort vedtak om særskild språkopplæring. Slik kartlegging skal også utførast undervegs i opplæringa for elevar som får særskild språkopplæring etter føresegna, som grunnlag for å vurdere om elevane har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.

Kommunen kan organisere særskilt opplæringstilbod for nykomne elevar i eigne grupper, klassar eller skolar. Dersom heile eller delar av opplæringa skal skje i slik gruppe, klasse eller skole, må dette fastsetjast i vedtaket om særskild språkopplæring. Vedtak om slik opplæring i særskilt organisert tilbod kan berre gjerast dersom dette er rekna for å vere til beste for eleven. Opplæring i særskilt organisert tilbod kan vare inntil to år. Vedtak kan berre gjerast for eitt år om gongen. I vedtaket kan det for denne perioden gjerast avvik frå læreplanverket for den aktuelle eleven i den utstrekning dette er nødvendig for å vareta eleven sitt behov. Vedtak etter dette leddet krev samtykkje frå elev eller føresette.

- 0 Endra med lover 4 juli 2003 nr. 84 (ikr. 1 okt 2003), 2 juli 2004 nr. 69 (ikr. 1 sep 2004, etter res. 2 juli 2004 nr. 1064), 19 juni 2009 nr. 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 675), 22 juni 2012 nr. 53 (ikr. 1 aug 2012, etter res. 22 juni 2012 nr. 582).

§ 2-9. Ordensreglement og liknande

Kommunen skal gi forskrifter om ordensreglement for den enkelte grunnskolen. Reglementet skal gi reglar om rettane og pliktene til elevane så langt dei ikkje er fastsette i lov eller på annan måte. Reglementet skal innehalde reglar om åtferd, reglar om kva tiltak som skal kunne brukast mot elevar som bryt reglementet og reglar om framgangsmåten når slike saker skal behandlast.

Ordensreglementet skal gjerast kjent for elevane og foreldra. Kravet i § 38 første leddet bokstav c i forvaltningslova om kunngjering i Norsk Lovtidend gjeld ikkje.

Fysisk refsing eller anna krenkjande behandling må ikkje nyttast.

Før det blir teke avgjerd om refsing, blant anna om bortvising, skal eleven ha høve til å forklare seg munnleg for den som skal ta avgjerda.

§ 2-10. Bortvising

Kommunen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar på årstrinna 8-10 som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort frå undervisninga i inntil tre dagar, og at elevar på årstrinna 1-7 kan visast bort frå undervisninga for enkelttimar eller for resten av dagen.

Rektor sjølv vedtek bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. Før det blir gjort vedtak, skal ein ha vurdert å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak. Foreldra til elevar på årstrinna 1-7 skal varslast før det blir sett i verk bortvising for resten av dagen.

Med mindre kommunen fastset noko anna, kan rektor bestemme at lærarane skal ha mynde til å ta avgjerd om bortvising frå eiga undervisning for ei opplæringsøkt, avgrensa til to klokketimar.

⁰ Endra med lover 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660), 25 juni 2010 nr. 49 (ikr. 1 aug. 2010, etter res. 25 juni 2010 nr. 982)

§ 2-11. Permisjon frå den pliktige opplæringa

Når det er forsvarleg, kan kommunen etter søknad gi den enkelte eleven permisjon i inntil to veker.

Elevar som høyrer til eit trussamfunn utanfor Den norske kyrkja, har etter søknad rett til å vere borte frå skolen dei dagane trussamfunnet deira har helgedag. Det er eit vilkår for retten at foreldra sørger for nødvendig undervisning i permisjonstida, slik at eleven kan følgje med i den allmenne undervisninga etter at permisjonstida er ute.

§ 2-12. Private grunnskolar

Private grunnskolar må ha godkjenning av departementet. Det skal givast godkjenning når skolen oppfyller krava i andre og tredje leddet. Den som driv privat grunnskole utan godkjenning, kan straffast med bøter.

§§ 1-1, 1-3, 2-3, 2-3 a og 2-4 i lova med forskrifter gjeld for innhaldet og for vurdering i privat grunnskole så langt reglane ikkje kjem i strid med Noregs folkerettslege plikter.

For private grunnskolar gjeld også §§ 2-2, 2-5 første, andre, tredje og sjette ledd, 2-9, 2-10, 2-11, 8-2, 9-1, 9-2, 9-3, 9-4, 9-5, 9-6, kapittel 9a, §§ 10-1, 10-2, 10-6, 10-6a, 10-9, 11-1, 11-2, 11-3,¹ 11-4, 11-7, 11-10, 13-3b, 13-7a, 13-10, 14-1, 15-3 og 15-4.

Departementet kan gjere unntak frå krava i andre og tredje leddet for utanlandske og internasjonale grunnskolar i Noreg.

Departementet kan gi forskrift om sakshandsamingsreglar til utfylling av reglane i tjenesteloven om godkjenning av private grunnskolar etter føresegna her, medrekna sakshandsamingsfrist og rettsverknader av fristoverskriding. Unntak frå tjenesteloven § 11 annet ledd kan berre gjerast når det er grunnleggjande med tvingande allmenne omsyn, medrekna omsynet til barn og unge under opplæring. Sakshandsamingsreglane kan vike av frå reglane i forvaltningslova.

⁰ Endra med lover 20 des. 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr. 2003, etter res. 20 des. 2002 nr. 1735), 27 juni 2003 nr. 69 (ikr. 1 aug. 2003, etter res. 27 juni 2003 nr. 774), 17 juni 2005 nr. 106 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 661), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug. 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758), 19 des. 2008 nr. 118 (ikr. 1 jan. 2009, etter res. 19 des. 2008 nr. 1424), 19 juni 2009 nr. 103 (ikr. 28 des. 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 672), 25 juni 2010 nr. 49 (ikr. 1 aug. 2010, etter res. 25 juni 2010 nr. 982), 22 juni 2012 nr. 53 (ikr. 1 jan. 2014, etter res. 22 juni 2012 nr. 582)

¹ § 11-3 er opphevd med lov 27 juni 2003 nr. 69.

§ 2-13. Bruk av lova for privat opplæring i heimen

§§ 1-1, 1-3, 2-3 og 2-4 i lova med forskrifter gjeld for innhaldet i privat grunnskoleopplæring i heimen så langt reglane ikkje kjem i strid med Noregs folkerettslege plikter.

0 Endra med lov 19 des 2008 nr 118 (ikr. 1 jan 2009, etter res. 19 des 2008 nr. 1424)

§ 2-14. Punktskriftopplæring m.m.

Sterkt svaksynte og blinde elevar har rett til nødvendig opplæring i punktskrift og opplæring i bruk av nødvendige tekniske hjelpemiddel. Elevane har også rett til nødvendig opplæring i å ta seg fram på skolen, til og frå skolen og i heimemiljøet. Omfanget av opplæringa i tid og innhaldet i opplæringa blir fastsett i forskrift etter § 2-2 og § 2-3 i denne lova. Før det blir gjort vedtak om slik opplæring, skal det liggje føre sakkunnig vurdering.

0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645)

§ 2-15. Rett til gratis offentleg grunnskoleopplæring

Elevane har rett til gratis offentleg grunnskoleopplæring. Kommunen kan ikkje krevje at elevane eller foreldra dekkjer utgifter i samband med grunnskoleopplæringa, til dømes utgifter til undervisningsmateriell, transport i skoletida, leirskoleopphald, ekskursjonar eller andre turar som er ein del av grunnskoleopplæringa.

0 Føyd til med lov 31 jan 2003 nr. 10.

§ 2-16. Opplæring av elevar med behov for alternativ og supplerande kommunikasjon (ASK)

Elevar som heilt eller delvis manglar funksjonell tale og har behov for alternativ og supplerande kommunikasjon, skal få nytte eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæringa.

Når ein elev ikkje har eller kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har eleven rett til spesialundervisning etter reglane i kapittel 5. Dette inkluderer nødvendig opplæring i å bruke alternativ og supplerande kommunikasjon.

0 Føyd til med lov 22 juni 2012 nr 53 (ikr. 1 aug 2012, etter res. 22 juni 2012 nr. 582).

Kapittel 3. Vidaregåande opplæring

§ 3-1. Rett til vidaregåande opplæring for ungdom

Ungdom som har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har etter søknad rett til tre års heiltids vidaregåande opplæring. I fag der læreplanen føreset lengre opplæringstid enn tre år, har ungdommen rett til opplæring i samsvar med den opplæringstida som er fastsett i læreplanen. Ungdom som har fylt 15 år, søker sjølv om inntak til den vidaregåande opplæringa.

Elevar, lærlingar og lære kandidat har rett til opplæring i samsvar med denne lova og tilhøyrande forskrifter.

Heile retten må normalt takast ut i løpet av ein samanhengande periode på fem år, eller seks år når opplæringa heilt eller delvis blir gitt i lærebedrift, og innan utgangen av det året vedkommande fyller 24 år. Fylkeskommunen kan etter søknad gi eleven, lærlingen eller lære kandidaten løyve til utsetjing eller avbrot i opplæringa utan at retten tek slutt. Departementet gir forskrifter om kva forhold som skal gi rett til utsetjing eller avbrot.

Retten til vidaregåande opplæring blir etter søknad om omval utvida med inntil eitt opplæringsår.

Elev som etter reglane i kapittel 5 har rett til spesialundervisning, har rett til vidaregåande opplæring i inntil to år ekstra når eleven treng det i forhold til opplæringsmåla for den enkelte. Før fylkeskommunen gjer vedtak om utvida opplæringstid, skal det liggje føre sakkunnig vurdering av dei særlege behova eleven har. Retten gjeld også for elevar som har rett til opplæring i og på teiknspråk etter § 3-9, rett til opplæring i punktskrift etter § 3-10 eller rett til særskild språkopplæring etter § 3-12.

Søkjarar har rett til inntak til eitt av tre alternative utdanningsprogram på vidaregåande trinn I som dei har søkt på, og til to års vidaregåande opplæring innanfor utdanningsprogrammet. Søkjarar som etter kapittel 5 i lova har rett til spesialundervisning, og som på grunnlag av sakkunnig vurdering har særlege behov for eit særskilt utdanningsprogram på vidaregåande trinn I, har rett til inntak til dette utdanningsprogrammet etter forskrift fastsett av departementet.

Fylkeskommunen skal tilby anna opplæring dersom ein elev, ein lærling eller ein lære kandidat har særlege vanskar med å følgje den opplæringa som er vald.

Departementet gir forskrift om inntak.

Opplæringa i offentleg vidaregåande skole eller i lærebedrift er gratis. Fylkeskommunen har ansvaret for å halde elevane med nødvendige trykte og digitale læremiddel og digitalt utstyr. Elevane kan ikkje påleggjast å dekkje nokon del av utgiftene til dette utover det som følgjer av forskrift. Fylkeskommunen kan påleggje elevane, lærlingane og lære kandidatane å halde seg med anna individuelt utstyr som opplæringa til vanleg gjer det nødvendig å ha. Departementet kan gi nærmare forskrifter.

Ungdom med rett til vidaregåande opplæring etter paragrafen her kan, etter søknad og når det ligg føre særlege grunnar, i staden få vidaregåande opplæring etter § 4A-3.

- 0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758), 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621), 19 juni 2009 nr. 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 675)

§ 3-2. Omfanget av den vidaregåande opplæringa i tid

Departementet gir forskrifter om samla tid til opplæring i den vidaregåande opplæringa, også om samla læretid for lærlingar og lære kandidatlar.

Opplæringa i skole skal strekkje seg over minst 38 skoleveker innanfor ei ramme på 45 samanhengande veker i skoleåret.

Fylkeskommunen gir forskrifter om skole- og feriedagar i skoleåret for elevane. Forskrifta skal vere tilpassa utviklinga av nasjonale prøver. Kravet i § 38 første leddet bokstav c i forvaltningslova om kunngjering i Norsk Lovtidend gjeld ikkje.

Departementet kan gi forskrifter om rammer for dagleg skoletid og for pausar for elevane.

- 0 Endra med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645)

§ 3-3. Opplæringsordninga for den vidaregåande opplæringa

Den vidaregåande opplæringa skal føre fram til studiekompetanse, yrkeskompetanse eller grunnkompetanse.

Opplæringa i skole skal omfatte vidaregåande trinn 1, vidaregåande trinn 2 og vidaregåande trinn 3. Kvart trinn skal normalt ha lengd som eitt skoleår.

Fagopplæringa omfattar normalt to års opplæring i skole og eitt års opplæring i bedrift. Når opplæring i bedrift blir kombinert med verdiskaping i bedrifta, kan opplæringa strekkje seg over to år. Departementet gir forskrift i medhald av § 3-4 første leddet om kva for fag som skal ha læretid i bedrift, og nærmare føresegner om opplæringsordninga for dei ulike faga.

Fylkeskommunen kan i det enkelte tilfellet godkjenne lærekontrakt eller opplæringskontrakt som inneheld unntak frå den fastsette opplæringsordninga. Departementet kan gi nærmare forskrifter.

Dersom fylkeskommunen ikkje kan formidle opplæring i bedrift til dei som ønskjer slik opplæring, må også bedriftsdelen av opplæringa skje i skole.

Fylkeskommunen skal gi tilbod om opplæring som lærlingar og lære kandidatlar ikkje kan få i lærebedrifta.

- 0 Endra med lover 17 sep 1999 nr. 74 (ikr. 17 sep 1999, etter res. 17 sep 1999 nr. 1011), 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 27 juni 2003 nr. 69 (ikr. 1 aug 2003, etter res. 27 juni 2003 nr. 774), 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758), 25 juni 2010 nr. 49 (ikr. 1 aug 2010, etter res. 25 juni 2010 nr. 982)

§ 3-4. Innhald og vurdering i den vidaregåande opplæringa

Departementet gir forskrifter om trinn og programområde, om fag, om mål for opplæringa, om omfanget av opplæringa i faga og om gjennomføringa av opplæringa. Departementet gir forskrifter om vurdering av elevlar, lærlingar, lære kandidatlar, privatistar og praksiskandidatar, om klage på vurdering, om eksamen, om fag- og sveineprøve og om dokumentasjon. Departementet gir forskrifter om godskriving av tidlegare gjennomgådd opplæring eller praksis.

Elevane, lærlingane og lære kandidatane skal vere aktivt med i opplæringa. Undervisningspersonalet skal tilretteleggje og gjennomføre opplæringa i samsvar med læreplanar gitt etter lova her. Rektor skal organisere skolen i samsvar med forskrifter etter første leddet og i samsvar med §§ 1-1 og 3-3 og forskrifter etter § 1-5.

Departementet kan etter søknad frå fylkeskommunen gi ein skole løyve til avvik frå forskrifter om læreplanar. Før slikt løyve blir gitt, må det liggje føre fråsegn frå skoleutvalet.

- 0 Endra med lover 17 sep 1999 nr. 74 (ikr. 17 sep 1999, etter res. 17 sep 1999 nr. 1011), 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17. juni 2005 nr. 660), 19 des 2008 nr. 118 (ikr. 1 jan 2009, etter res. 19 des 2008 nr. 1424), 19 juni 2009 nr. 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 675)

§ 3-5. Fag- og sveineprøve utan læreforhold og skole

Det er mogleg å ta fag- og sveineprøva på grunnlag av allsidig praksis i faget som er 25 prosent lengre enn den fastsette læretida. Fylkeskommunen avgjer om den praksisen kandidaten viser til, kan godkjennast, og kan i særlege tilfelle godkjenne kortare praksis.

- 0 Endra med lov 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758)

§ 3-6. Oppfølgingstenesta

Fylkeskommunen skal ha ei oppfølgingsteneste for ungdom som har rett til opplæring etter § 3-1, og som ikkje er i opplæring eller i arbeid. Tenesta gjeld til og med det året dei fyller 21 år. Tenesta omfattar også ungdom som har tapt opplæringsretten etter § 3-8 eller § 4-6.

Departementet gir forskrifter om oppgåvene til oppfølgingstenesta.

- 0 Endra med lov 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660)

§ 3-7. Ordensreglement og liknande

Fylkeskommunen skal gi forskrifter om ordensreglement for den enkelte vidaregåande skolen. Reglementet skal gi reglar om rettane og pliktene til elevane så langt dei ikkje er fastsette i lov eller på ein annan måte. Reglementet skal innehalde reglar om åtferd, reglar om kva for tiltak som skal kunne brukast mot elevar som bryt reglementet, og reglar om framgangsmåten når slike saker skal behandlast.

Ordensreglementet skal gjerast kjent for elevane og foreldra. Kravet i § 38 første leddet bokstav c i forvaltningslova om kunngjering i Norsk Lovtidend gjeld ikkje.

Fysisk refsing eller anna krenkjande behandling må ikkje nyttast.

Før det blir teke avgjerd om refsing, blant anna om bortvising eller tap av rettar, skal eleven ha høve til å forklare seg munnleg for den som skal ta avgjerda.

§ 3-8. Bortvising og tap av rettar

Fylkeskommunen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort i inntil fem dagar. Rektor sjølv vedtek å vise bort ein elev etter leddet her etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. Med mindre fylkeskommunen fastset noko anna, kan rektor bestemme at lærarane skal ha mynde til å ta avgjerd om bortvising frå eiga undervisning for ei opplæringsøkt, avgrensa til to klokketimar.

Når ein elev vedvarande har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan eleven visast bort for resten av skoleåret. I samband med eit vedtak om bortvising for resten av skoleåret kan fylkeskommunen også vedta at eleven skal miste retten til vidaregåande opplæring etter § 3-1. Fylkeskommunen kan ikkje overlata til eit organ på skolen å treffe vedtak etter leddet her om bortvising eller tap av retten til vidaregåande opplæring.

Før det blir gjort vedtak om bortvising eller tap av rettar, skal ein vurdere om det er mogleg å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak.

- 0 Endra med lover 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660), 25 juni 2010 nr. 49 (ikr. 1 aug 2010, etter res. 25 juni 2010 nr. 982).

§ 3-9. Teiknspråkopplæring i den vidaregåande skolen

Ungdom som har rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1 og som har teiknspråk som førstespråk, eller som etter sakkunnig vurdering har behov for slik opplæring, har rett til å velje vidaregåande opplæring i og på teiknspråk i eit teiknspråkleg miljø etter andre leddet, eller rett til å velje å bruke tolk i ordinære vidaregåande skolar. Det same gjeld vaksne som er tekne inn til vidaregåande opplæring utan rett etter § 3-1. Før fylkeskommunen gjer vedtak om slik opplæring, skal det liggje føre ei sakkunnig vurdering.

Med teiknspråkleg miljø er meint skolar som har tilrettelagde opplæringstilbod i og på teiknspråk for hørselshemma elevar.

Retten til opplæring i og på teiknspråk etter andre leddet er avgrensa til dei utdanningsprogramma og programområda desse skolane gir tilbod på. Delar av dette opplæringstilbodet kan givast med tolk.

Omfanget av opplæringa i tid og innhaldet i opplæringa blir fastsett i forskrifter etter § 3-2 og § 3-4 i denne lova.

Departementet kan gi nærmare forskrifter, mellom anna om inntak.

0 Føyd til med lov 17 sep 1999 nr 74 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 639), endra med lov 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660).

§ 3-10. Punktskriftopplæring m.m.

Sterkt svaksynte og blinde elevar har rett til nødvendig opplæring i punktskrift og opplæring i bruk av nødvendige tekniske hjelpemiddel. Elevane har også rett til nødvendig opplæring i å ta seg fram på skolen, til og frå skolen og i heimemiljøet. Omfanget av opplæringa i tid og innhaldet i opplæringa blir fastsett i forskrift etter § 3-2 og § 3-4 i denne lova. Før det blir gjort vedtak om slik opplæring, skal det ligge føre sakkunnig vurdering.

0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645).

§ 3-11. Mellomstatleg avtale om privat vidaregåande skole

Departementet kan godkjenne ein privat vidaregåande skole når det ligg føre ein mellomstatleg avtale om dette. I samband med godkjenninga kan departementet gjere unntak frå krava i opplæringslova og frå forskrift gitt i medhald av lova.

0 Føyd til med lov 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758).

§ 3-12. Særskild språkopplæring for elevar frå språklege minoritetar

Elevar i vidaregåande opplæring med anna morsmål enn norsk eller samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følge den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.

Morsmålsopplæringa kan leggjast til ein annan skole enn den eleven til vanleg går på.

Når morsmålsopplæring og tospråkleg fagopplæring ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale, skal fylkeskommunen så langt som mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føresetnadene til elevane.

Fylkeskommunen skal kartleggje kva dugleik elevane har i norsk før det blir gjort vedtak om særskild språkopplæring. Slik kartlegging skal også utførast undervegs i opplæringa for elevar som får særskild språkopplæring etter føresegna, som grunnlag for å vurdere om elevane har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følge den vanlege opplæringa i skolen.

Fylkeskommunen kan organisere særskilt opplæringstilbod for nykomne elevar i eigne grupper, klassar eller skolar. Dersom heile eller delar av opplæringa skal skje i slik gruppe, klasse eller skole, må dette fastsetjast i vedtaket om særskild språkopplæring. Vedtak om slik opplæring i særskilt organisert tilbod kan berre gjerast dersom dette er rekna for å vere til beste for eleven. Opplæring i særskilt organisert tilbod kan vare inntil to år. Vedtak kan berre gjerast for eitt år om gongen. I vedtaket kan det for denne perioden gjerast avvik frå læreplanverket for den aktuelle eleven i den utstrekning dette er nødvendig for å vareta eleven sitt behov. Vedtak etter dette leddet krev samtykkje frå elev eller føresette.

0 Føyd til med lov 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621), endra med lover 19 juni 2009 nr. 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 675), 22 juni 2012 nr. 53 (ikr. 1 aug 2012, etter res. 22 juni 2012 nr. 582).

§ 3-13. Opplæring av elevar, lærlingar og lærekandidatar med behov for alternativ og supplerande kommunikasjon (ASK)

Elevar, lærlingar og lærekandidatar som heilt eller delvis manglar funksjonell tale, og har behov for alternativ og supplerande kommunikasjon, skal få nytte eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæringa.

Når ein elev eller lærekandidat ikkje har eller kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har eleven eller lærekandidaten rett til spesialundervisning etter reglane i kapittel 5. Dette inkluderer nødvendig opplæring i bruk av alternativ og supplerande kommunikasjon.

0 Føyd til med lov 22 juni 2012 nr. 53 (ikr. 1 aug 2012, etter res. 22 juni 2012 nr. 582).

Kapittel 4. Vidaregåande opplæring i bedrift

§ 4-1. *Kven som er lærling og lærekandidat*

Lærling er etter denne lova den som har skrive ein lærekontrakt med sikte på fagprøve eller sveineprøve i fag som har læretid etter forskrifter gitt med heimel i § 3-4. Lærekandidat er etter denne lova den som har skrive ein opplæringskontrakt med sikte på ei mindre omfattande prøve enn fag- eller sveineprøve.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758)

§ 4-2. *Særlege rettar og plikter for lærlingen og lærekandidaten*

Lærlingen og lærekandidaten har rett til opplæring i samsvar med lærekontrakten og opplæringskontrakten.

Lærlingen og lærekandidaten er arbeidstakarar i den bedrifta dei har teikna arbeidsavtale med og er plasserte i, med dei rettane og pliktene som følgjer av lover og tariffavtalar. Der lærlingar og lærekandidatar har teikna både arbeidsavtale og lærekontrakt eller opplæringskontrakt med same part, kan arbeidsavtalen likevel ikkje hevast utan at lærekontrakten eller opplæringskontrakten kan hevast etter § 4-5 tredje leddet og § 4-6 siste leddet.

Når læretida etter kontrakten er over, eller når kontrakten blir heva etter § 4-6, fell også arbeidsavtalen bort. Dersom lærlingen eller lærekandidaten skal halde fram i bedrifta, må ein ny arbeidsavtale inngåast.

Lærlingar og lærekandidatar skal ha same tilgang på pedagogisk-psykologisk teneste som elevlar i vidaregåande skole.

Lærekandidatar som ikkje har eller ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har rett til spesialundervisning etter kapittel 5. For slik opplæring gjeld § 5-1, bortsett frå andre leddet siste setning, §§ 5-3, 5-4, 5-5 og 5-6 tilsvarande.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758).

§ 4-3. *Godkjenning av lærebedrift*

Bedrifter som tek på seg opplæring av ein eller fleire lærlingar eller lærekandidatar, må vere godkjende av fylkeskommunen. Som lærebedrift kan godkjennast private og offentlege verksemdar og organ for samarbeid mellom bedrifter som i fellesskap tek på seg opplæringsansvar (opplæringskontor eller opplæringsring). Lærebedrifta må vere fagleg vurdert av yrkesopplæringsnemnda før fylkeskommunen kan godkjenne bedrifta. Fylkeskommunen skal leggje avgjerande vekt på den faglege vurderinga frå yrkesopplæringsnemnda før endeleg vedtak blir gjort.

For at eit opplæringskontor eller ein opplæringsring skal bli godkjend, må dei enkelte bedriftene som inngår i kontoret eller ringen, vere godkjende av fylkeskommunen. Der samansetjinga av opplæringskontoret eller opplæringsringen endrar seg, skal kontoret eller ringen melde frå til fylkeskommunen, som skal vurdere godkjenninga på ny.

Ei lærebedrift må kunne gi ei opplæring som tilfredsstillar krava i forskrifter etter § 3-4 om innhaldet i opplæringa. Der lærebedrifta er eit opplæringskontor eller ein opplæringsring, skal dei samarbeidande bedriftene dokumentere at dei samla tilfredsstillar krava i forskriftene etter § 3-4 om innhaldet i opplæringa. Opplæringskontoret må ha føresegner som fastset tilhøvet mellom kontoret og medlemsbedriftene. Opplæringsringen må ha føresegner som fastset tilhøvet mellom dei samarbeidande bedriftene. Føresegnene skal fastsetje kva den enkelte bedrifta skal gi av opplæring, og delinga av tilskotet mellom bedriftene. Ei lærebedrift skal ha ein eller fleire fagleg kvalifiserte personar (fagleg leiar) som har ansvaret for opplæringa, og skal sjå til at opplæringslova med forskrifter blir oppfylt. Kvar enkelt bedrift skal ha ein eller fleire instruktørar som står føre opplæringa av lærlingane og lærekandidatane.

Departementet kan gi nærmare forskrifter om vilkår for godkjenning av lærebedrifter og tap av godkjenning.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758).

§ 4-4. *Rettane og pliktene til lærebedrifta m.m.*

Lærebedrifta pliktar å leggje til rette produksjonen og opplæringa slik at lærlingen og lærekandidaten kan nå måla i den fastsette læreplanen. Dersom lærekandidaten har krav på spesialundervisning etter kapittel 5, skal det utarbeidast individuell opplæringsplan, jf. § 5-5 første leddet. Lærebedrifta skal utvikle

ein intern plan for opplæringa, for å sikre at lærlingen eller lærekandidaten får ei opplæring som tilfredsstillar krava i læreplanen, eventuelt den individuelle opplæringsplanen. Ifall delar av opplæringa skal givast av andre enn lærebedrifta, skal lærebedrifta leggje til rette for dette.

Lærebedrifta skal skape eit godt arbeids- og læremiljø. Arbeids- og opplæringstida til lærlingen og lærekandidaten skal til saman ikkje vere lengre enn den arbeidstida som gjeld for andre arbeidstakarar i faget.

Lærebedrifta melder lærlingen til den fagprøva eller sveineprøva som blir halden nærmast den tida da læretida er ute. Lærekandidaten skal ved slutten av kontrakttida få høve til å gå opp til ei kompetanseprøve som viser det nivået opplæringa har ført fram til. Lærebedrifta stiller nødvendig arbeidsplass, materiale, reiskapar og assistenthjelp til rådvelde under prøva. Lærebedrifta får eigedomsretten til produktet. Dersom fagprøva, sveineprøva eller kompetanseprøva blir teken på ein skole og skolen dekkjer materialutgiftene, får skolen eigedomsretten til produktet av prøva.

Dersom lærebedrifta stansar eller utviklar seg på ein slik måte at ho ikkje lenger finn det mogleg å gi lærlingen eller lærekandidaten tilfredsstillande opplæring, skal ho melde frå til fylkeskommunen.

Lærebedrifter får tilskot til opplæringa frå fylkeskommunen etter forskrifter gitt av departementet.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758)

§ 4-5. Lærekontrakt og opplæringskontrakt

Det skal opprettast skriftleg lærekontrakt mellom lærebedrifta og lærlingen når læreforholdet tek til. Det skal opprettast skriftleg opplæringskontrakt mellom lærebedrifta og lærekandidaten når læreforholdet tek til. Det skal gå fram av kontrakten kven som har ansvaret for dei ulike delane av opplæringa etter den fastsette læreplanen.

For å bli gyldig må kontrakten godkjennast av fylkeskommunen, og han får da verknad frå den tida arbeidsforholdet tek til. Kontrakten skal vise til den eller dei arbeidsavtalane som lærlingen eller lærekandidaten har. Departementet kan gi nærmare forskrifter om innhaldet i og forma på kontrakten.

Lærlingar som har fylt 21 år og som inngår lærekontrakt med full opplæring i bedrift, jf. § 3-3 sjette leddet, skal ha ei prøvetid på seks månader. I prøvetida kan både lærebedrifta og lærlingen seie opp læreforholdet utan omsyn til § 4-6. Reglane i arbeidsmiljøloven §§ 15-3 og 15-6 gjeld også når lærlingen ikkje er skriftleg tilsett på ei bestemt prøvetid.

Det er ikkje nødvendig med samtykke frå verje når det blir skriva kontrakt.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 17 juni 2005 nr. 62 (ikr. 1 jan 2006, etter res. 17 juni 2005 nr. 609), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758).

§ 4-6. Endring og heving av lærekontrakt og opplæringskontrakt

Etter samtykke frå fylkeskommunen kan opplæringskontrakten mellom lærekandidaten og lærebedrifta endrast i løpet av kontrakttida til ordinær lærekontrakt med fagbrev eller sveinebrev som mål. Etter samtykke frå fylkeskommunen kan lærekontrakten mellom lærlingen og lærebedrifta i løpet av kontrakttida endrast til opplæringskontrakt med kompetanseprøve som mål.

Lærekontrakten eller opplæringskontrakten kan hevast av partane dersom dei er samde om det og etter at lærebedrifta har orientert fylkeskommunen skriftleg om det.

Etter samtykke frå fylkeskommunen kan kontrakten hevast av både lærebedrifta og av lærlingen eller lærekandidaten dersom

- a) den andre parten gjer seg skyldig i vesentlege brott på pliktene sine i arbeidsforholdet,
- b) lærlingen, lærekandidaten eller lærebedrifta viser seg ute av stand til å halde fram i læreforholdet, eller
- c) lærlingen eller lærekandidaten skriftleg seier frå at det er ei urimeleg ulempe for han eller ho å halde fram ut kontrakttida.

Fylkeskommunen avgjer i tilfelle når læreforholdet skal ta slutt. Lærebedrifta skal skriva ut ein attest for den delen av kontrakttida som er gjennomført med ei fråsegn om denne delen av opplæringa.

Når lærlingen eller lærekandidaten frivillig hevar kontrakten, fell retten til vidaregåande opplæring etter § 3-1 bort dersom fylkeskommunen ikkje vedtek noko anna. Når det blir gjort vedtak om å heve ein kontrakt etter krav frå lærebedrifta, beheld lærlingen eller lærekandidaten retten til vidaregåande opplæring med mindre vedtaket fastset at retten fell bort.

Før det blir gjort vedtak om heving etter krav frå lærebedrifta eller før det blir gjort vedtak om tap av rettar, skal lærlingen eller lærekandidaten kunne forklare seg munnleg for den som skal gjere vedtaket.

Etter samtykke frå fylkeskommunen kan læretida avbrytast i samband med permisjon.

Dersom lærebedrifta stansar eller ikkje lenger fyller vilkåra for godkjenning etter § 4-3, eller dersom fylkeskommunen finn at opplæringa ikkje er tilfredsstillande, skal fylkeskommunen søkje å skaffe lærlingane eller lærekandidatane ny læreplass for resten av kontrakttida. Den nye lærebedrifta går inn i kontrakten i staden for den tidlegare lærebedrifta. Etter samtykke frå fylkeskommunen kan kontrakttida i den nye lærebedrifta gjerest inntil eitt år lengre dersom opplæringa har vore mangelfull.

Lærekontrakten eller opplæringskontrakten kan ikkje endrast eller hevast på annan måte enn etter denne paragrafen. Unntak gjeld for lærlingar som har prøvetid etter § 4-5 tredje leddet.

- 0 Endra med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758).

§ 4-7. Internkontroll i den enkelte lærebedrifta

Lærebedrifta skal ha intern kvalitetssikring, slik at lærlingen eller lærekandidaten får opplæring i samsvar med lova her og forskrifta til denne. Ein eller fleire representantar for arbeidstakarane skal saman med den eller dei faglege leiarane jamleg sjå til at lærebedrifta følgjer pliktene etter opplæringslova med forskrift.

Lærebedrifta skal årleg rapportere til fylkeskommunen om opplæringa av lærlingar og lærekandidatar. Departementet kan gi nærmare forskrifter om rapporteringsplikta til lærebedrifta.

- 0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758).

§ 4-8. Oppgåvene til fylkeskommunen knytte til fag- og yrkesopplæringa

Fylkeskommunen har også oppgåver etter §§ 4-3, 4-5 og 4-6, knytte til fag- og yrkesopplæringa. I samband med godkjenning av lærebedrifter skal fylkeskommunen rettleie og følgje opp bedriftene, i tillegg til å kontrollere at den enkelte bedrifta fyller krava for å få godkjenning.

Fylkeskommunen skal leggje fram for yrkesopplæringsnemnda saker som har betydning for fag- og yrkesopplæringa, før fylkeskommunen gjer vedtak i saka. Saker om godkjenning av lærebedrifter, tap av godkjenningar og kvalitetssystemet for fag- og yrkesopplæringa skal alltid leggjast fram for nemnda. Fylkeskommunen skal leggje vekt på det yrkesopplæringsnemnda har vedteke eller uttalt når han avgjer saker som gjeld fag- og yrkesopplæringa. I samband med godkjenning av lærebedrift eller vedtak om tap av godkjenning skal fylkeskommunen leggje avgjerande vekt på den faglege vurderinga frå yrkesopplæringsnemnda, jf. § 4-3.

Fylkeskommunen skriv ut fagbrev og sveinebrev på grunnlag av greidd prøve, og kompetansebevis for opplæring som er gjennomført.

Fylkeskommunen godkjenner praksis for kandidatar som melder seg til fagprøve eller sveineprøve utan læretid, jf. § 3-5.

Etter forslag frå yrkesopplæringsnemnda nemner fylkeskommunen opp ei, eller om nødvendig fleire prøvenemnder for dei faga det er prøve kandidatar i. Fylkeskommunen kan eventuelt nemne opp prøvenemnder i samarbeid med andre fylkeskommunar.

- 0 Endra med lov 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 nov 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758).

Kapittel 4A. Opplæring spesielt organisert for vaksne

- 0 Kapitlet føyd til med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000 med unntak av § 4A-1, § 4A-2, § 4A-7 og § 4A-8 som trådte ikr. 1 aug 2002, etter res. 30 juni 2000 nr. 645).

§ 4A-1. Rett til grunnskoleopplæring for vaksne

Dei som er over opplæringspliktig alder, og som treng grunnskoleopplæring, har rett til slik opplæring, så langt dei ikkje har rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1. Retten til opplæring omfattar til vanleg dei faga ein treng for å få vitnemål for fullført grunnskoleopplæring for vaksne. Opplæringa skal tilpassast behovet til den enkelte.

Opplæringa og undervisningsmateriellet er gratis.

- 0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2002, etter res. 26 apr 2002 nr. 414).

§ 4A-2. Rett til spesialundervisning på grunnskolens område

Vaksne som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet for vaksne, har rett til spesialundervisning.

Vaksne som har særlege behov for opplæring for å kunne utvikle eller halde ved like grunnleggjande dugleik, har rett til slik opplæring.

For opplæring etter denne paragraf gjeld § 5-1 andre ledd bortsett frå siste punktum, og §§ 5-3, 5-4, 5-5 og 5-6 tilsvarande.

0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr 63 (ikr. 1 aug 2002, etter res 26 apr 2002 nr 414), endra med lov 19 juni 2009 nr 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res 19 juni 2009 nr 675)

§ 4A-3. Rett til vidaregåande opplæring for vaksne

Vaksne som har fullført grunnskolen eller tilsvarande, men som ikkje har fullført vidaregåande opplæring, har etter søknad rett til vidaregåande opplæring. Første punktum gjeld vaksne frå og med det året dei fyller 25 år. Opplæringa for vaksne skal tilpassast behovet til den enkelte. Retten kan oppfyllest mellom anna ved fjernundervisningstilbod. Departementet gir nærmare forskrifter, mellom anna om kven retten omfattar, om inntak, rangering og førerett.

Vaksne som er tekne inn til vidaregåande opplæring, har rett til å fullføre opplæringsløpet. Dette gjeld sjølv om dei ikkje har rett til vidaregåande opplæring etter første leddet.

I fag der læreplanen føreset lengre opplæringstid enn tre år, har dei vaksne rett til opplæring i samsvar med den opplæringstida som er fastsett i læreplanen.

Opplæringa i offentleg vidaregåande skole eller i lærebedrift er gratis. Fylkeskommunen har ansvaret for å halde vaksne som får vidaregåande opplæring, med nødvendige trykte og digitale læremiddel og digitalt utstyr. Vaksne som får vidaregåande opplæring, kan ikkje påleggjast å dekkje nokon del av utgiftene til dette utover det som følgjer av forskrift. Fylkeskommunen kan påleggje vaksne som får vidaregåande opplæring, å halde seg med anna individuelt utstyr som opplæringa til vanleg gjer det nødvendig å ha. Departementet kan gi nærmare forskrifter.

Vaksne som har rett til vidaregåande opplæring har rett til vurdering av realkompetansen sin og til kompetansebevis. Personar som ikkje har rett til vidaregåande opplæring, skal få vurdert realkompetansen sin om dei blir vist til dette av kommune eller Arbeids- og velferdsetaten. Departementet kan gi nærmare forskrifter.

Fylkeskommunen skal gi kompetansebevis på grunnlag av realkompetansevurdering på vidaregåande opplærings nivå. Departementet kan gi nærmare forskrifter.

0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), endra med lover 14 mars 2003 nr. 17, 16 juni 2006 nr. 20 (ikr. 1 juli 2006, etter res. 16 juni 2006 nr. 631), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758), 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621)

§ 4A-4. Kommunen og fylkeskommunen si plikt til å sorgje for grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring for vaksne

For opplæringa etter dette kapitlet gjeld §§ 13-1 til 13-3a og 13-10.

Kommunen og fylkeskommunen kan nytte studieforbund, godkjente nettskolar og andre som gir tilbod om grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring for å oppfylle plikta til å gi opplæring til vaksne.

Kommunen og fylkeskommunen har ansvaret for at vaksne får dokumentert opplæringa som dei har gjennomført.

Kommunen og fylkeskommunen skal leggje til rette for at vaksne som får opplæring etter dette kapitlet, får høve til å ta aktivt del i arbeidet med å fremje eit godt læringsmiljø og utdanningstilbod.

Departementet gir nærmare forskrifter om vurdering, om klage på vurdering, om eksamen og om dokumentasjon.

0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res 30 juni 2000 nr 645), endra med lover 12 apr 2002 nr 10 (ikr. 12 apr 2002, etter res 12 apr 2002 nr 349), 27 juni 2003 nr 69 (ikr. 1 aug 2003, etter res 27 juni 2003 nr 774), 19 juni 2009 nr 95 (ikr. 1 jan 2010).

§ 4A-5. Kompetansekrav for undervisningspersonell

§ 10-1 med tilhøyrande forskrift gjeld tilsvarande for opplæring etter dette kapitlet. Departementet kan gi forskrifter om at ein likevel kan tilsetje personell utan formell pedagogisk kompetanse.

For opplæring etter § 4A-2 andre leddet gjeld ikkje § 10-1 med tilhøyrande forskrift. Opplæringa skal likevel skje under fagleg og pedagogisk rettleiing og ansvar.

0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res 30 juni 2000 nr 645)

§ 4A-6. Innhaldet i opplæringa

§ 1-1 gjeld så langt det passar for opplæring etter dette kapitlet. Læreplanar etter §§ 1-5, 2-3, 3-4 og 6-4 gjeld med dei tilpassingar som følgjer av dette kapitlet.

- 0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), endra med lover 19 des 2008 nr. 118 (ikr. 1 jan 2009, etter res. 19 des 2008 nr. 1424), 19 juni 2009 nr. 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 675)

§ 4A-7. Skyss m.m.

Vaksne som ikkje har fullført grunnskolen, og som bur meir enn fire kilometer frå skolen, har rett til gratis skyss når dei får grunnskoleopplæring etter dette kapitlet.

Vaksne som på grunn av funksjonshemming, sjukdom eller skade har behov for det, har rett til gratis skyss utan omsyn til veglengda når dei får grunnskoleopplæring etter dette kapitlet. § 7-4 gjeld tilsvarande.

Kommunen skal innlosjere dei vaksne når dagleg skyss etter første og andre leddet ikkje er forsvareleg. Når det er nødvendig, gjeld tilsyn etter § 7-1 fjerde leddet tilsvarande.

Elles gjeld § 13-4 tilsvarande for dei pliktene som følgjer av denne paragrafen.

- 0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2002, etter res. 26 apr 2002 nr. 414).

§ 4A-8. Rådgiving

Vaksne med rett til opplæring etter §§ 4A-1 og 4A-2 har rett til rådgiving for å kartleggje kva tilbod den vaksne har behov for.

- 0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2002, etter res. 26 apr 2002 nr. 414)

§ 4A-9. Bortvising

Når ein elev eller deltakar vedvarande har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev eller deltakar alvorleg forsømmer pliktene sine, kan kommunen/fylkeskommunen vise eleven/deltakaren bort frå resten av det kurset eleven/deltakaren er teken inn på. I samband med eit vedtak om bortvising for resten av kurset kan fylkeskommunen også vedta at eleven/deltakaren skal misse retten til vidaregåande opplæring etter § 4A-3.

Kommunen/fylkeskommunen kan ikkje overlate til eit organ på skolen å gjere vedtak etter denne paragrafen om bortvising eller tap av retten til opplæring.

Før det blir gjort vedtak om bortvising eller tap av rettar, skal ein vurdere om det er mogleg å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak.

- 0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645)

§ 4A-10. Tilsyn, kontroll og klage

§ 14-1, § 15-1 første leddet og § 15-2 gjeld også for opplæring etter dette kapitlet.

- 0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645)

§ 4A-11. Forsøk

§ 1-4 gjeld tilsvarande for opplæring etter dette kapitlet.

- 0 Føyd til med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645)

§ 4A-12. Tilpassa opplæring

§ 1-3 første ledd gjeld tilsvarande for opplæring etter dette kapitlet.

- 0 Føyd til med lov 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621), endra med lov 19 juni 2009 nr. 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 675)

§ 4A-13. Opplæring av vaksne med behov for alternativ og supplerande kommunikasjon (ASK)

Vaksne som heilt eller delvis manglar funksjonell tale og har behov for alternativ og supplerande kommunikasjon, skal få nytte eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæringa.

Vaksne som ikkje har eller kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har rett til spesialundervisning etter reglane i § 4a-2.¹ Dette inkluderer nødvendig opplæring i å bruke alternativ og supplerande kommunikasjon.

0 Føyd til med lov 22 juni 2012 nr. 53 (ikr. 1 aug 2012, etter res. 22 juni 2012 nr. 582)

1 Skal vel være § 4A-2

Kapittel 5. Spesialundervisning

0 Endra med lov 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660)

§ 5-1. Rett til spesialundervisning

Elevlar som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbodet, har rett til spesialundervisning.

I vurderinga av kva for opplæringstilbod som skal givast, skal det særleg leggjast vekt på utviklingsutsiktene til eleven. Opplæringstilbodet skal ha eit slikt innhald at det samla tilbodet kan gi eleven eit forsvarleg utbytte av opplæringa i forhold til andre elevlar og i forhold til dei opplæringsmåla som er realistiske for eleven. Elevlar som får spesialundervisning, skal ha det same totale undervisningstimetalet som gjeld andre elevlar, jf. § 2-2 og § 3-2.

§ 5-2. (Oppheva med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2002, etter res. 26 apr 2002 nr. 414).)

§ 5-3. Sakkunnig vurdering

Før kommunen eller fylkeskommunen gjer vedtak om spesialundervisning etter § 5-1 eller vedtak om spesialpedagogisk hjelp etter § 5-7, skal det ligge føre ei sakkunnig vurdering av dei særlege behova til eleven. Vurderinga skal vise om eleven har behov for spesialundervisning, og kva for opplæringstilbod som bør givast.

Den sakkunnige vurderinga skal blant anna greie ut og ta standpunkt til

- eleven sitt utbytte av det ordinære opplæringstilbodet
- lærevanskar hjå eleven og andre særlege forhold som er viktige for opplæringa
- realistiske opplæringsmål for eleven
- om ein kan hjelpe på dei vanskanne eleven har innanfor det ordinære opplæringstilbodet
- kva for opplæring som gir eit forsvarleg opplæringstilbod.

Departementet kan gi nærmare forskrifter om den sakkunnige vurderinga.

Dersom vedtaket frå kommunen eller fylkeskommunen avvik frå den sakkunnige vurderinga, skal grunngevinga for vedtaket blant anna vise kvifor kommunen eller fylkeskommunen meiner at eleven likevel får eit opplæringstilbod som oppfyller retten etter § 5-1 eller § 5-7.

0 Endra med lov 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621)

§ 5-4. Nærmare om saksbehandlinga i samband med vedtak om spesialundervisning

Eleven eller foreldra til eleven kan krevje at skolen gjer dei undersøkingar som er nødvendige for å finne ut om eleven treng spesialundervisning, og eventuelt kva opplæring eleven treng. Undervisningspersonalet skal vurdere om ein elev treng spesialundervisning, og melde frå til rektor når slike behov er til stades. Skolen skal ha vurdert og eventuelt prøvd ut tiltak innanfor det ordinære opplæringstilbodet med sikte på å gi eleven tilfredsstillande utbytte før det blir gjort sakkunnig vurdering.

Før det blir gjort sakkunnig vurdering og før det blir gjort vedtak om å setje i gang spesialundervisning, skal det innhentast samtykke frå eleven eller frå foreldra til eleven. Med dei avgrensingane som følgjer av reglane om teieplikt og § 19 i forvaltningslova, har eleven eller foreldra til eleven rett til å gjere seg kjende med innhaldet i den sakkunnige vurderinga og til å uttale seg før det blir gjort vedtak.

Tilbod om spesialundervisning skal så langt råd er, formast ut i samarbeid med eleven og foreldra til eleven, og det skal leggjast stor vekt på deira syn.

0 Endra med lov 21 juni 2013 nr. 98 (ikr. 1 aug 2013, etter res. 21 juni 2013 nr. 685)

§ 5-5. Unntak frå reglane om innhaldet i opplæringa og om kompetansekrav

Reglane om innhaldet i opplæringa i denne lova og i forskrifter etter denne lova gjeld for spesialundervisning så langt dei passar. For elev som får spesialundervisning, skal det utarbeidast individuell opplæringsplan. Planen skal vise mål for og innhaldet i opplæringa og korleis ho skal drivast. Også avvikande kontraktvilkår for lærlingar kan fastsetjast i den individuelle opplæringsplanen.

Skolen skal kvart halvår¹ utarbeide skriftleg oversikt over den opplæringa eleven har fått, og ei vurdering av utviklinga til eleven. Skolen sender oversikta og vurderinga til eleven eller til foreldra til eleven og til kommunen eller fylkeskommunen.

Krav etter § 10-2 kan fråvikast i vedtak om spesialundervisning dersom ei konkret vurdering av eleven og den spesialundervisninga som skal bli gitt, tilseier det.

0 Endra med lover 27 juni 2003 nr 69 (ikr. 1 aug 2003, etter res. 27 juni 2003 nr. 774), 21 juni 2013 nr. 98 (ikr. 1 aug 2013, etter res. 21 juni 2013 nr. 685), 22 juni 2012 nr. 53 (ikr. 1 jan 2014, etter res. 22 juni 2012 nr. 582).

1 Skal vel være «ein gong i året», jf. lov 21 juni 2013 nr. 98 (ikr. 1 aug 2013). Ved en inkurie vart «kvart halvår» gjeninnført frå 1 jan 2014 med lov 22 juni 2012 nr. 53. Samstundes fell nytt andre punktum, «Utviklinga til eleven skal vurderast ut i frå måla som er satt i eleven sin individuelle opplæringsplan », bort att

§ 5-6. Pedagogisk-psykologisk teneste

Kvar kommune og kvar fylkeskommune skal ha ei pedagogisk-psykologisk teneste. Den pedagogisk-psykologiske tenesta i ein kommune kan organiserast i samarbeid med andre kommunar eller med fylkeskommunen.

Tenesta skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å leggje opplæringa betre til rette for elevar med særlege behov. Den pedagogisk-psykologiske tenesta skal sørge for at det blir utarbeidd sakkunnig vurdering der lova krev det. Departementet kan gi forskrifter om dei andre oppgåvene til tenesta.

§ 5-7. Spesialpedagogisk hjelp for opplæringspliktig alder

Barn under opplæringspliktig alder som har særlege behov for spesialpedagogisk hjelp, har rett til slik hjelp. Hjelpa skal omfatte tilbod om foreldrerådgiving. Hjelpa kan knytast til barnehagar, skolar, sosiale og medisinske institusjonar og liknande, eller organiserast som eige tiltak. Hjelpa kan også givast av den pedagogisk-psykologiske tenesta eller av ein annan sakkunnig instans.

For spesialpedagogisk hjelp gjeld § 5-4 andre og tredje leddet i lova. § 5-5 andre leddet i lova gjeld så langt det passar.

§ 5-8. Helsetenestetilbod

Departementet kan gi forskrifter om helsetilsyn og medisinsk hjelp for elevar som får spesialundervisning.

§ 5-9. Statens plikt til å sørge for læremiddel

Departementet skal sørge for at det blir utarbeidd lærebøker og andre læremiddel for spesialundervisning.

Kapittel 6. Samisk opplæring

§ 6-1. Definisjonar

I lova her tyder

- same: person som kan skrivast inn i samemanntalet, jf. § 2-6 i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (samelova), og barn av dei som kan skrivast inn
- samisk: nordsamisk, sørsamisk eller lulesamisk
- samisk distrikt: 1) det samiske forvaltningsområdet etter § 3-1 i samelova, 2) andre kommunar eller delar av kommunar etter forskrifter gitt av Kongen i statsråd etter at Sametinget og dei kommunane og fylkeskommunane spørsmålet gjeld, har fått uttale seg.

§ 6-2. Samisk opplæring i grunnskolen

I samiske distrikt har alle i grunnskolealder rett til opplæring i og på samisk.

Utanfor samiske distrikt har minst ti elevar i ein kommune som ønskjer opplæring i og på samisk, rett til slik opplæring så lenge det er minst seks elevar igjen i gruppa.

Kommunen kan vedta å leggje opplæring på samisk til ein eller fleire skolar i kommunen.

Kommunen kan gi forskrifter om at alle i grunnskolealder i samiske distrikt skal ha opplæring i samisk.

Utanfor samiske distrikt har samar i grunnskolealder rett til opplæring i samisk. Departementet kan gi forskrifter om alternative former for slik opplæring når opplæringa ikkje kan givast med eigna undervisningspersonale på skolen.

Elevane avgjer sjølv om dei vil ha opplæring i og på samisk frå og med 8. årstrinnet etter første, andre og femte leddet.

0 Endra med lov 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660)

§ 6-3. Samisk vidaregåande opplæring

Samar i vidaregåande opplæring har rett til opplæring i samisk. Departementet kan gi forskrifter om alternative former for slik opplæring når opplæringa ikkje kan givast med eigna undervisningspersonale på skolen.

Departementet kan gi forskrifter om at visse skolar skal tilby opplæring i eller på samisk eller i særskilde samiske fag i den vidaregåande opplæringa innanfor visse kurs eller for visse grupper. Fylkeskommunen kan også elles tilby slik opplæring.

§ 6-4. Innhaldet i opplæringa

Forskrifter om læreplanar etter § 2-3 og § 3-4 skal gi pålegg om opplæring om den samiske folkegruppa og om språket, kulturen og samfunnslivet til denne folkegruppa i tilknytning til dei ulike fagområda. Innanfor rammer fastsette av departementet gir Sametinget forskrifter om innhaldet i slik opplæring.

Sametinget gir forskrifter om læreplanar for opplæring i samisk språk i grunnskolen og i den vidaregåande opplæringa, og om læreplanar for særskilde samiske fag i den vidaregåande opplæringa. Forskriftene må ligge innanfor omfangs- og ressursrammer fastsette av departementet.

Departementet gir forskrifter om andre særskilde læreplanar for grunnskoleopplæringa i samiske distrikt og for elevar elles som får samisk opplæring i grunnskole og i vidaregåande opplæring. Sametinget skal i samråd med departementet lage utkast til desse forskriftene.

0 Ikr. 1 aug 1999, etter res. 27 nov 1998 nr. 1096, men likevel slik at gjeldande læreplanverk for grunnskolen (L97 og L97S) og gjeldande læreplanar for vidaregåande opplæring blir vidareførte fram til Sametinget har vedteke nytt. Endra med lov 30 juni 2006 nr. 57 (ikr. 1 jan 2007, etter res. 30 juni 2006 nr. 764).

Kapittel 7. Skyss og innlosjering

§ 7-1. Skyss og innlosjering i grunnskolen

Elevar i 2.-10. årstrinn som bur meir enn fire kilometer frå skolen har rett til gratis skyss. For elevar i 1. årstrinn er skyssgrensa to kilometer. Elevar som har særleg farleg eller vanskeleg skoleveg har rett til gratis skyss utan omsyn til veglengda.

Når det er nødvendig, har elevar rett til gratis båttransport utan omsyn til reiselengda.

Departementet gir nærmare forskrifter om tryggleiken til elevane under skoleskyssen.

Kommunen skal innlosjere elevar når dagleg skyss ikkje er forsvarleg. I vurderinga skal det særleg leggjast vekt på forhold som gjeld den enkelte eleven, til dømes alder, funksjonshemming, reisetid og tryggleik, og om dagleg skyss fører til ekstraordinære kostnader eller vanskar for kommunen. I tvilstilfelle avgjer foreldra om eleven skal skyssast eller innlosjerast.

Kommunen fører tilsyn med grunnskoleelevar som er innlosjerte.

0 Endra med lover 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr. 1735), 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621)

§ 7-2. Skyss og innlosjering i den vidaregåande skolen

Elevar i vidaregåande skole som bur meir enn seks kilometer frå skolen, har rett til gratis skyss eller full skyssgodtgjersle. Når det er nødvendig, har elevar rett til gratis båttransport utan omsyn til reiselengda. Departementet kan gi forskrifter om at skyssbehovet til elevane i særskilde tilfelle kan dekkjast på andre måtar.

Departementet gir nærmare forskrifter om tryggleiken til elevane under skoleskyssen.

Fylkeskommunen skal hjelpe til med å skaffe losji for elevar i vidaregåande skole som bur slik til eller som har så lang veg at dei ikkje kan nytte dagleg skyss til skolen. Om nødvendig skal fylkeskommunen bygge elevheim.

0 Endra med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr. 1735)

§ 7-3. Skyss for funksjonshemma og mellombels skadde eller sjuke

Elevar som på grunn av funksjonshemming eller mellombels skade eller sjukdom har behov for skyss, har rett til det uavhengig av avstanden mellom heimen og opplæringsstaden.

Elevar som har plass i skolefritidsordninga, jf. opplæringslova § 13-7, og som på grunn av funksjonshemming eller mellombels skade eller sjukdom har behov for skyss, har rett til skyss til og frå skolefritidsordninga. Retten omfattar ikkje skyss i skoleferiane. Retten til skyss gjeld uavhengig av avstanden mellom heimen og skolefritidsordninga.

0 Endra med lov 25 juni 2010 nr. 49 (ikr. 1 aug 2010, etter res. 25 juni 2010 nr. 982)

§ 7-4. Reiserfølge og tilsyn

Elevane har rett til nødvendig reiserfølge. Elevane har rett til nødvendig tilsyn når det blir ventetid før undervisningstida tek til og etter at undervisningstida er slutt. Retten til nødvendig reiserfølge og til nødvendig tilsyn gjeld også for barn som har rett til skyss til og frå skolefritidsordninga etter § 7-3 andre ledd.

0 Endra med lov 25 juni 2010 nr. 49 (ikr. 1 aug 2010, etter res. 25 juni 2010 nr. 982)

§ 7-5. (Oppheva med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2002, etter res. 26 apr 2002 nr. 414).)

§ 7-6. Skyss for barn under opplæringspliktig alder

Barn med rett til spesialpedagogisk hjelp etter § 5-7 har rett til skyss når det på grunn av særlege omsyn er nødvendig for å kunne ta imot denne hjelpa. § 7-1 tredje og fjerde leddet og § 7-4 gjeld tilsvarande.

Kapittel 8. Organisering av undervisninga

§ 8-1. Skolen

Grunnskoleelevane har rett til å gå på den skolen som ligg nærast eller ved den skolen i nærmiljøet som dei soknar til. Kommunen kan gi forskrifter om kva for skole dei ulike områda i kommunen soknar til. Kravet i § 38 første leddet bokstav c i forvaltningslova om kunngjering i Norsk Lovtidend gjeld ikkje.

To eller fleire kommunar kan avtale at område i ein kommune soknar til ein skole i nabokommunen. Elles gjeld retten etter første ledd første punktum. Kommunane må gi likelydande forskrift om kva for område i kommunane som soknar til denne skolen. Kommunane skal opprette ein skriftleg samarbeidsavtale. Kommunestyret vedtar sjølv avtalen og endringar i denne. Samarbeidsavtalen skal minst innehalde fråsegn om:

- a) opprekning av avtalepartane og kva kommune som skal drifte skolen som dei gitte områda soknar til
- b) det økonomiske oppgjeret mellom kommunane, som kostnader til skyssordning
- c) varigheita på avtalen
- d) reglar for å tre ut av og avvikle samarbeidet, og
- e) anna som etter lov krev avtale.

Etter søknad kan eleven takast inn på annan skole enn den eleven soknar til.

Når omsynet til dei andre elevane tilseier det, kan ein elev i særlege tilfelle flyttast til ein annan skole enn den skolen eleven har rett til å gå på etter første leddet. Før det blir gjort vedtak om å flytte ein elev, skal ein ha prøvd andre tiltak. Når det er nødvendig, kan eleven flyttast til ein skole utanfor kommunen, men ikkje slik at eleven må flytte ut av heimen eller at skoleskyssen blir uforsvarelg¹ lang.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 21 juni 2013 nr. 98 (ikr. 1 aug 2013, etter res. 21 juni 2013 nr. 685).

1 Skal vel være «uforsvarleg».

§ 8-2. Organisering av elevane i klassar eller basisgrupper

I opplæringa skal elevane delast i klassar eller basisgrupper som skal vareta deira behov for sosialt tilhør. For delar av opplæringa kan elevane delast i andre grupper etter behov. Til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå, kjønn eller etnisk tilhør. Klassane, basisgruppene og gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg.

Klassen eller basisgruppa skal ha ein eller fleire lærarar (kontaktlærarar) som har særleg ansvar for dei praktiske, administrative og sosialpedagogiske gjeremåla som gjeld klassen eller basisgruppa og dei elevane som er der, mellom anna kontakten med heimen.

0 Endra med lover 27 juni 2003 nr. 69 (ikr. 1 aug 2003, etter res. 27 juni 2003 nr. 774), 19 juni 2009 nr. 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 675)

§ 8-3. Forholdstal mellom talet på lærarar og talet på elevar

Departementet kan fastsettje nærmare forskrifter om forholdstal mellom talet på lærarar og talet på elevar per skole eller per kommune. Forholdstalet kan variere på ulike trinn.

0 Oppheva med lov 27 juni 2003 nr. 69 (ikr. 1 aug 2003, etter res. 27 juni 2003 nr. 774), foyd til att med lov 21 juni 2013 nr. 98 (ikr. 1 aug 2013, etter res. 21 juni 2013 nr. 685)

§ 8-4. (Oppheva med lov 27 juni 2003 nr. 69 (ikr. 1 aug 2003, etter res. 27 juni 2003 nr. 774).)

Kapittel 9. Leiing, funksjonar, utstyr og læremiddel i skolen

§ 9-1. Leing

Kvar skole skal ha ei forsvarleg fagleg, pedagogisk og administrativ leing.

Opplæringa i skolen skal leiast av rektorar. Rektorane skal halde seg fortrulege med den daglege verksemda i skolane og arbeide for å vidareutvikle verksemda. Den som skal tilsetjast som rektor, må ha pedagogisk kompetanse og nødvendige leiareigenskapar. Rektorar kan tilsetjast på åremål.

Departementet kan etter søknad gjere unntak frå reglane i andre ledd og gi høve til andre måtar å organisere leiinga på.

0 Endra med lover 27 juni 2003 nr. 69 (ikr. 1 jan 2004, etter res. 27 juni 2003 nr. 774), sjå den lova II, 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660)

§ 9-2. Rådgiving og skolebibliotek

Elevane har rett til nødvendig rådgiving om utdanning, yrkestilbod og yrkesval og om sosiale spørsmål. Departementet gir nærmare forskrifter.

Elevane skal ha tilgang til skolebibliotek. Departementet kan gi nærmare forskrifter.

§ 9-3. Utstyr

Skolane skal ha tilgang til nødvendig utstyr, inventar og læremiddel.

0 Endra med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr. 1735)

§ 9-4. Lærebøker og andre læremiddel

I andre fag enn norsk kan det berre brukast lærebøker og andre læremiddel som ligg føre på bokmål og nynorsk til same tid og same pris. I særlege tilfelle kan departementet gjere unntak frå denne regelen.

Norske og samiske lærebøker og tilsvarende digitale læremiddel som blir brukte i skolen, skal vere i samsvar med offisiell rettskriving. Nynorskutgåvene skal følgje læreboknormalen. Med lærebøker er her meint alle trykte læremiddel som elevane regelmessig bruker for å nå vesentlege delar av kompetansemåla i eit fag.

Lesebøkene i norskfaget i grunnskolen skal ha nok tilfang på begge målformer slik at elevane lærer å lese både bokmål og nynorsk.

Ordlister og ordbøker til skolebruk skal godkjennast av Språkrådet.

Departementet gir nærmare forskrifter om kva læremiddel som er omfatta av kravet i første leddet.

Reglane i første og fjerde ledd gjeld ikkje for samiske læremiddel.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660), 25 juni 2010 nr. 49 (ikr. 1 aug 2010, etter res. 25 juni 2010 nr. 982)

§ 9-5. *Skoleanlegga*

Kommunen skal sørge for tenlege grunnskolar.

Til vanleg bør det ikkje skipast grunnskolar med meir enn 450 elevar.

På grunnskolar og i kombinerte anlegg for skole og andre formål må det ikkje kunne serverast alkohol eller takast med alkohol til nyting under arrangement i offentleg som privat regi. I kombinerte anlegg for skole og andre formål kan det i særlege høve gjerast unntak når desse anlegga vert nytta til kulturelle og sosiale føremål utanom skoletida.

§ 9-6. *Om reklame i skolen*

Skoleeigaren skal sørge for at elevane ikkje blir utsette for reklame som er eigna til å skape kommersielt press, eller som i stor grad kan påverke holdningar, åtfærd og verdiar, mellom anna på skolens område, i lærebøker og andre læremiddel som blir nytta i opplæringa. Departementet kan gi nærmare forskrifter.

0 Føyd til med lov 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758)

Kapittel 9a. Elevane sitt skolemiljø

0 Kapitlet føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr. 1735)

§ 9a-1. *Generelle krav*

Alle elevar i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr. 1735).

§ 9a-2. *Det fysiske miljøet*

Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helse, trivselen og læringa til elevane.

Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som fagmyndigheitene til kvar tid anbefaler. Dersom enkelte miljøtilhøve avvik frå desse normene, må skolen kunne dokumentere at miljøet likevel har tilfredsstillande verknad for helse, trivselen og læringa til elevane.

Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

Dersom ein elev eller forelder, eller eit av råda eller utvala ved skolen der desse er representerte, ber om tiltak for å rette på fysiske miljøtilhøve, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningslova som om det var gjort enkeltvedtak.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr. 1735)

§ 9a-3. *Det psykososiale miljøet*

Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.

Dersom nokon som er tilsett ved skolen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.

Dersom ein elev eller forelder ber om tiltak som vedkjem det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkjande åtferd som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningslova som om det var gjort enkeltvedtak.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr. 1735).

§ 9a-4. Systematisk arbeid for å fremje helse, miljøet og tryggleiken til elevane (internkontroll)

Skolen skal aktivt drive eit kontinuerleg og systematisk arbeid for å fremje helse, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av dette kapitlet blir oppfylte. Skoleleiinga har ansvaret for den daglege gjennomføringa av dette. Arbeidet skal gjelde det fysiske så vel som det psykososiale miljøet.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr. 1735).

§ 9a-5. Elevdeltaking i skolemiljøarbeidet

Elevane skal engasjerast i planlegginga og gjennomføringa av det systematiske arbeidet for helse, miljø og tryggleik ved skolen. Skolen skal leggje oppgåver til rette for elevane etter kva som er naturleg for dei enkelte årstrinna.

Elevrådet kan nemne opp skolemiljørepresentantar til å vareta elevane sine interesser overfor skolen og myndigheitene i saker som har med skolemiljøet å gjere. Skolemiljørepresentantane deltek i planlegginga og gjennomføringa av det systematiske helse-, miljø- og tryggingarbeidet ved skolen i den grad det vedkjem skolemiljøet for elevane.

Elevane kan møte med inntil to skolemiljørepresentantar i arbeidsmiljøutvalet eller anna samarbeidsorgan der eit slikt er oppretta ved skolen i samsvar med arbeidsmiljøloven kapittel 7, når dette behandlar spørsmål som vedkjem skolemiljøet for elevane. Skolemiljørepresentantane har da talerett og rett til å få meininga si protokollert. Skolemiljørepresentantane skal ikkje vere til stades når utvalet behandlar saker som er omfatta av teieplikt etter lover eller forskrifter.

Skolemiljørepresentantane har rett til den informasjon som trengst for oppdraget, så langt informasjonen ikkje er omfatta av teieplikt etter lover eller forskrifter.

Skolemiljørepresentantane har rett til den opplæring og det fritak frå undervisningstimar som trengst for å skjotte oppgåvene.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lover 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660), 17 juni 2005 nr. 62 (ikr. 1 jan 2006, etter res. 17 juni 2005 nr. 609).

§ 9a-6. Informasjonsplikt og uttalerett

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet og dessutan elevrådet og forelderrådet skal haldast løpande underretta om alle tilhøve - deriblant hendingar, planar og vedtak - som har vesentleg betydning for skolemiljøet. Råda og utvala har på førespurnad rett til å få framlagt dokumentasjon for det systematiske helse-, miljø- og tryggleiksarbeidet ved skolen.

Råda og utvala som er nemnde i første ledd, skal så tidleg som mogleg takast med i planlegginga og gjennomføringa av miljøtiltak ved den enkelte skolen, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som har betydning for skolemiljøet.

Dersom skolen blir klar over tilhøve ved skolemiljøet som kan ha negativ verknad for helse til elevane, skal elevane og dei føresette snarast mogleg varslast om det.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lov 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660).

§ 9a-7. Straff

Med bøter eller fengsel i inntil 3 månader eller begge delar blir den straffa som forsettleg eller aktaust bryt krava i dette kapitlet eller i forskrifter gitt i medhald av det.

Medverknad blir straffa på same måten.

Fristen for forelding er fem år for brot på reglar i dette kapitlet som gjeld psykososialt skolemiljø. Elles gjeld reglane i straffelova om opphør av straff ved forelding.

- 0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr 112 (ikr 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr 1735), endra med lov 21 juni 2013 nr. 98 (ikr. 1 aug 2013, etter res. 21 juni 2013 nr. 685). Vert endra med lov 20 mai 2005 nr. 28 (ikr. frå den tid som vert fastsett ved lov) som endra med lov 19 juni 2009 nr 74

§ 9a-8. Erstatningsansvar og bevisbyrde

Reglane i lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning kapittel 2 gjeld for saker om psykososialt skolemiljø etter reglane i dette kapitlet.

Hvis det i saker etter første ledd ligg føre tilhøve som gir grunn til å tro at skoleeigar ikkje har følgd opp reglane i eller i medhald av opplæringslova kapittel 9a om psykososialt skolemiljø, skal dette leggjast til grunn med mindre skoleeigaren gjer noko anna truleg.

- 0 Føyd til med lov 21 juni 2013 nr. 98 (ikr. 1 aug 2013, etter res. 21 juni 2013 nr 685), tidlegare § 9a-8 endra paragrafnummer til § 9a-9.

§ 9a-9. Skolefritidsordninga

Føresegnene i dette kapitlet gjeld også for skolefritidsordning oppretta etter lova her.

- 0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr 112 (ikr. 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr 1735), endra med lov 21 juni 2013 nr 98 (ikr. 1 aug 2013, etter res. 21 juni 2013 nr. 685), endra paragrafnummer frå § 9a-8.

§ 9a-10. Forskrifter

Departementet kan gi nærmare forskrifter om skolemiljøet til elevane.

- 0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003, etter res. 20 des 2002 nr 1735), endra med lov 21 juni 2013 nr 98 (ikr. 1 aug 2013, etter res. 21 juni 2013 nr. 685), endra paragrafnummer frå § 9a-9.

Kapittel 10. Personalet i skolen m.m.

- 0 Overskriften endra med lov 24 juni 2011 nr. 37 (ikr. 1 aug 2011, etter res. 24 juni 2011 nr. 639).

§ 10-1. Krav om kompetanse ved tilsetjing av undervisningspersonell

Den som skal tilsetjast i undervisningsstilling i grunnskolen og i den vidaregåande skolen, skal ha relevant fagleg og pedagogisk kompetanse. Departementet gir nærmare forskrifter om krav til utdanning og praksis for den som skal tilsetjast i undervisningsstillingar på ulike årstrinn og i ulike skoleslag.

- 0 Endra med lover 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660), 22 juni 2012 nr. 53 (ikr. 1 jan 2014, etter res. 22 juni 2012 nr. 582)

§ 10-2. Krav om relevant kompetanse i undervisningsfag

Tilsette som skal undervise, må ha relevant kompetanse i dei faga dei skal undervise i.

Departementet gir nærmare forskrifter om krav til relevant kompetanse for dei som skal undervise på ulike årstrinn og i ulike skoleslag. Departementet kan i forskrift også fastsetje at det ikkje skal stillast krav om relevant kompetanse i enkelte fag.

Krav om relevant kompetanse i undervisningsfag gjeld ikkje for den som er mellombels tilsett etter § 10-6 eller etter arbeidsmiljølova, eller den som er tilsett på vilkår etter § 10-6a. Kravet gjeld heller ikkje for den som før § 10-2 vart sett i kraft, hadde tilfredsstillande kompetanse etter dagjeldande krav for tilsetjing i undervisningsstilling, eller den som etter at § 10-2 vart sett i kraft, har fullført tidlegare allmennlærerutdanning.

Skoleeigar kan, så langt det er nødvendig, fråvike kravet om relevant kompetanse i undervisningsfag i tilfelle der skolen ikkje har nok kvalifisert undervisningspersonale i faget. Det må takast stilling til dette for kvart skoleår.

Ved skolar med årstrinn 8-10, der desse årstrinna har færre enn 60 elevar og færre enn 5 lærarårsverk, kan kravet om relevant kompetanse i undervisningsfag om nødvendig fråvikast for desse årstrinna.

- 0 Oppheva med lov 27 juni 2003 nr. 69 (ikr. 1 jan 2004, etter res. 27 juni 2003 nr. 774), føyd til att med lov 22 juni 2012 nr. 53 (ikr. 1 jan 2014, etter res. 22 juni 2012 nr. 582).

§ 10-3. Personell ved leirskolar

Undervisningspersonalet ved leirskolar med fast pedagogisk bemanning skal vere tilsett i den kommunen der leirskolen ligg. Departementet kan gi forskrifter om kompetansekrav for personalet ved faste leirskolestader.

- 0 Endra med lov 17 sep 1999 nr. 74 (ikr. 17 sep 1999, etter res. 17 sep 1999 nr. 1011).

§ 10-4. Utlysing av stillingar

Undervisningsstillingar og rektorstillingar skal lysast ut offentleg. Kravet om slik utlysing gjeld ikkje for stillingar som er ledige for eit kortare tidsrom enn seks månader, eller når arbeidsgivaren skal tilby stillinga til ein arbeidstakar eller tidlegare arbeidstakar i verksemda med heimel i arbeidsmiljøloven § 14-2 om førerrett til ny tilsetjing, § 14-3 om førerrett for tilsette som arbeider deltid eller § 15-7 om oppseiingsvern.

- 0 Endra med lover 17 juni 2005 nr. 62 (ikr. 1 jan 2006, etter res. 17 juni 2005 nr. 609), 25 juni 2010 nr. 49 (ikr. 1 aug 2010, etter res. 25 juni 2010 nr. 982)

§ 10-5. Val mellom fleire søkjarar

Når ein må velje mellom fleire søkjarar til den same stillinga, skal det leggjast vekt på utdanning og praksis, kva undervisningsbehov tilsetjinga skal ta sikte på å dekkje, og kor kvalifisert søkjaren elles er for stillinga.

§ 10-6. Mellombels tilsetjing

Dersom det ikkje er søkjarar som fyller kompetansekrava for tilsetjing i § 10-1, kan andre tilsetjast mellombels. Med mindre det er avtalt ein kortare tilsetjingsperiode, skal tilsetjinga vare til og med 31. juli.

- 0 Ikr. 27 nov 1998 (etter res. 27 nov 1998 nr. 1096) Endra med lov 22 juni 2012 nr. 53 (ikr. 1 jan 2014, etter res. 22 juni 2012 nr. 582)

§ 10-6a. Tilsetjing på vilkår

Dersom det ikkje er søkjarar som fyller kompetansekrava for tilsetjing i § 10-1, kan ein annan søkjar som er i gang med relevant utdanning, tilsetjast på det vilkår at utdanninga blir fullført. Arbeidsgivar og arbeidstakar avtaler lengda på tilsetjinga på vilkår, under omsyn til omfanget av stillinga, lengda på utdanninga og kor tilgjengeleg utdanningstilbodet er. Dersom vilkåra ikkje blir oppfylte, gjeld reglane i arbeidsmiljøloven § 14-9 om avslutning av arbeidsforhold ved mellombels tilsetjing.

- 0 Føyd til med lov 22 juni 2012 nr. 53 (ikr. 1 jan 2014, etter res. 22 juni 2012 nr. 582)

§ 10-7. Praksisplassar i skolen

Departementet kan i det enkelte tilfellet eller i forskrifter gi pålegg om at kommunar eller fylkeskommunar skal gi studentar frå universitet og høgskolar praksisopplæring og rettleiing i skolen, og om val av den som skal stå for praksisopplæringa.

§ 10-8. Kompetanseutvikling

Skoleeigaren har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i verksemda. Skoleeigaren skal ha eit system som gir undervisningspersonale, skoleleiarar og personale med sær oppgåver i skoleverket høve til nødvendig kompetanseutvikling, med sikte på å fornye og utvide den faglege og pedagogiske kunnskapen og å halde seg orienterte om og vere på høgde med utviklinga i skolen og samfunnet.

- 0 Endra med lov 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660)

§ 10-9. Politiattest

Den som skal tilsetjast fast eller mellombels i grunnskolen eller i vidaregåande skole, i musikk- og kulturskolen etter § 13-6, i skolefritidsordninga etter § 13-7 eller for å gi leksehjelp etter § 13-7 a, må leggje fram politiattest med tilsvarande innhald som er nemnd i politiregisterlova § 39 første ledd. Kravet gjeld også for personar som skal tilsetjast fast eller mellombels i skoleliknande aktivitetstilbod. Skoleliknande aktivitetstilbod vil seie aktivitetstilbod i regi av skoleeigaren med tilknytning til skolen, og som har karakter av opplæring.

Skoleeigaren kan også krevje politiattest som nemnd i politiregisterlova § 39 første ledd av andre personar som regelmessig oppheld seg i grunnskolen, i vidaregåande skole eller i tilbod som nemnd i første ledd.

Personar som er dømde for seksuelle overgrep mot mindreårige, kan ikkje tilsetjast fast eller mellombels i grunnskolen eller i musikk- og kulturskolen, i skolefritidsordninga, for å gi leksehjelp eller i skoleliknande aktivitetstilbod som nemnd i første ledd. I andre tilfelle må konsekvensane av merknader på politiattesten vurderast konkret.

Departementet gir nærmare forskrifter.

0 Endra med lover 17 juni 2005 nr 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res 17 juni 2005 nr. 660), 24 juni 2011 nr 37 (ikr. 1 aug 2011, etter res 24 juni 2011 nr 639)

§ 10-10. Tariffavtaler om lønns- og arbeidsvilkår

For stillingar som går inn under denne lova, blir lønns- og arbeidsvilkåra fastsette i tariffavtale. Kongen i statsråd fastset kven som skal forhandle med dei tenestemannsorganisasjonane som har rett til å forhandle om lønns- og arbeidsvilkår.

§ 10-11. Personale som ikkje er tilsett i undervisningsstilling og som skal hjelpe til i opplæringa

Personale som ikkje er tilsett i undervisningsstilling etter § 10-1 eller § 10-6 kan hjelpe til i opplæringa dersom dei får nødvendig rettleiing. Slik hjelp må berre skje på ei slik måte og i eit slikt omfang at eleven får forsvarleg utbytte av opplæringa. Personale som ikkje er tilsett i undervisningsstilling, skal ikkje ha ansvaret for opplæringa.

0 Føyd til med lov 21 juni 2013 nr 98 (ikr. 1 aug 2013, etter res. 21 juni 2013 nr. 685)

Kapittel 11. Organ for brukarmedverknad i skolen

§ 11-1. Samarbeidsutval ved grunnskolar

Ved kvar grunnskole skal det vere eit samarbeidsutval med to representantar for undervisningspersonalet, ein for andre tilsette, to for foreldrerådet, to for elevane og to for kommunen. Den eine av representantane for kommunen skal vere rektor ved skolen. Elevrepresentantane skal ikkje vere til stades når saker som er omfatta av teieplikt etter lover eller forskrifter, blir behandla i samarbeidsutvalet.

Samarbeidsutvalet har rett til å uttale seg i alle saker som gjeld skolen.

Dersom samarbeidsutvalet får delegert styringsoppgåver frå kommunen, kan kommunen nemne opp fleire representantar til utvalet. Kommunen kan nemne opp samarbeidsutvalet som styre for skolen etter § 11 og § 20 nr. 4 i kommunelova. Dersom kommunen nemner opp eit anna styre for skolen enn samarbeidsutvalet, skal minst to representantar for foreldrerådet vere med i styret. Inga av gruppene elevar, tilsette eller foreldre kan ha fleirtal i styret aleine. Rektor har rett til å møte, tale og komme med framlegg.

Kommunen kan skipe eit felles samarbeidsutval for grunnskole og kommunal barnehage. Etter avtale kan ei tilsvarande ordning etablerast mellom privat barnehage og kommunal skole. Utvalet skal ha to representantar for elevane, ein representant for undervisningspersonalet, ein representant for andre tilsette i skolen, to representantar for dei tilsette i barnehagen, to representantar for foreldrerådet i skolen og to representantar for foreldrerådet i barnehagen. I tillegg til dei representantane for kommunen som følgjer av første og tredje leddet, kan eigaren av barnehagen nemne opp inntil to medlemmer.

0 Endra med lov 16 apr 1999 nr. 18 (ikr. 1 juli 1999, etter res 16 apr 1999 nr. 388)

§ 11-1a. Skolemiljøutval ved grunnskolar

Ved kvar grunnskole skal det vere eit skolemiljøutval. I skolemiljøutvalet skal elevane, foreldrerådet, dei tilsette, skoleleiinga og kommunen vere representerte. Skolemiljøutvalet skal vere sett saman slik at representantane for elevane og foreldra til saman er i fleirtal.

Samarbeidsutvalet kan sjølv vere skolemiljøutval. Når samarbeidsutvalet fungerer som skolemiljøutval, må det oppnemnst tilleggsrepresentantar for elevane og foreldra, slik at dei samla får fleirtal.

Elevrepresentantane skal ikkje vere til stades når saker som er omfatta av lovfesta teieplikt blir behandla i skolemiljøutvalet. Når elevane ikkje er til stades, skal foreldrerepresentantane ha dobbelstemme tilsvarande bortfallet av elevrepresentantane sine stemmer, eller talet på foreldrerepresentantar aukast tilsvarande.

Skolemiljøutvalet skal medverke til at skolen, dei tilsette, elevane og foreldra tek aktivt del i arbeidet for å skape eit godt skolemiljø. Skolemiljøutvalet har rett til å uttale seg i alle saker som gjeld skolemiljøet, jf. kapittel 9a.

0 Føyd til med lov 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660)

§ 11-2. Elevråd ved grunnskolar

Ved kvar grunnskole skal det for årstrinna 5-7 og for årstrinna 8-10 vere eit elevråd med representantar for elevane. Kommunen fastset talet på elevrepresentantar. Representantane skal veljast seinast tre veker etter at skolen har teke til om hausten.

Ein medlem av undervisningspersonalet på skolen skal ha som oppgåve å hjelpe elevrådet i arbeidet. Denne elevrådskontakten har møte- og talerett i elevrådet.

Leiaren for elevrådet kan kalle inn til møte i rådet i samråd med elevrådskontakten. Rådet skal i alle høve kallast inn når ein tredel av medlemmene i rådet eller rektor krev det.

Elevrådet skal fremje fellesinteressene til elevane på skolen og arbeide for å skape godt lærings- og skolemiljø. Rådet skal også kunne uttale seg i og komme med framlegg i saker som gjeld nærmiljøet til elevane.

0 Endra med lover 27 juni 2003 nr. 69 (ikr. 1 aug 2003, etter res. 27 juni 2003 nr. 774), 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660)

§ 11-3. (Oppheva med lov 27 juni 2003 nr. 69 (ikr. 1 aug 2003, etter res. 27 juni 2003 nr. 774).)

§ 11-4. Foreldreråd ved grunnskolar

På kvar grunnskole skal det vere eit foreldreråd der alle foreldre som har barn i skolen, er medlemmer.

Foreldrerådet skal fremje fellesinteressene til foreldra og medverke til at elevar og foreldre tek aktivt del i arbeidet for å skape godt skolemiljø. Foreldrerådet skal arbeide for å skape godt samhald mellom heimen og skolen, leggje til rette for trivsel og positiv utvikling hjå elevane og skape kontakt mellom skolen og lokalsamfunnet.

Foreldrerådet vel eit arbeidsutval. Arbeidsutvalet vel to representantar med personlege vararepresentantar til samarbeidsutvalet. Leiaren for arbeidsutvalet skal vere den eine av representantane.

§ 11-5. Skoleutval ved vidaregåande skolar

Ved kvar vidaregåande skole skal det vere eit skoleutval med representantar for dei tilsette og fylkeskommunen og to representantar valde av elevrådet. Rektor ved skolen skal vere representant for fylkeskommunen.

Skoleutvalet har rett til å uttale seg i alle saker som gjeld skolen.

Fylkeskommunen kan nemne opp skoleutvalet som styre for skolen etter § 11 og § 20 nr. 4 i kommunelova. Dersom fylkeskommunen nemner opp eit anna styre for skolen enn skoleutvalet, skal minst to representantar for elevrådet vere med i styret. Inga av gruppene elevar eller tilsette kan ha fleirtal i styret aleine.

Rektor har rett til å møte, tale og komme med framlegg.

0 Endra med lov 16 apr 1999 nr. 18 (ikr. 1 juli 1999, etter res. 16 apr 1999 nr. 388)

§ 11-5a. Skolemiljøutval ved vidaregåande skolar

Ved kvar vidaregåande skole skal det vere eit skolemiljøutval. I skolemiljøutvalet skal elevane, dei tilsette, skoleleiinga og fylkeskommunen vere representerte. Skolemiljøutvalet skal vere sett saman slik at representantane for elevane er i fleirtal.

Skoleutvalet kan sjølv vere skolemiljøutval. Når skoleutvalet fungerer som skolemiljøutval, må det oppnemnst ein eller fleire tilleggsrepresentantar for elevane, slik at dei får fleirtal.

Skolemiljøutvalet skal medverke til at skolen, dei tilsette og elevane tek aktivt del i arbeidet for å skape eit godt skolemiljø. Skolemiljøutvalet har rett til å uttale seg i alle saker som gjeld skolemiljøet, jf. kapittel 9a.

0 Føyd til med lov 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660)

§ 11-6. Elevråd og allmøte ved vidaregåande skolar

Ved kvar vidaregåande skole skal det vere eit elevråd med minst ein medlem for kvar tjuande elev. Elevrådet blir valt ved skriftleg røysting.

Elevrådet skal blant anna arbeide for læringsmiljøet, arbeidsforholda og velferdsinteressene til elevane.

Dersom elevrådet eller ein femdel av elevane ønskjer det, skal det haldast allmøte for elevane på skolen. Elevrådet er bunde av vedtak i allmøte i saker som er nemnde i innkallinga til møtet når meir enn halvparten av elevane på skolen er til stades og røystar.

§ 11-7. Fellesreglar

Råda og utvala etter reglane i §§ 11-1 til 11-6 vel sjølv leiar og nestleiar. Dei vel også sekretær.

§ 11-8. Elevrepresentantar i fylkeskommunale nemnder

Representantar for elevane i vidaregåande opplæring har møte- og talerett i fylkeskommunale nemnder etter tilsvarende reglar som gjeld tilsette, jf. § 26 i kommunelova.

§ 11-9. Foreldreutvalet for grunnopplæringa

Kongen i statsråd nemner opp Foreldreutvalet for grunnopplæringa. Utvalet skal ha leiar, nestleiar og fem andre medlemmer. Funksjonstida er fire år. Departementet gir nærmare forskrifter om omfanget av og innhaldet i arbeidet til Foreldreutvalet.

0 Endra med lov 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 jan 2009, etter res. 20 juni 2008 nr. 621)

§ 11-10. Dispensasjon

Departementet kan i særlege tilfelle gjere unntak frå reglane i §§ 11-1 til 11-7.

Kapittel 12. Organ knytte til fagopplæring i bedrift

§ 12-1. Organ for samarbeid om fag- og yrkesopplæringa

Departementet nemner opp eit organ for samarbeid om fag- og yrkesopplæringa. Organet skal hjelpe departementet med råd og ta initiativ for å fremje fag- og yrkesopplæringa. Organet skal ha representantar for partane i arbeidslivet og for departementet. Departementet fastset samansetjinga av og oppgåvene til organet.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 2 juli 2004 nr. 69 (ikr. 1 sep 2004, etter res. 2 juli 2004 nr. 1064).

§ 12-2. Faglege råd

Departementet nemner opp faglege råd for fag- og yrkesopplæringa. Kvart fag eller fagområde som kan ha læretid i bedrift, skal vere knytt til eit fagleg råd. Departementet avgjer etter framlegg frå organet for samarbeid om fag- og yrkesopplæringa kva for faglege råd som skal skipast, storleiken på råda, kva for fagleg felt det enkelte rådet skal dekkje og reglement for oppgåvene til råda.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 2 juli 2004 nr. 69 (ikr. 1 sep 2004, etter res. 2 juli 2004 nr. 1064)

§ 12-3. *Yrkesopplæringsnemnder og yrkesutval*

Fylkeskommunen nemner opp yrkesopplæringsnemnd med oppgåver etter §§ 4-3, 12-3 og 12-4.

Nemnda skal ha medlemmer med personlege varamedlemmer som til saman skal ha brei innsikt i heile fag- og yrkesopplæringa og i nærings- og sysselsetjingsspørsmål. Det skal i alle høve nemnast opp medlemmer frå partane i arbeidslivet etter forslag frå arbeidstakarorganisasjonane og etter forslag frå arbeidsgivarorganisasjonane. Partane i arbeidslivet skal ha fleirtal i nemnda. Dessutan skal det nemnast opp minst éin representant for elevar, lærlingar eller lære kandidatatar etter forslag frå organisasjonar eller organ som representerer desse. Fylkeskommunen kan be lærarorganisasjonane om forslag til medlemmer i nemnda.

Nemnda vel sjølv leiar og nestleiar. Funksjonstida til nemnda er den same som for fylkestinget. Representantane for elevane, lærlingane og lære kandidatane blir oppnemnde for to år om gongen.

Fylkeskommunen skal førebu dei sakene nemnda skal behandle.

Departementet kan gi nærmare forskrifter om arbeidet i nemnda.

Nemnda skal nemne opp eit rådgivande yrkesutval for kvart av faga eller fagområda, eller nytte prøvenemnda som yrkesutval. Departementet kan gi forskrifter om samansetjinga av og verksemda til yrkesutvala.

Kommunelova § 14 nr. 1 bokstav a gjeld ikkje for oppnemning av medlemmer til yrkesopplæringsnemnda.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 nov 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758)

§ 12-4. *Oppgåvene til yrkesopplæringsnemnda*

Yrkesopplæringsnemnda skal fremje behov hos og synspunkt frå arbeidslivet overfor fylkeskommunane.

Yrkesopplæringsnemnda skal i form av vedtak uttale seg i saker som fylkeskommunen etter § 4-8 er pliktig til å leggje fram for nemnda. Dette gjeld mellom anna saker om godkjenning av lærebedrifter og tap av godkjenning, og om fylkeskommunens kvalitetssystem for fag- og yrkesopplæringa.

Yrkesopplæringsnemnda skal arbeide for å heve kvaliteten av heile fag- og yrkesopplæringa. Yrkesopplæringsnemnda skal særleg

- fremje forslag til organisering, arbeidsmåtar og strategiar for å utvikle kvaliteten av fag- og yrkesopplæringa
- vurdere og uttale seg om rutine i fylkeskommunen for å sikre kvaliteten av fag- og yrkesopplæringa
- vurdere korleis partane i arbeidslivet skal bidra til kvalitetsutvikling og -sikring i fag- og yrkesopplæringa
- vurdere korleis samhandlinga mellom skolar og lærebedrifter kan betrast
- vurdere korleis kompetanseutvikling kan sikrast.

Yrkesopplæringsnemnda skal arbeide for best mogleg dimensjonering av den vidaregåande opplæringa, og gi fylkeskommunen råd om tiltak i samband med den årlege fastsetjinga av tilbod.

Yrkesopplæringsnemnda skal arbeide for at rådgivinga om fag- og yrkesopplæring blir best mogleg, og foreslå tiltak der ho finn det nødvendig.

Yrkesopplæringsnemnda skal gi råd om korleis utvikling av fag- og yrkesopplæringa og samhandling mellom skolar og bedrifter kan medverke til regional utvikling, mellom anna utvikling av nye verksemdar og arbeidsplassar.

Yrkesopplæringsnemnda kan gi fylkeskommunen fullmakt til å gjere den faglege vurderinga av bedrifter eller til å utføre andre oppgåver som etter lov eller forskrift er lagde til yrkesopplæringsnemnda.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 2 juli 2004 nr. 69 (ikr. 1 sep 2004, etter res. 2 juli 2004 nr. 1064), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 nov 2007, etter res. 29 juni 2007 nr. 758)

§ 12-5. *Læreplangrupper*

Departementet nemner opp læreplangrupper som skal hjelpe til i arbeidet med å fastsetje innhaldet i opplæringa i fag eller arbeidsområde som har læretid i bedrift.

Departementet skal syte for at både arbeidslivet og skolesida får ta del i arbeidet med nye læreplanar.

0 Endra med lov 2 juli 2004 nr. 69 (ikr. 1 sep 2004, etter res. 2 juli 2004 nr. 1064)

§ 12-6. Klagenemnd for fag- og sveineprøver

Departementet nemner opp klagenemnder som er klageinstans for klager på vedtak om ikkje bestått fag- eller sveineprøve. Kvar nemnd skal ha tre medlemmer. To av medlemmene skal ha fagutdanning. Departementet fastset kven som skal vere leiari og nestleiar.

Når det skal oppnemnast klagenemnder for fag- og sveineprøver, skal det faglege rådet for faget gi innstilling.

Medlemmene med personlege vararepresentantar, blant anna leiari og nestleiar, blir oppnemnde for fire år om gongen.

0 Endra med lov 2 juli 2004 nr. 69 (ikr. 1 sep 2004, etter res. 2 juli 2004 nr. 1064)

§ 12-7. Medlemmer av organ, råd og nemnder

Den som blir oppnemnd eller vald som medlem av organet for samarbeid om fag- og yrkesopplæringa, av faglege råd, av prøvenemnder eller klagenemnder, er pliktig til å ta imot vervet. Medlemmer kan likevel krevje seg fritekne for ny oppnemning i like lang tid som dei har gjort samanhengande teneste. Den som har fylt seksti år, kan krevje seg friteken.

0 Endra med lov 2 juli 2004 nr. 69 (ikr. 1 sep 2004, etter res. 2 juli 2004 nr. 1064)

Kapittel 13. Ansvar til kommunen, fylkeskommunen og staten

§ 13-1. Plikt for kommunen til å sørge for grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp

Kommunen skal oppfylle retten til grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp etter denne lova for alle som er busette i kommunen. Ansvar er gjeld ikkje elevar og andre som fylkeskommunen har ansvaret for etter §§ 13-2 og 13-3 a.

Departementet gir forskrifter eller pålegg i enkelttilfelle om kven som skal reknast som busett i kommunen, og om refusjon av utgifter som andre kommunar har til grunnskoleopplæring.

Offentlege grunnskolar skal vere kommunale. I særlege tilfelle kan staten eller fylkeskommunen drive grunnskolar. Fylkeskommunen må ha godkjenning frå departementet.

Kommunen skal ha skolefagleg kompetanse i kommuneadministrasjonen over skolenivået.

0 Endra med lov 31 jan 2003 nr. 10.

§ 13-2. Plikt for fylkeskommunen til å sørge for grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring i institusjonar etter barnevernlova

Når det blir gjort vedtak om plassering i institusjon etter barnevernlova, er det den fylkeskommunen der institusjonen ligg som har ansvaret for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring etter lova her. Fylkeskommunen der institusjonen ligg har rett til refusjon av utgifter til opplæringa frå fylkeskommunen der barnet eller den unge er busett på det tidspunktet det blir gjort vedtak om plassering, etter satsar fastsett av departementet.

Ansvar er omfatta barn og unge i institusjonar i fylkeskommunen som den statlege regionale barnevernmyndigheita har ansvaret for etter barnevernlova § 5-1, og barn og unge i private og kommunale institusjonar som er godkjende etter barnevernlova § 5-8. Dersom opplæringa skjer i institusjonen, skal institusjonen sørge for nødvendige lokale til formålet.

Departementet gir forskrifter om refusjon av utgifter til opplæring av barn og unge frå andre fylkeskommunar.

0 Endra med lover 12 apr 2002 nr. 10, 9 mai 2003 nr. 29 (ikr. 1 jan 2004, etter res. 9 mai 2003 nr. 596), 16 jan 2004 nr. 6 (ikr. 1 jan 2004), 30 juni 2006 nr. 57 (ikr. 1 jan 2007, etter res. 30 juni 2006 nr. 764), 14 des 2007 nr. 115 (ikr. 1 jan 2008, etter res. 14 des 2007 nr. 1438).

§ 13-3. Plikt for fylkeskommunen til å sørge for vidaregåande opplæring

Fylkeskommunen skal oppfylle retten til vidaregåande opplæring etter denne lova for alle som er busette i fylkeskommunen.

Fylkeskommunen skal gi tilbod til søkjarar utan rett etter § 3-1 eller § 4A-3.

Departementet gir forskrifter eller pålegg i enkelttilfelle om kven som skal reknast som busett i fylkeskommunen. Departementet kan gi forskrifter om at heimfylket i rimeleg grad har ansvaret for å refundere utgifter i samband med vidaregåande opplæring i eit anna fylke. Departementet kan påleggje fylkeskommunen å setje i gang vidaregåande opplæringstilbod som omfattar søkjarar frå andre fylke.

Fylkeskommunen har ansvaret for vidaregåande opplæring i fengsel. Departementet kan i særlege tilfelle påleggje fylkeskommunen oppgåver i samband med anna opplæring i fengsel.

Fylkeskommunen skal planleggje og byggje ut det vidaregåande opplæringstilbodet under omsyn til blant anna nasjonale mål, ønska til søkjarane og det behovet samfunnet har for vidaregåande opplæring i alle utdanningsretningar og for ulike aldersgrupper, og under omsyn til ansvaret sitt for opplæring i fengsel og i sosiale og medisinske institusjonar og behovet for spesialundervisning.

Offentlege vidaregåande skolar skal vere fylkeskommunale. I særlege tilfelle kan staten eller ein kommune drive vidaregåande skolar. Kommunen må ha godkjenning frå departementet.

0 Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660).

§ 13-3 a. *Plikt for fylkeskommunen til å sorgje for grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring i helseinstitusjonar*

Fylkeskommunen der ein institusjon ligg skal oppfylle retten til grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring etter lova her for pasientar i helseinstitusjonar som eit regionalt helseføretak eig, og for pasientar i private helseinstitusjonar som har avtale med regionale helseføretak. Fylkeskommunens ansvar gjeld berre for pasientar i institusjonsplassar som regionale helseføretak finansierer. Dersom opplæringa skjer i institusjonen, skal institusjonen sørge for nødvendige lokale til formålet.

Fylkeskommunen der ein institusjon ligg, har rett til refusjon av utgifter til opplæringa frå fylkeskommunen der pasienten var busett på det tidspunktet pasienten vart innlagd. Refusjonsretten er avgrensa til å gjelde pasientar i institusjonar som tilbyr tverrfagleg, spesialisert behandling for rusmiddelavhengige og pasientar i institusjonar innanfor det psykiske helsevernet.

Departementet gir forskrifter om refusjon av utgifter til opplæring av pasientar frå andre fylkeskommunar.

0 Føyd til med lov 12 apr 2002 nr. 10, endra med lover 16 jan 2004 nr. 6 (ikr. 1 jan 2004), 30 juni 2006 nr. 57 (ikr. 1 jan 2007, etter res. 30 juni 2006 nr. 764), 19 juni 2009 nr. 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 675)

§ 13-3b. *Plikt for kommunen og fylkeskommunen til å sorgje for ulykkesforsikring*

Kommunen og fylkeskommunen pliktar å sorgje for ulykkesforsikring for elevane. Departementet kan gi nærmare forskrift om ulykkesforsikring.

0 Føyd til med lov 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 juli 2008, etter res. 29 juni 2007 nr. 758)

§ 13-3c. *Plikt for fylkeskommunen til å sorgje for rettleiing og kvalitetsutviklingstiltak*

Fylkeskommunen skal etter oppdrag frå departementet rettleie om og medverke til kvalitetsutviklingstiltak som m.a. kan gi god samanheng mellom grunnskole og vidaregåande opplæring. Departementet kan gi nærmare forskrifter om desse oppgåvene.

0 Føyd til med lov 9 jan 2009 nr. 4 (ikr. 1 jan 2010) som endra med lov 19 juni 2009 nr. 94.

§ 13-3d. *Plikt for kommunen og fylkeskommunen til å sorgje for foreldresamarbeid*

Kommunen og fylkeskommunen skal sorgje for samarbeid med foreldre, høvesvis i grunnskolen og i vidaregåande opplæring. Organiseringa av foreldresamarbeidet skal ta omsyn til lokale tilhøve. Departementet gir nærmare forskrifter.

0 Føyd til med lov 19 juni 2009 nr. 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 675)

§ 13-4. *Ansvar for skoleskyss m.m.*

Kommunen er ansvarleg for skyss av grunnskoleelevar og vaksne som har rett til skyss på grunn av særleg farleg eller vanskeleg skoleveg. Kommunen er ansvarleg for å oppfylle retten til skyss av førskolebarn etter § 7-6. Kommunen skal oppfylle retten til reisefølgje og tilsyn for førskolebarn,

grunnskoleelevar og vaksne. Elles er fylkeskommunen ansvarleg for skyss, reisefølge og tilsyn etter reglane i kapittel 7. Kommunane betaler refusjon etter persontakst for grunnskoleelevar og vaksne som blir skyssa av fylkeskommunen.

Fylkeskommunen skal organisere skoleskyssen i samråd med kommunen. Dersom kommunen og fylkeskommunen ikkje blir samde om korleis skoleskyssen skal organiserast og finansierast, kan departementet gi pålegg.

Departementet kan gi forskrifter om heimreiser, reisefølge og opphald for dei som må innlosjerast for å få hjelp eller opplæring etter denne lova, dessutan forskrifter om skoleskyss, skyssgodtgjerse og heimfylket sitt ansvar for å refundere utgifter til skyss i samband med vidaregåande opplæring i eit anna fylke.

- 0 Endra med lover 12 apr 2002 nr. 10 (ikr. 1 jan 2003, etter res. 12 apr 2002 nr. 349), 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660).

§ 13-5. Plikt for skoleeigaren til å ha ei ordning med gratis frukt og grønsaker

Skoleeigaren skal gi elevane gratis frukt og grønsaker. Departementet kan gi nærmare forskrifter om ansvaret for ordninga og omfanget av plikta.

- 0 Opphevd med lov 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res. 30 juni 2000 nr. 645), foyd til med lov 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621)

§ 13-6. Musikk- og kulturskoletilbod

Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles.

For krav om politiattest gjeld reglane i § 10-9.

- 0 Endra med lover 25 juni 2010 nr. 49 (ikr. 1 aug 2010, etter res. 25 juni 2010 nr. 982), 24 juni 2011 nr. 37 (ikr. 1 aug 2011, etter res. 24 juni 2011 nr. 639)

§ 13-7. Skolefritidsordninga

Kommunen skal ha eit tilbod om skolefritidsordning før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn, og for barn med særskilte behov på 1.-7. årstrinn.

Skolefritidsordninga skal leggje til rette for lek, kultur- og fritidsaktivitetar med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna. Skolefritidsordninga skal gi barna omsorg og tilsyn. Funksjonshemma barn skal givast gode utviklingsvilkår. Areal, både ute og inne, skal vere eigna for formålet.

Skolefritidsordninga skal ha vedtekter om

- a. eigarforhold
- b. kven som er opptaksmyndigheit
- c. opptakskriterium
- d. opptaksperiode og oppseiing av skolefritidslassen
- e. foreldrebetaling
- f. leike- og opphaldsareal
- g. dagleg opphaldstid og årleg opningstid
- h. bemanning og leiing

Når skolefritidsordninga er knytt til skolar, skal rektor til vanleg vere leiar. Departementet kan gjere unntak frå kravet.

Kommunen kan krevje utgiftene til skolefritidsordninga dekte gjennom eigenbetaling frå foreldra.

For krav om politiattest gjeld reglane i § 10-9.

Kommunen kan nytte andre til å oppfylle plikta til å ha eit tilbod om skolefritidsordning, dersom dei elles oppfyller vilkåra i denne paragrafen. Kommunen fører tilsyn med private skolefritidsordningar.

Departementet kan gi nærmare forskrifter om skolefritidsordninga.

- 0 Endra med lover 27 juni 2003 nr. 69 (ikr. 1 aug 2003, etter res. 27 juni 2003 nr. 774), 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660), 25 juni 2010 nr. 49 (ikr. 1 aug 2010, etter res. 25 juni 2010 nr. 982), 24 juni 2011 nr. 37 (ikr. 1 aug 2011, etter res. 24 juni 2011 nr. 639)

§ 13-7a. Plikt for kommunen til å ha tilbod om leksehjelp

Kommunen skal ha eit tilbod om leksehjelp for elevar på 1.-4. årstrinn.

Tilbodet skal vere gratis for elevane. Elevane skal ha rett til å delta på leksehjelptilbodet, men det skal vere frivillig om dei ønskjer å delta.

For krav om politiattest gjeld reglane i § 10-9.

Departementet gir nærmare forskrifter om leksehjelptilbodet.

- 0 Føyd til med lov 25 juni 2010 nr. 49 (ikr. 1 aug 2010, etter res. 25 juni 2010 nr. 982), endra med lov 24 juni 2011 nr. 37 (ikr. 1 aug 2011, etter res. 24 juni 2011 nr. 639).

§ 13-8. Oslo kommune

Oslo kommune har også dei rettane og pliktene som i denne lova ligg på fylkeskommunen.

§ 13-9. Tilskot frå staten

Staten gir tilskot til å dekkje delar av utgiftene til kommunane og fylkeskommunane. Tilskotet blir normalt gitt som eit rammetilskot etter reglar gitt av departementet.

§ 13-10. Ansvarsomfang

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 har ansvaret for at krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte, under dette å stille til disposisjon dei ressursane som er nødvendige for at krava skal kunne oppfyllest.

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte. Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for å følge opp resultatane frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14-4. Som ein del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeidast ein årleg rapport om tilstanden i grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa, knytt til læringsresultat, fråfall og læringsmiljø. Den årlege rapporten skal drøftast av skoleeigar dvs. kommunestyret, fylkestinget og den øvste leiinga ved dei private grunnskolane.

- 0 Føyd til med lov 27 juni 2003 nr. 69 (ikr. 1 aug 2003, etter res. 27 juni 2003 nr. 774), endra med lover 2 juli 2004 nr. 69 (ikr. 1 sep 2004, etter res. 2 juli 2004 nr. 1064), 19 juni 2009 nr. 94 (ikr. 1 aug 2009, etter res. 19 juni 2009 nr. 675), 21 juni 2013 nr. 98.

Kapittel 14. Tilsyn m.m.

- 0 Overskriften endra med lov 24 juni 2011 nr. 37 (ikr. 1 aug 2011, etter res. 24 juni 2011 nr. 639)

§ 14-1. Statleg tilsyn

Fylkesmannen fører tilsyn med at kommunane og fylkeskommunane oppfyller dei pliktene dei er pålagde i eller i medhald av opplæringslova kapittel 1-16 (kommunepliktene). Reglane i kommunelova kapittel 10 A gjeld for denne tilsynsverksemnda.

Departementet fører tilsyn med at andre plikter i eller i medhald av opplæringslova enn kommunepliktene blir oppfylte. Reglane i kommunelova §§ 60 c og 60 d gjeld tilsvarande for tilsynsverksemnd etter dette leddet.

- 0 Endra med lover 4 juli 2003 nr. 84 (ikr. 1 okt 2003), som endra med lov 4 juli 2003 nr. 85, 24 juni 2011 nr. 37 (ikr. 1 aug 2011, etter res. 24 juni 2011 nr. 639).

§ 14-2. Statleg råd og rettleiing

Departementet gir råd og rettleiing i spørsmål som gjeld verksemdar etter denne lova, og skal elles samarbeide med kommunar, fylkeskommunar og eigarar av private skolar for å sikre eit godt og likeverdig opplæringstilbod i samsvar med lov og forskrifter.

- 0 Endra med lov 24 juni 2011 nr. 37 (ikr. 1 aug 2011, etter res. 24 juni 2011 nr. 639).

§ 14-3. Kommunalt tilsyn med heimeopplæring

Kommunen fører tilsyn med den pliktige opplæringa for barn og unge som ikkje går på skole, og kan òg kalle dei inn til særskilde prøver. Kommunen skal krevje at barnet eller den unge skal gå i skole dersom dei krava lova her med forskrifter stiller til heimeopplæringa, ikkje er oppfylte.

0 Føyd til med lov 24 juni 2011 nr. 37 (ikr. 1 aug 2011, etter res 24 juni 2011 nr. 639)

§ 14-4. *Informasjonsinnhenting og evaluering*

Departementet kan gi forskrifter som pålegg dei ansvarlege for opplæringsverksemd etter denne lova og dei som mottar slik opplæring, å gi opplysningar og delta i evalueringar og rapportere om forhold som er av betydning for evaluering av opplæringsverksemda som er omfatta av denne lova.

0 Føyd til med lov 24 juni 2011 nr. 37 (ikr. 1 aug 2011, etter res 24 juni 2011 nr. 639).

Kapittel 15. **Bruk av forvaltningslova. Opplysningsplikt m.m.**

0 Overskrifta endra med lov 21 juni 2013 nr. 98 (ikr. 1 aug 2013, etter res. 21 juni 2013 nr. 685).

§ 15-1. *Bruk av forvaltningslova*

Forvaltningslova gjeld for verksemd som etter lova her blir driven av forvaltningsorgan, med dei særreglane som er fastsette i lova her.

Reglane om teieplikt i §§ 13 - 13e i forvaltningslova gjeld òg for private skolar godkjende etter § 2-12 i lova her.

§ 15-2. *Særlege reglar om klageinstans*

Departementet er klageinstans for enkeltvedtak i grunnskolen og for enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp for opplæringspliktig alder etter § 5-7. For enkeltvedtak i personalsaker gjeld likevel reglane om klageinstans i § 28 i forvaltningslova.

Departementet er klageinstans for enkeltvedtak om inntak og spesialundervisning i den vidaregåande opplæringa, enkeltvedtak om tap av retten til vidaregåande opplæring etter § 3-8 og § 4-6, enkeltvedtak om opplæring i inntil to år ekstra etter § 3-1 femte ledd, enkeltvedtak om særskild språkopplæring etter § 3-12 og enkeltvedtak om fysiske og psykososiale miljøforhold etter § 9a-2 og § 9a-3.

I samband med klage på inntak til vidaregåande opplæring kan departementet ikkje overprøve eit vedtak i fylkeskommunen om kva for utdanningsprogram på vidaregåande trinn 1 eller programområde på vidaregåande trinn 2 og 3, eller kva for skole ein søkjar skal takast inn på. For slike vedtak gjeld reglane om klageinstans i § 28 i forvaltningslova. Departementet er klageinstans for enkeltvedtak om inntak til eit særskilt utdanningsprogram på vidaregåande trinn 1 på grunnlag av sakkunnig vurdering.

0 Ikr 1 aug 1999, etter res 27 nov 1998 nr 1096, men straks for enkeltvedtak og forskrifter som fastset rettar og plikter for elevane/lærlingane frå og med skoleåret 1999-2000. Endra med lover 30 juni 2000 nr. 63 (ikr. 1 aug 2000, etter res 30 juni 2000 nr. 645), 16 jan 2004 nr. 6 (ikr. 1 jan 2004), 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res 17 juni 2005 nr. 660), 29 juni 2007 nr. 91 (ikr. 1 aug 2007, etter res 29 juni 2007 nr. 758), 22 juni 2012 nr. 53 (ikr. 1 aug 2012, etter res 22 juni 2012 nr. 582).

§ 15-3. *Opplysningsplikt til barneverntenesta*

Personalet i skolar etter denne lova skal i arbeidet sitt vere på vakt overfor forhold som kan føre til tiltak frå barneverntenesta.

Utan hinder av teieplikta skal personalet av eige tiltak gi opplysningar til barneverntenesta når det er grunn til å tru at eit barn blir mishandla i heimen eller når det ligg føre andre former for alvorleg omsorgssvikt, jf. §§ 4-10 til 4-12 i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntenester, eller når eit barn har vist vedvarande alvorlege åtferdsvanskar, jf. § 4-24 i den same lova. Også etter pålegg frå dei organa som er ansvarlege for å gjennomføre lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntenester, skal personalet gi slike opplysningar.

§ 15-4. *Opplysningsplikta til sosialtenesta*

Personalet i skolar etter denne lova skal i klientsaker gi råd og rettleiing til sosialtenesta. Personalet skal vere på vakt overfor forhold som bør føre til tiltak frå sosialtenesta, og skal av eige tiltak gi sosialtenesta opplysningar om slike forhold. Av eige tiltak kan opplysningar berre givast med samtykke frå eleven, eventuelt frå foreldra, eller så langt opplysningane elles kan givast utan hinder av teieplikta.

§ 15-5. Plikt til å delta i arbeidet med individuell plan

Skolen skal, når det er nødvendig for å ivareta elevanes behov for eit heilskapleg, koordinert og individuelt tilpassa tenestetilbod, delta i samarbeid om utarbeiding og oppfølging av tiltak og mål i individuell plan heimla etter anna lov og forskrift.

0 Føyd til med lov 21 juni 2013 nr. 98 (ikr. 1 aug 2013, etter res. 21 juni 2013 nr. 685).

Kapittel 16. Iverksetjing og overgangsreglar. Endringar i andre lover**§ 16-1. Iverksetjing**

Lova setjast i verk frå den tida Kongen fastset.¹ Dei enkelte reglane i lova kan setjast i verk frå ulik tid.

1 Frå 1 aug 1999, etter res. 27 nov 1998 nr. 1096.

§ 16-2. Overgangsreglar

Personell i grunnskolen som er tilsett i uoppseieleg stilling når lova blir sett i verk, kan ikkje seiast opp. For dette personellet gjeld framleis § 24 nr. 1 andre leddet og nr. 2 i lov 13. juni 1969 nr. 24 om grunnskolen.

For ein periode på fem år frå lova blir sett i verk skal skolar som har skipa ei leiingsordning etter § 17 nr. 4 tredje leddet i lov 13. juni 1969 nr. 24 om grunnskolen vere unntatt frå kravet om rektor etter § 9-1 andre leddet.

Retten og plikta til tiårig grunnskole etter § 2-1 gjeld barn som er fødte i 1991 og seinare. Andre barn og unge har rett og plikt til niårig grunnskole, men rykkjer opp eitt årstrinn, slik at dei avsluttar grunnskolen i 10. årstrinn.

0 Endra med lover 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005, etter res. 17 juni 2005 nr. 660), 20 juni 2008 nr. 48 (ikr. 1 aug 2008, etter res. 20 juni 2008 nr. 621).

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/1	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	30.01.2014
2014/11	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014
	Kvæningen kommunestyre	

Saksprotokoll i Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget - 30.01.2014

Behandling:

Forslag fra Anne Gerd Jonassen: Saken utsettes i påvente av høringsuttalelser fra Råd for funksjonshemmede og Eldrerådet.

Forslaget fra Anne Gerd Jonassen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

- Saken utsettes i påvente av høringsuttalelser fra Råd for funksjonshemmede og Eldrerådet.

Opprettelse og drift av dagsenter/dagtilbud

Administrasjonssjefens innstilling

Dagsenter for eldre og demente opprettes fra 01.10.14 med plassering på Lukas. Budsjett for 2014 økes med kr 120 000 som tas fra reserverte tilleggsbevilgninger. Helårsvirkning av driften tas inn på budsjett for 2015 og videre. Følgende kriterier skal gjelde for dagsenteret:

- Dagtilbud tilbys hjemmeboende eldre som har behov for å bryte sosial isolasjon og/eller har behov for å opprettholde mestring av ferdigheter. Tiltaket kan være forebyggende og til hjelp for søker for å bli boende i egen bolig så lenge som mulig.
- Tilleggsriterier for dagsenter for demente: Diagnosen demens eller under utredning.
- Aldersgrense: Det settes ingen aldersgrense.
- Må kunne nyttiggjøre seg tilbudet: Grad av funksjonshemming må være slik at vedkommende er fysisk sterk nok til å ha utbytte av aktivitetene. Vedkommende må kunne transporteres i en vanlig personbil.

Saksopplysninger

Det har i lengre tid vært snakk om opprettelse av dagsenter/dagtilbud i Kvæningen. Dette har vært oppe på tema i helseledermøtene de siste årene. Våren 2013 hadde vi en kort periode en arbeidsgruppe med Gro, Hege, Rickard og Bjørn som så nærmere på dette samt at Hege og Gro dro til Alta og så på deres løsning. Høsten 2013 opprettet vi en prosjektgruppe bestående av Gro, Hege, Rickard og Bjørn fra ledelsen, verneombudene både i Hjemmesykepleien og Gargo og tillitsvalgte fra Fagforbundet og Sykepleierforbundet til å jobbe videre med dette. Prosjektgruppa hadde 2 møter, den 04.10.13 og 06.11.13.

Hensikten med dagtilbud er å skape en meningsfull hverdag for eldre, ensomme og demente, bryte sosial isolasjon, være avlastning for pårørende og vedlikeholde de eldres funksjonsnivå slik at de kan bo hjemme så lenge som ønskelig og mulig.

I kommunestyrets budsjettvedtak for 2013 står det at gamle Burfjord bhg skal brukes til fritidsklubb og dagsenter. Prosjektgruppa ser dog at den gamle barnehagen ikke er en aktuell plassering. Det har store fordeler å ha dagsenter for eldre og demente på- eller i nærheten av Gargo sykehjem og sykestue pga av følgende forhold:

- Ungdommenene har behov for hele den gamle barnehagen, det blir for trangt med bare halvparten ut fra de aktivitetene de har planlagt.
- Det brukes helt ulike møbler til ungdommene og de eldre/demente. Det vil f.eks bli slik at biljardbordet må pakkes vekk og vevstolen tas fram hver gang de eldre/demente skal inn dit.
- Det blir ekstra transportkostnader for beboerne på Gargo.
- Dagsenteret skal ha 2 måltider mat hver dag og dette blir delvis tilberedt- og varer hentet fra kjøkkenet på Gargo. Lang avstand vil gjøre dette arbeidet mer tungvindt.

Innhold i dagsenteret: PC'er, div håndarbeidsting, utstyr for å ordne hage og bålpanne mm for turer. I andre kommuner har de utstyr for snekking og vedhogst. Det serveres 2 måltider pr dag. Middag lages på Gargo og fraktes til dagsenteret. Lunsj lages av brukerne som en aktivitet.

Andre kommuners erfaring er at det er vanskelig å få personer til å ta i bruk et slikt tilbud, mange er skeptiske til nye ting. Derfor er det viktig å få til et enkelt opplegg og komme i gang. På et senere tidspunkt utvides tilbudet etter hva det viser seg å være behov for. Åpent hus kan være en grei måte å gjøre dette på slik at brukere kan komme og se og vurdere om de liker tilbudet.

Sted bør være en leilighet på Lukas som både er stor og har stor do, som f.eks Lukas K.

Effekter av dagsenter er reduksjon i bruken av aktivitetskontakter og mindre behov for avlastning. Hvor mye dette blir hos oss er vanskelig å si før vi ser hvor mange som tar dagtilbudet i bruk.

Det vurderes om dagtilbud skal bli en lovpålagt tjeneste fra 2015. Dette er ennå ikke avklart, det er kun et forslag som ikke er vedtatt.

Det finnes ikke egne midler til selve etableringen, kun til drift og da kun knyttet til demente (65 000 pr plass pr år). Husbanken har egne midler dersom det er snakk om bygging.

Egenbetaling. Kr 72 pr dag er maks sats dersom tilbudet gis som del av institusjon. Beløpet inkluderer transport og mat og er hjemlet i Vederlagsforskriften. Dersom tilbudet gis som avlastning skal det være gratis. Dersom vi ikke har dette som del av institusjon står vi fritt. Det er en del uklarheter rundt dette regelverket og det foregår en gjennomgang av dette på sentralt nivå nå.

Budsjett for dagsenter etter skissert modell ser slik ut:

Oversikt over utgifter og inntekter med dagsenter	Beløp
Lønn. Leder i 100 % stilling og medarbeider i 80 % stilling. Leder med lønn kr 450 000 og medarbeider med lønn kr 362 000. Pensjonsutgifter på 17 % er lagt inn.	950 000
Transport. Kjøp av 7-seter (kr 300 000 med 5 års nedbetalingstid er kr 65 000 pr år) + drivstoff og vedlikehold (beregnet 30 000 km x kr 3) = kr 155 000. (Evt søke Emil-fondet om kjøp av bilen, årlige utgifter vil da bli kr 90 000.)	155 000
Diverse driftsutgifter (mat mm).	100 000
Utstyr/inventar.	50 000
Egenandeler. Kr 150 pr dag pr person. Stipulert antall er 6 på dement-dagene og 10 på de andre dagene. Åpent 45 uker pr år.	216 000
Tilskudd fra helsedirektoratet. Kr 65 000 pr år pr full plass for demente. Stipulert antall er 6 x 40 % plasser	156 000

Husleie legges ikke inn i og med at vi bruker kommunalt bygg.	0
Netto årlige driftsutgifter	883 000

I budsjett for 2014 er det satt av kr 100 000 til dagsenter og det er kun satt av kr 200 000 pr år i resten av økonomiplanperioden.

Saken er også lagt fram for Råd for funksjonshemmede og Eldrerådet, vedtakene følger vedlagt.

Vurdering

I dagens tilbud til eldre mangler vi dette leddet. Vi fikk også kritikk fra revisjonen for lite aktivisering etter deres gjennomgang av pleie og omsorg i 2012/2013. Vi har den siste tiden sett et klart behov for mer aktivisering av eldre og demente. Andre kommuner har satset mer på dette og kommet lengre enn oss. Mange av dem har gode erfaringer med dagtilbud og dagsentere. Dersom vi får dette til å fungere vil det øke kvaliteten for de eldre og demente. Vi vil også trenge mindre ressurser til aktivitetskontakter og avlastning.

Vedlagt følger møtereferatene fra møtene i prosjektgruppa og vedtakene fra møter i Råd for funksjonshemmede den 13.02.14 og Eldrerådet den 14.02.14.

Bjørn Ellefsæter

Emne:	Møte om dagsenter
Plassering:	Gro's ktr
Start:	fr 04.10.2013 10:00
Slutt:	fr 04.10.2013 11:30
Regelmessighet:	(ingen)
Arrangør:	/O=NORDTROMS/OU=EXCHANGE ADMINISTRATIVE GROUP (FYDIBOHF23SPDLT)/CN=RECIPIENTS/CN=BE0301

Referat fra møte om dagsenter den 04.10.13.

Følgende møtte: Gro K, Hege K og Bjørn E. Forfall fra: Rickard P, Hanne W, Gunn-Anita J og Elisabeth J B.

Vi så på følgende momenter:

- Oversikt og kartlegging. Det er vanskelig å skaffe seg oversikt, men grovt sett ca 20 hjemmeboende personer derav 3 demente.
- Oppstart. Det er generelt sett vanskelig å komme i gang, men det beste er nok å starte opp i det små, spre informasjonen og satse på at det fylles opp etter hvert.
- Målgruppa. Eldre (over 65 år) og demente, både institusjon og hjemmeboende. Tjenesten skal gi økt livskvalitet. Omfatter pasienter fra sykehjemmet, hjemmesykepleien og psykisk helse.
- Kriterier. Motvirke isolasjon og avlaste pårørende. Vurdere å sette som kriterium at man må kunne gå for egen maskin. Hjemmeboende skal prioriteres.
- Vedtak og betaling. Vi bør ha vedtak på alle som tildeles slik tjeneste (Alta har det). Betaling, bruke statens sats på kr 72 pr dag + betaling for mat (i Alta koster tilbudet kr 150 pr dag).
- Lokalisering. Leiligheten Lukas K i starten (dersom den blir ledig ved tenkt oppstart sommeren 2014).
- Full plass er 5 t/dag - 5 d/uke.
- Åpningstid. Kl 0900-1400 man-tor, 2 dager for demente (6 brukere) og 2 dager for eldre/ensomme (10 brukere).
- Bemanning: Leder i 100 % stilling og medarbeider i 80 % stilling. Til lederstillingen ønskes relevant høyskoleutdanning og til medarbeider ønskes fagarbeiderutdanning. Personlig egnethet skal tillegges stor vekt for begge og de må forplikte seg til ABC-utdanningen.
- Andre innsparinger som konsekvens av dagsenter. Det vil bli mindre behov både for støttekontakter og avlastning. Behovet for aktivitet på sykehjemmet slik det er i dag bør vurderes.
- Innhold i dagsenteret. PC'er, div håndarbeidsting, utstyr for å ordne hage og bålpanne mm for turer. I andre kommuner har de utstyr for snekkering og vedhogst. Det serveres 2 måltider pr dag.
- Pasienter fra rus/psykiatri, passer de sammen med eldre/ensomme?
- Videre arbeid:
 - Hege ser nærmere på hvilke kriterier som skal brukes.
 - Gro ser på muligheter for- og kostnadene ved at kjøkkenet på Gargo ordner måltidene.
 - Bjørn lager regnestykke og grovskisse for dagsenteret. Til utstyr og inventar trenger vi nok kr 50 000 første året.
 - Bjørn sjekker om dette blir en lovpålagt tjeneste fra 2015 slik det er varslet.
 - Bjørn sjekker om det finnes egne midler til selve etableringen, eller om det kun er til driften og da kun knyttet til demente.
 - Utvalg for oppvekst og omsorg informeres på sitt neste møte om arbeidet.

Innkalling sendt Gro, Hege, Rickard, Bente, Elisabeth, Hanne og Gunn-Anita.

Det har i lengre tid vært snakk om opprettelse av dagsenter/dagtilbud i Kvænanngen. Dette har vært oppe på tema i ledermøter, vi hadde en kort periode en arbeidsgruppe med Gro, Hege, Rickard og Bjørn som så nærmere på dette og Hege og Gro har vært i Alta og sett på deres løsning.

Vi ønsker nå å formalisere dette arbeidet og få fart på det med tanke på å etablere dagsenter/dagtilbud allerede i 2014. Vi ønsker å sette ned en prosjektgruppe med Gro, Hege, Rickard og Bjørn fra ledelsen, verneombudene både i Hjemmesykepleien og Gargo og tillitsvalgt fra FFO og NSF til å jobbe videre med dette.

Vi møtes fre 4/10 kl 1000 på stua Gargo.

Grovt sett har vi så langt sett på opplegg med omtrent slikt innhold og omfang som mest aktuelt for oss:

- Målgruppe er eldre (over 65 år) og demente, både institusjon og hjemmeboende.
- Lokalisering: Leilighet på Lukas på kort sikt. På lang sikt peker stua i 2. etg på Gargo seg ut etter evt ombygging med alle pasientene ned i 1. etg.

- Tilbud: 4 dager pr uke 1000-1500 inkl transport til/fra.
- Ansatte: Leder i 100 % stilling og medarbeider i 80 % stilling.

I det videre arbeidet er det fullt mulig å ta inn andre faktorer enn dette, samt at vi må jobbe videre med å få planlagt tilbudet helt ferdig.

Diverse andre momenter og svar hentet inn i ettertid:

- *Effekter av dagsenter, reduksjon i bruken av støttekontakter og mindre behov for avlastning.*
- *Lovpålagt tjeneste fra 2015 - er ennå ikke avklart, kun er forslag som ikke er vedtatt.*
- *Det finnes ikke egne midler til selve etableringen, kun til drift og da kun knyttet til demente (65 000 pr plass). Husbanken har egne midler dersom det er snakk om bygging.*
- *Egenbetaling. Kr 72 pr dag er maks sats dersom tilbudet gis som del av institusjon. Beløpet inkluderer transport og mat og er hjemlet i Vederlagsforskriften. Dersom tilbudet gis som avlastning skal det være gratis. Dersom vi ikke har dette som del av institusjon står vi fritt. Det er en del uklarheter rundt dette regelverket og det foregår en gjennomgang av dette nå.*

Bjørn Ellefsæter

Emne:	Møte om dagsenter
Plassering:	Stua Gargo
Start:	on 06.11.2013 09:00
Slutt:	on 06.11.2013 10:30
Regelmessighet:	(ingen)
Arrangør:	Bjørn Ellefsæter

Referat fra møte i prosjektgruppa for etablering av dagsenter den 06.11.13.

Følgende møtte: Gro K, Hege K, Rickard P, Hanne W, Elisabeth J B og Bjørn E. Forfall fra NSF.

Hensikten med dagtilbud.

- Skape en meningsfull hverdag.
- Bryte sosial isolasjon.
- Avlastning for pårørende.
- Vedlikeholde den eldres funksjonsnivå slik at brukeren skal kunne bo hjemme så lenge som ønskelig og mulig.

Kriterier/vilkår.

- Dagtilbud tilbys hjemmeboende eldre som har behov for å bryte sosial isolasjon og/eller har behov for å opprettholde mestring av ferdigheter. Tiltaket kan være forebyggende og til hjelp for søker for å bli boende i egen bolig så lenge som mulig.
- Tilleggs-kriterier for dagsenter for demente: Diagnosen demens eller under utredning.
- Aldersgrense: Det settes ingen aldersgrense.
- Må kunne nyttiggjøre seg tilbudet: Grad av funksjonshemming må være slik at vedkommende er fysisk sterk nok til å ha utbytte av aktivitetene. Vedkommende må kunne transporteres i en vanlig personbil.

Vurdering av plassering, jfr kommunestyrets budsjettvedtak om at gamle Burfjord bhg skal brukes til fritidsklubb og dagsenter.

Gruppa ser ikke at den gamle barnehagen er en aktuell plassering. Det har store fordeler å ha dagsenter for eldre og demente på- eller i nærheten av Gargo pga av følgende forhold:

- Ungdommenene har behov for hele den gamle barnehagen, det blir for trangt med bare halvparten ut fra de aktivitetene de har planlagt.
- Det brukes helt ulike møbler til ungdommene og de eldre/demente. Det vil f.eks bli slik at biljardbordet må pakkes vekk og vevstolen tas fram hver dag de eldre/demente skal inn dit.
- Det blir ekstra transportkostnader for beboerne på Gargo.
- Dagsenteret skal ha 2 måltider mat hver dag og dette blir delvis tilberedt- og varer hentet fra kjøkkenet på Gargo. Lang avstand vil gjøre dette arbeidet mer tungvindt.

Andre momenter

- Viktig prinsipp: Det viktigste er å få til et enkelt opplegg og komme i gang. På et senere tidspunkt utvides tilbudet etter hva det viser seg at det er behov for.
- Måltider: Middag lages på Gargo og fraktes til dagsenteret. Lunsj lages av brukerne som en aktivitet.
- Sted: Lukas K, eller en annen leilighet på Lukas som både er stor og har stor do.
- Andre kommuners erfaring er at det er vanskelig å få personer til å ta i bruk et slikt tilbud, mange er skeptiske til nye ting.
- Åpent hus, det kan være greit å la det være åpent slik at brukere kan komme og se og vurdere om de liker tilbudet.
- Kvalsund kommune kan være greie å se nærmere på. De er veldig like oss i størrelse og tenkning om tilbudet.

I etterkant av møtet så jeg at budsjettet måtte justeres ytterligere. Etter siste justering blir det slik:

Oversikt over utgifter og inntekter med dagsenter	Beløp
Lønn. Leder i 100 % stilling og medarbeider i 80 % stilling. Leder med lønn kr 450 000 og medarbeider med lønn kr 362 000. Pensjonsutgifter på 17 % er lagt inn.	950 000
Transport. Kjøp av 7-seter (kr 300 000 med 5 års nedbetalingstid er kr 65 000 pr år) + drivstoff og vedlikehold (beregnet 30 000 km x kr 3) = kr 155 000. (Evt søke Emil-fondet om kjøp av bilen, årlige utgifter vil da bli kr 90 000.)	155 000
Diverse driftsutgifter (mat mm).	100 000
Utstyr/inventar.	50 000

Egenandeler. Kr 150 pr dag pr person. Stipulert antall er 6 på dement-dagene og 10 på de andre dagene. Åpent 45 uker pr år.	216 000
Tilskudd fra helsedirektoratet. Kr 65 000 pr år pr full plass for demente. Stipulert antall er 6 x 40 % plasser	156 000
Husleie legges ikke inn i og med at vi bruker kommunalt bygg.	0
Netto årlige driftsutgifter	883 000

Innkalling

Vi møtes på stua på Gargo ons 6/11 kl 0900.

Saksliste

- Oppsett av kriterier. Hege har sett på forslag til kriterier og vi diskuterer det i gruppa.
- Gjennomgang av den generelle skissen (slik det ble satt opp i forrige møte). I og med at mange var borte på forrige møte tar vi en ny runde på dette.
- Støtte til drift og oppstart. Vedrørende den andre ordningen med midler (skrivet jeg fikk på forrige møte) ser det ut til at det er lite å hente. Det er en liten pott, vi må være konkret med innholdet, frist 16/10 var for knapp, krav om samarbeid med frivillige og stor vekt på brukermedvirkning. I praksis var dette ikke aktuelt. Jeg snakket med Helsedirektoratet og det ser ut til at det kun er driftsstøtten for dementplassene (slik den er lagt inn i budsjettforslaget) som er mulig å få. Dersom dere kommer over noen muligheter er det viktig at vi informerer hverandre om dette. Husbanken har egne midler dersom det er snakk om bygging.
- Egenbetaling. Kr 72 pr dag er maks sats dersom tilbudet gis som del av institusjon. Beløpet inkluderer transport og mat og er hjemlet i Vederlagsforskriften. Dersom tilbudet gis som avlastning skal det være gratis. Dersom vi ikke har dette som del av institusjon står vi fritt. Det er en del uklarheter rundt dette regelverket og det foregår en gjennomgang av dette nå.
- Om dette blir en lovpålagt tjeneste fra 2015 er ennå ikke avklart, det er kun et forslag som ikke er vedtatt.
- Forslag er levert til budsjettprosessen og foreslått oppstart er 01.09.14.

Justert forslag til budsjett for dagsenter:

- Lønn. Leder i 100 % stilling og medarbeider i 80 % stilling. Leder med lønn kr 450 000 og medarbeider med lønn kr 362 000 = kr 812 000.
- Transport. Kjøp av 7-seter (kr 300 000 med 5 års nedbetalingstid er kr 65 000 pr år) + drivstoff og vedlikehold (beregnet 30 000 km x kr 3) = kr 155 000. (Evt søke Emil-fondet om kjøp av bilen, årlige utgifter vil da bli kr 90 000.)
- Diverse driftsutgifter (mat mm): Kr 100 000.
- Utstyr/inventar: Kr 50 000.
- Egenandeler. Kr 150 pr dag pr person. Stipulert antall er 6 på dement-dagene og 10 på de andre dagene. Åpent 45 uker pr år. Det gir kr 216 000 i egenandeler pr år.
- Tilskudd fra helsedirektoratet. Kr 65 000 pr år pr full plass for demente. Stipulert antall er 6 halve plasser noe som gir kr 195 000 i årlig støtte.
- Husleie legges ikke inn i og med at vi bruker kommunalt bygg.
- Netto årlige driftsutgifter blir kr 806 000 pr år.

Saksprotokoll i Kvæningen Råd for funksjonshemmede - 13.02.2014

Behandling:

Endringsforslag fra RFF: Innstillingen fra administrasjonssjefen til oppvekst og omsorgsutvalget den 30.01.2014 endres slik:

Første avsnitt endres til:

Dagsenter for eldre og demente opprettes fra 01.10.14 med (midlertidig) plassering på Lukas leilighet D, da den er best egnet til dette formål. Leiligheten er dårlig egnet som ordinær eldrebolig på grunn av planløsningen og har i dag behov for større renovering uavhengig av hvilket formål den skal brukes til. Behovet for eldreleiligheter er stort og de øvrige leilighetene bør derfor ikke omdisponeres.

Det bevilges kr.250.000 til nødvendig oppgradering og tilrettelegging av leiligheten slik at den blir handicapvennlig.

I tillegg økes driftsbudsjettet med kr.120.000 som tas fra reserverte tilleggsbevilgninger.

Helårsvirkning av driften tas inn på budsjett for 2015 og videre. Følgende kriterier skal gjelde for dagsenteret:

Siste kulepunkt endres til:

Tilbudet bør gis alle som av ulike årsaker er isolert på grunn av sin fysiske eller psykiske tilstand.

Endringsforslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Dagsenter for eldre og demente opprettes fra 01.10.14 med (midlertidig) plassering på Lukas leilighet D, da den er best egnet til dette formål. Leiligheten er dårlig egnet som ordinær eldrebolig på grunn av planløsningen og har i dag behov for større renovering uavhengig av hvilket formål den skal brukes til. Behovet for eldreleiligheter er stort og de øvrige leilighetene bør derfor ikke omdisponeres.

Det bevilges kr.250.000 til nødvendig oppgradering og tilrettelegging av leiligheten slik at den blir handicapvennlig.

I tillegg økes driftsbudsjettet med kr.120.000 som tas fra reserverte tilleggsbevilgninger.

Helårsvirkning av driften tas inn på budsjett for 2015 og videre. Følgende kriterier skal gjelde for dagsenteret:

- Dagtilbud tilbys hjemmeboende eldre som har behov for å bryte sosial isolasjon og/eller har behov for å opprettholde mestring av ferdigheter. Tiltaket kan være forebyggende og til hjelp for søker for å bli boende i egen bolig så lenge som mulig.
- Tilleggskriterier for dagsenter for demente: Diagnosen demens eller under utredning.
- Aldersgrense: Det settes ingen aldersgrense.
- Tilbudet bør gis alle som av ulike årsaker er isolert på grunn av sin fysiske eller psykiske tilstand.

Saksprotokoll i Kvæningen Eldreråd - 14.02.2014

Behandling:

Forslag fra eldrerådet: Kvæningen eldreråd ser positivt på tiltaket og ønsker dagsenteret velkommen. Eldrerådet slutter seg til administrasjonssjefens innstilling som ble framlagt i møte i oppvekst og omsorgsutvalget den 30.01.2014.

Forslaget fra eldrerådet ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kvæningen eldreråd ser positivt på tiltaket og ønsker dagsenteret velkommen.

Dagsenter for eldre og demente opprettes fra 01.10.14 med plassering på Lukas. Budsjett for 2014 økes med kr 120 000 som tas fra reserverte tilleggsbevilgninger. Helårsvirkning av driften tas inn på budsjett for 2015 og videre. Følgende kriterier skal gjelde for dagsenteret:

- Dagtilbud tilbys hjemmeboende eldre som har behov for å bryte sosial isolasjon og/eller har behov for å opprettholde mestring av ferdigheter. Tiltaket kan være forebyggende og til hjelp for søker for å bli boende i egen bolig så lenge som mulig.
- Tilleggskriterier for dagsenter for demente: Diagnosen demens eller under utredning.
- Aldersgrense: Det settes ingen aldersgrense.
- Må kunne nyttiggjøre seg tilbudet: Grad av funksjonshemming må være slik at vedkommende er fysisk sterk nok til å ha utbytte av aktivitetene. Vedkommende må kunne transporteres i en vanlig personbil.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/12	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014
	Kvæningen kommunestyre	

RAMMETIMETALL 2014/2015

Henvisning til lovverk:

Vedlegg

- 1 Søknad om rammetall for skoleåret 2014/2015.
- 2 Søknad rammetimer 2014/2015.

Rådmannens innstilling

For skoleåret 2014/2015, tildeles skolene i Kvæningen kommune følgende undervisningstimetall :

Kjækan skole 115,5 timer + nødvendig ekstraressurs i henhold til søknaden.
Kvæningen barne- og ungdomsskole 489 timer som omsøkt.

Saksopplysninger

Kjækan skole søker om 115,5 timer + ekstraressurs.
Kvæningen barne- og ungdomsskole søker om 489 timer.

Vurdering

Det vises til rektorenes vurdering av nødvendig timetall for undervisningen ved sine skoler, for skoleåret 2014/2015.

Til sammen søkes det om 604,5 timer + nødvendig ekstra ressurs ved Kjækan skole.

Til sammenligning ble det for skoleåret 2013/2014 tildelt timetall slik :

PS 2013/10 Undervisningstimetall 2013/2014

Rådmannens innstilling

Ressurser til grunnskolene i Kvæningen skoleåret 2013/2014 fordeles slik:

Kjækan skole: 192 uketimer til undervisning

Assistentressurs økes med 53 %

Kvæningen barne- og ungdomsskole: 464 uketimer til undervisning.
Assistentressurs økes med 60%

SVBO

Kvæningen barne- og ungdomsskole
9161 Burfjord

E-post: kjetil.tunset@kvanangen.kommune.no
Postadresse: 9161 Burfjord
Telefon: 77 778900

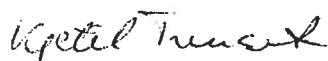
Dato: 25.02.2014

SØKNAD OM RAMMETIMETALL FOR SKOLEÅRET 2014/ 2015

Kvæningen barne- og ungdomsskole søker om et rammetimetall på **489 timer pr uke** for skoleåret 2014/2015.

Grunnlaget for dette tallet framkommer i vedlegg «Rammetimetall for skoleåret 2014/2015».

I tillegg er det lagt ved kommentarer til de omsøkte timene.

Kjetil Tunset

Rektor

Vedlegg:

- Rammetimetall for skoleåret 2014/2015.
- Kommentarer til rammetimetallet.

KVÆNANGEN BARNE- OG UNGDOMSSKOLE

KOMMENTARER TIL RAMMETIMETALLET

Undervisning

- På småskoletrinnet er det rimelig store klasser slik vi har lagt opp til deling i stort sett alle fag. I 1. og 2. klasse med 26 elever, men også i 3. og 4. med 23 elever til sammen, er det spesielt viktig å få til en god begynneropplæring.
- Sammenslåing i 1. og 2. klasse på Gulskolen er heller ikke mulig pga. av størrelsen på klasserommene
- 5. og 6. klasse er slått sammen i 2 timer norsk, i 1,5 timer naturfag og i RLE og samfunnsfag. I de andre timene er klassene delt ut fra størrelse og elevsammensetning.
- I ungdomsskolen ønsker vi full deling i norsk i 10. klasse. Bakgrunnen er at klassens svake resultater på de nasjonale prøvene. I 8. og 9. klasse har vi lagt opp til deling i 2 av norsktimene.
- I matematikk i ungdomsskolen vil vi ha deling i alle timer. Bakgrunnen her er den statlige satsingen på ungdomstrinnet, Ungdomstrinnet i Utvikling- UiU. Dette er et av våre satsingsområder i prosjektet «Læring, mestring og trivsel» som vi deltar på i regionen. Et stikkord her er en mer praktisk vinkling på undervisningen, noe som er både arbeids- og tidskrevende.
- Engelsk er også et fag som må sees i sammenheng med satsingen på ungdomstrinnet. Her har vi lagt opp til deling i alle timene.
- I fremmedspråk vil vi gi tilbud om spansk, tysk og et fordypningsfag i 8. klasse. I 9. har vi spansk, tysk og engelsk og også i 10. klasse vil vi fortsette med de fagene de har, spansk og engelsk fordypning.
- Neste skoleår skal alle klassene på ungdomsskolen ha valgfag. Vi finner det nødvendig å tilby til sammen 5 ulike valgfag, hvert på 2 timer pr uke.
- Kunst og håndverk i 8. og 10. klasse vil ha så store grupper at de må deles.
- I mat og helse i 9. klasse må elevgruppen deles pga. størrelsen.
- I kroppsøving i alle klassene i ungdomsskolen legges det opp til deling en time i uka når eleven har svømmeopplæring.

Andre timer

- Det er et sterkt ønske fra foreldregruppa om ressurs til en sosiallærer. Vi ansatte på skolen ser også et sterkt behov for dette.
- Alle kommunen i Nord- Troms deltar i prosjektet «læring, mestring og trivsel». Her har vi satt av 4 timer til de fire lærerne som utgjør ressursgruppa på skolen vår.
- Det er gitt signaler fra kommuneledelsen og at det skal satses på å bli ferdig med læreplanarbeidet. Vi har stipulert et tall på 10 timer pr uke for å komme i havn med dette arbeidet.
- I forbindelse med den statlige satsingen på videreutdanning av lærere, har vi beregnet en halv studiehjemmel på vår skole, rundt 12 timer.

Kjetil Tunset, rektor

KJÆKAN SKOLE
9162 SØRSTRAUMEN

e-post: valter.olsen@kvanangen.kommune.no
telefon: 77769630 / 40405614 dato:

Til Kvænangen Kommune
Avd O/O
9161 BURFJORD

SØKNAD RAMMETIMER 14/15

Se vedlegg: merknader

Totalt søkers det om pr dato: **115,5 + x t/u støtte** **Assistentress: 15 + x t/u ekstra**

I: OVERSIKT GRUNNLAG

kl	ant	Uketimetall	Ant elever	deling uketimer	evt spesifikke delingstimer	Støtte enkeltvedtak	SUM
1.	3	21	8	27		se mekn	
2.	0	22					
3.	3	24					
4.	2	27					
5.	5	30	9	30		6 + 10 ass	
6.	3	30					
7.	1	30					
			17	57		11 + 15 ass	57+ 11 = 68 u.v.t + 15 ass

tils 68 t/u

II: TILLEGGSRESSURSER / SPESIFIKKE timer:

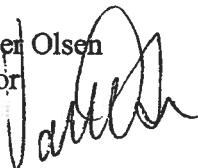
Elevressurs / 10% ramma (justert)	12 * t/u – se merknad søkn støtteu.v.	
Kontaktlærere	2 «	
Adm+ SFO	17 «	
Veil.ass	1 «	
Vikar	2 «	
Senior	2,5 «	
Byrdefull	1,5 «	
Samisk 2. spr	? «	
Finsk 2. spr	2 «	40,0 t/u

III: Tillegg funksjoner:

Prosjekt Ny Giv + Vurd./læringsmåt	3 t/u	
Elevråd	0,5 «	
Plasstillitsvalgt	1 «	
Bibl / IKT	2 «	
Spes.ped	1 «	7,5 t/u

SUM 115,5 t/u

Valter Olsen
rektor

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/13	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014

REDUKSJON AV 4 UKERS FELLESEFERIE I BARNEHAGEN

Henvisning til lovverk:

Vedtekter for barnehager § 9.3 « Barnehagene holder normalt stengt de 4 siste uker før 2. mandag i august, og de ansatte avviker felles ferie i dette tidsrommet»

Rådmannens innstilling

Det foreslås ikke endring i vedtekter om 4 ukers fellesferie i barnehagen. Ved stort nok behov, vil en sommeråpen avdeling være med på å dekke deler av foreldrenes behov/ønsker.

Saksopplysninger

Det vises til utskrift fra SU i Badderer og Burfjord under referatsaker.

Saken gjelder henvendelse fra SU i Burfjord barnehage i møte den 04.februar.14.

Sitat : « Ferie. Foreldrerrep har gjennomført en spørreundersøkelse i forhold til hvor mange som har behov for at dagens ferieordning endres. Foreldrerrep har fått 11 tilbakemeldinger som sier at de ikke er fornøyd med dagens ordning, og 7 tilbakemeldinger om at foreldrene er fornøyd med dagens ordning.

Vedtak :

SU ber oppvekst om å fremme et forslag til kommunestyret om å redusere dagens ferieordning fra 4 uker fellesferie til 3 ukers fellesferie uten at en slik ordning går ut over bemanningssituasjonen i barnehagene.» Sitat slutt.

SU i Badderer barnehage har behandlet samme sak slik :

Sitat : « sak 2/14.Redusere fellesferieordning i barnehagen.

Det var enstemmig vedtatt, at su går fra dagen ferieordning, fra 4 uker fellesferie til 3 ukers fellesferie. « Sitat slutt.

Vurdering

4 ukers fellesferie ble i sin tid innført på grunnlag av flere forskjellige årsaker.

- Mindre bruk av vikarer/reduksjon av kommunale utgifter. Da den 4. uken ble innført, var det fokus på innsparinger.
- Sikre lengre periode for evt. vedlikehold av barnehager
- 4 ukers foreldrefri betalingstid. (juli måned)
- Ansatte fikk økt sin fellesferie med 1 uke i august, da 5 uker ferie ble innført.
- Lite barn i barnehagen i denne perioden. Ofte ble avdelinger i Burfjord slått sammen om sommeren.

Etter saksbehandlers syn vil det gå ut over bemanningssituasjonen ved at det blir behov for ekstra vikarer i 2 uker for hver fast ansatt personale. For barna betyr dette at det oftere blir nye ansikter å forholde seg til.

Med 15,5 årsverk, vil 1 uke utgjøre en ekstrakostnad til vikarer på ca. kr. 125.000.-. Det kan ikke innføres slik ordning for 2014, uten at det bevilges ekstra midler til vikarer.

Fra barnehagens side er det prioritert å ha alle ansatte på plass når nytt barnehageår begynner. Dette både med hensyn til opplæring/kurs/møter, men også for at de nye barna skal bli kjent med personalet utover høsten.

Det vises til at SU i Burfjord barnehage samtidig har bedt oppvekst om å gjøre en utredning i forhold til hvor mange som har behov for åpen barnehage sommeren 2014.

Etter saksbehandlers vurdering vil en ved å holde sommeråpen barnehage løse problemene for noen av foreldrene som ikke kan tilpasse sin ferie til fellesferien. I spørreskjemaet fra kommunen er det lagt inn som en forutsetning, at minst 6 barn i hel plass er i barnehagen i disse ukene.

Det er ikke satt av midler på budsjettet til sommeråpen barnehage.

Det vil bli lagt fram en egen sak for utvalget om åpen barnehageavdeling sommeren 2014, når fristen for foreldrenes svar går ut den 11 april 2014.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/14	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014
	Kvæningen kommunestyre	

Samarbeidsavtale om tilsetting av turnusleger

Administrasjonssjefens innstilling

Foreliggende samarbeidsavtale om tilsetting av turnusleger vedtas.

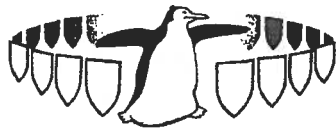
Saksopplysninger

OSO (Overordnet samarbeidsorgan for UNN og kommunene) og UNN må få samme svar fra alle 31 kommunene i UNN's område. Slik sett er det ikke er handlingsrom for oss. Representanter for kommunene og UNN/OSO har forhandlet fram dette. Tilsetting av turnusleger blir nå søknadsbasert mens det tidligere var loddtrekning.

Vurdering

Det er usikkert hvordan dette vil slå ut for oss. Når det nå blir søknadsbasert blir det enda viktigere å drive aktiv rekruttering og god markedsføring av oss selv. Det har vært store protester fra blivende turnusleger på alternativet, som er trekning som det har vært tidligere.

Vedlagt følger brev fra UNN datert 04.03.14 og utkast til samarbeidsavtale.

OSO
OVERORDNET SAMARBEIDSGRAN
UNN og kommunene

Kvæningen kommune
Rådmann Frank Pedersen
Rådhuset
9161 Burfjord.

	KVÆNINGEN KOMMUNE POSTMOTTAK
6 - MAR 2014	
Til behandling:	
Saksbehandler:	<i>Zjorn</i>
Til orientering:	<i>K.ell</i>
Gradering:	

Tromsø, 04.03.2014

Samarbeidsavtale om tilsetting av turnusleger

Bakgrunn

Helse- og omsorgsdepartementet har vedtatt forskriftsendringer som innebærer en ny ordning for legers turnustjeneste med virkning fra februar 2013.

- Den nye ordningen blir søknadsbasert i tråd med arbeidslivets regler.
- Turnusstilling er ikke lenger obligatorisk for å få autorisasjon, men første obligatoriske del av legers spesialistutdanning.
- Turnus for leger vil fortsatt være 18 måneder, med 12 måneder i sykehus og 6 i kommunehelsetjeneste. Læringsmål og veiledning blir videreført som i dag.
- Ledige turnusstillinger skal lyses ut gjennom en portal på nett.
- For å sikre at alle sykehus i landet skal få nok søkere til sine stillinger, er det i den nye ordningen lagt opp til to søknadsrunder, der rekrutteringssvake områder lyses ut først.
- §12 i den nye forskriften pålegger Helseforetak og kommuner å samarbeide om kobling av turnusplasser i sykehus og i kommunene.
- Samarbeid om turnustjenesten for leger reguleres i tjenesteavtale 7 (*Samarbeid om forskning, utdanning praksis og læretid*)

På møte i OSO 13. mars 2013, sak 16/13 ble det oppnevnt en arbeidsgruppe bestående av; Brynjulf Hansen (Harstad kommune), Markus Rumpfeld (UNN), Svein Steinert (Fylkeslege), Magne Nicolaisen (KS) og en representant fra Troms Legeforening. Underveis i prosessen ble Guri Moen Lajord oppnevnt som KS sin representant, mens Magne Nicolaisen har fungert som sekretær for arbeidsgruppa.

Arbeidsgruppens oppgave var å avklare geografiske avgrensninger, utarbeide forslag til ansettelsesprosess og ansettelseskriterier samt bidra til utarbeidelse av stillingsannonser. I tillegg presiserte OSO at arbeidet skulle forankres i UNN og kommunene.

Da det var knappe tidsfrister i forhold til utlysning og ansettelse, vedtok arbeidsgruppen å dele arbeidet i to faser. Første del av arbeidet var å sikre en forsvarlig prosess de første utlysnings-/ansettelsesrundene, dernest etablere gode prosedyrer og samarbeidsavtaler for framtidig håndtering av ansettelsesprosessene.

Samarbeidsorgan mellom Universitetssykehuset Nord-Norge HF og kommunene i Troms og Ofoten inkl. Lødingen

UNN HF
9038 Tromsø

Kontonr:
4700.04.02008

Org nr:
MVA 983 974 899 NO

Telefon UNN HF: 07766
E-post: OSO-sekretariat@unn.no

Internett:
www.unn.no/oso

OSO er holdt orientert om arbeidet, bl.a. i egen sak på møtene 28. august og 5. desember 2013. Status etter første søknadsrunde våren 2013 var at det på landsbasis kom ca. 15 000 søknader til under 500 stillinger, hver søker hadde i snitt sendt 18 søknader. Det store antallet søknader har krevd mye ressurser, og erfaring fra denne runden viste at kriterier for- og organisering av utvalgsprosessen har vært ulikt gjennomført.

Arbeidsgruppen har sendt ut informasjon om arbeidet til kommuner og UNN i flere sammenhenger. Basert på innspill og tilbakemeldinger fra partene underveis i prosessen, utarbeidet arbeidsgruppen forslag på samarbeidsavtale om tilsetting av turnusleger. Den 10. januar 2014 ble denne sendt på høring til UNN og kommunene i OSO.

Det ble mottatt 11 høringssvar, som i all hovedsak knyttet seg til to områder;

- Punkt 6.1. Antall turnusplasser og kobling sykehus – kommune.
- Punkt 6.2. Behandling av søknader og kriterier.

Disse innspillene er stort sett innarbeidet i avtaleteksten.

I tillegg kom det en del innspill knyttet til praktiske forhold / prosedyrer. Disse har ikke innvirkning på avtaleteksten, men må tas med i det videre arbeidet med implementering av avtalene. Utover dette var det mange positive tilbakemeldinger på arbeidsgruppens arbeid.

Vedlagte Samarbeidsavtale om tilsetting av turnusleger er behandlet av OSO på deres møte den 19. februar 2014. OSO fattet da følgende vedtak;

OSO vedtar «Samarbeidsavtale om tilsetting av turnusleger», og sender informasjon til kommuner og UNN med tilråding om at partene inngår slik avtale.

Vedlagt følger to signerte eksemplarer av samarbeidsavtale om tilsetning av turnusleger. Ber om at disse signeres av kommunen, og at ett eksemplar returneres til;

Nasjonalt senter for samhandling og telemedisin
Postboks 35
9038 Tromsø

Med vennlig hilsen

Magne Nicolaisen
Avdelingsleder
Samhandlingsavdelingen UNN

Vedlegg: Samarbeidsavtale om tilsetting av turnusleger.

UNIVERSITETSSYKEHUSET NORD-NORGE
DAVVI-NOROGGA UNIVERSITEHTABUOHCEVISSU

Kvæningen kommune

Samarbeidsavtale om tilsetting av turnusleger

mellom

Kvæningen kommune

og

UNN HF

**Vedlegg til tjenesteavtale 7:
Samarbeid om forskning, utdanning, praksis og læretid**

OSO
OVERORDNET SAMARBEIDSGRAN
UNN og kommunene

1. Parter

Denne samarbeidsavtale er inngått mellom Kvænangen kommune (heretter kommunen) og Universitetssykehuset Nord-Norge HF (heretter UNN HF).

2. Bakgrunn

Samarbeidsavtalen er inngått i henhold til overordnet samarbeidsavtale pkt. 5. «*Tjenesteavtaler, retningslinjer og veiledere*» samt tjenesteavtale nr. 7, pkt. 5.1 «*Partenes forpliktelser i samarbeidet*».

Avtalen skal være i tråd med etablerte ordninger for utlysning av og søknad til turnusstillinger.

3. Formål

Formålet med denne avtalen er å klargjøre helseforetakets og kommunenes ansvar når det gjelder forvaltningen av søknadsbasert turnustjeneste for nyutdannede leger. I tillegg skal avtalen fremme et godt samarbeid mellom partene og bidra til en god prosess som skal ivareta kommunenes, helseforetakets og turnuslegenes interesser.

4. Relevant regelverk

4.1 Forskrifter

- FOR-2000-12-21-1384 Forskrift om spesialistgodkjenning av helsepersonell og turnusstillinger for leger - Spesialistgodkjenningsforskriften (lovdata.no)
- FOR-2001-12-20-1549 Forskrift om praktisk tjeneste (turnustjeneste) for lege ved loddrekning - Forskrift om turnustjeneste fordelt ved loddrekning (lovdata.no) Gjelder i en overgangsperiode til høsten 2013.
- FOR-2005-12-19-1653 Forskrift om veiledet tjeneste for å få adgang til å praktisere som allmennlege med rett til trygderefusjon - Forskrift om veiledet tjeneste (lovdata.no)
- FOR-2000-12-21-1379 Forskrift om lisens til helsepersonell - Lisensforskriften (lovdata.no)
- FOR-2005-03-18-252 Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus - Akuttmedisinforskriften (lovdata.no)

4.2 Veiledere

Helsedirektoratet: Ny turnusordning for leger - Informasjon og veiledningsmateriell
1. utgave

http://helsedirektoratet.no/helsepersonell/turnusordning-for-leger/Documents/Ny_turnusordning_veiledningsmateriell_1.pdf

<http://helsedirektoratet.no/helsepersonell/turnusordning-for-leger/soke-pa-stilling/Sider/default.aspx>

<http://helsedirektoratet.no/helsepersonell/turnusordning-for-leger/Sider/default.aspx>

Ovenstående er gjeldende forskrifter og veiledere på tidspunkt for avtaleinngåelse. Endring av lov, forskrift eller veiledere nødvendiggjør endring av denne avtalen bare i de tilfeller der endringer i regelverket direkte berører partenes forpliktelser og/eller ansvar etter denne avtalen.

Partene forplikter seg til å holde seg orientert om det til enhver tid gjeldene regelverk og å organisere turnusordningen i tråd med dette. Denne avtalen forutsettes alltid å være i tråd med gjeldende lover.

5. Roller og ansvar

Helsedirektoratet

Helsedirektoratet har det overordnede ansvar for den nye turnusordningen for leger inkl. det administrative og praktiske arbeidet med turnusportalen. Direktoratet fastsetter antallet turnusstillinger i helseforetak og i kommunene samt fordeling av disse. Det administrative ansvar for behandling av søknader om turnuslisens og autorisasjon er delegert til Statens autorisasjonskontor for helsepersonell.

Fylkesmannen

Fylkesmannen har ansvar for å opprette og godkjenne turnusstillinger i kommunehelsetjenesten, bistå helseforetak og kommuner i arbeidet med kobling av turnusstillingene og føre tilsyn med at turnustjenestens innhold og gjennomføring er i samsvar med myndighetenes krav.

UNN HF

Helseforetaket har arbeidsgiveransvar for turnuslegen de 12 månedene den er ansatt i foretaket. Turnuslegen inngår i virksomheten på lik linje med øvrige leger, med de rettigheter og plikter som følger av arbeidsforholdet. Det skal oppnevnes personlig veileder for turnuslegen, og helseforetaket bør tilpasse tjenesten i avdelingen slik at turnuslegen kan delta i aktiviteter for å oppfylle målbeskrivelsen for sykehus-tjeneste.

Kvænavangen kommune

Kommunen har arbeidsgiveransvar for turnuslegen de 6 månedene den er ansatt i kommunen. Turnuslegen inngår i virksomheten på lik linje med øvrige leger, med de rettigheter og plikter som følger av arbeidsforholdet. Kommunen er ansvarlig for at turnustjenestens innhold og gjennomføring er i samsvar med målbeskrivelsen og at tilfredsstillende veiledning etableres. Kommunen bør tilpasse tjenesten slik at turnuslegen kan delta i aktiviteter for å oppfylle målbeskrivelsen for kommunehelsetjeneste.

6. Tilsettingsprosess i foretaket.

6.1 Utlysning av turnuslegestillinger

Turnuslegestillingene utlyses i Helsedirektoratets turnusportal, og på en måte som tydelig viser kobling mellom sykehus og kommune eller gruppe av kommuner. HR-avdelingen ved UNN HF utarbeider i annonsen i samarbeid med kommunene.

Turnuslegene tilsettes i en stilling ved helseforetaket med en varighet på 12 mnd. og i en stilling i en bestemt kommune med 6 mnd. varighet. Oppstarttidspunkter i turnuslegestilling vil være 1. mars og 1. september.

Kobling sykehus – kommune er pr. februar 2014 som følger.

Foretak/sykehus	Antall plasser	Kommuner
UNN Tromsø	18 plasser	Tromsø (5), Karlsøy, Balsfjord (2), Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Nordreisa, Kvænangen, Målselv (3), Sørreisa/Dyrøy, Skjervøy
UNN Harstad	11 plasser	Harstad (2), Skånland, Kvæfjord, Ibestad, Salangen, Lenvik/Senjalegen (4), Lødingen
UNN Narvik	6 plasser	Narvik (2), Bardu, Ballangen, Evenes/Tjeldsund, Lavangen.

6.2 Behandling av søknader

Ved hvert sykehus opprettes et innstillingsutvalg som består av representanter for helseforetaket (sykehuset), kommunene og tillitsvalgt fra DNLF. Innstillingsutvalget skal behandle og rangere søkerne ut fra følgende kriterier;

6.2.1. Formalkriterier

- Turnuslisens/autorisasjon som lege.
- Gode norskkunnskaper, muntlig og skriftlig. Ved tvil dokumentert gjennom språktest.
- Gode referanser.

6.2.2. Kriterier som vektlegges

- Motivasjon, personlig egnethet, gode samarbeidsevner, samt gode evner til kommunikasjon med pasienter og kollegaer.
- Interesse for å jobbe i kommunehelsetjenesten.
- Tidligere arbeidserfaring i helsesektoren.
- Erfaring fra og interesse for rekrutteringssvake områder, lokalt og i UNN.
- Kandidater med lokal tilhørighet kan foretrekkes hvis søkerne ellers er likt kvalifisert.
- Forsknings interesse, forskningserfaring eller forskningskompetanse.
- Flerkulturell kompetanse.

6.2.3. Overgangsordning

I turnuslegeordning er det to mulige modeller for å koble sykehus og kommune i tilsettingen:

- 12a) direktekobling sykehus – enkeltkommune
- 12 b) kobling sykehus – gruppe av kommuner

UNN og kommunene tilknyttet UNN vil etablere koblingsmodell 12a) *Kobling sykehus og enkelt kommune*, fra og med høsten 2014. Fram til da vil det være tre runder der turnuslegene skal ansettes etter koblingsmodell 12b). For å spare ressurser og tid gjennomføres ansettelse i kommunen i overgangsperioden på følgende måte;

«Turnuslege trekker valgnummer (loddtrekning) og får så velge kommune etter rekkefølge på valgt nummer. Turnuslegene får 1 ukes frist for internbytte»

6.2.4. Andre forhold

Gruppen av turnusleger som skal tilsettes må i tillegg vurderes som et hele i forhold til en balansert sammensetning mht for eksempel kjønn, etnisitet, studiested. Representanter for innstillingsutvalget kan foreta intervjuer og innhenting av referanser. Det anbefales at det lages en lang innstillingsliste med for eksempel 20 kandidater mer enn hva som skal tilsettes da de samme søkerne kan søke stillinger i andre foretak.

HR- avdelingen foretar den formelle tilsettingen ved å sende ut tilbudsbrev innen gitte tidsfrister. Turnuslegen vil da få samtidig beskjed om tilbud ved x sykehus og x kommune.

Formelt tilsettingsbrev sendes fra den enkelte kommune til turnuslegen så snart som råd etter at melding fra helseforetaket/sykehuset er gitt.

Om vikariat oppstår, må partene selv søke å få gjort nye tilsettinger.

7. Varighet, revisjon og oppsigelse

Avtalen trer i kraft fra den er underskrevet av partene og gjelder frem til en av partene sier opp avtalen med ett års oppsigelsesfrist, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 6-5 andre ledd. Dersom avtalen sies opp, skal ny avtale inngås innen det tidspunkt den oppsagte avtalen løper ut.

Partene er enige om å gjennomgå avtalen årlig og sørge for jevnlig rapportering og evaluering. Hver av partene kan kreve avtalen revidert dersom vesentlige forutsetninger for avtalen endres eller erfaringer tilsier behov for dette.

Partene forplikter seg til å endre avtalen dersom endringer i lov-/regelverk gjør dette nødvendig.

8. Uenighet og avvik

Håndtering av avvik på inngåtte avtaler, retningslinjer og prosedyrer, er nødvendig for å sikre at det etableres et system for lukking av avvik, læring og erfaringstilbakeføring.

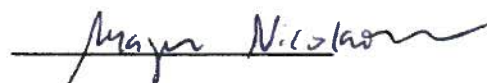
Uenighet og tvist etter denne avtalen skal løses etter bestemmelsene i overordnet samarbeidsavtale mellom Kvænangen kommune og UNN HF.

Dato og underskrift

Sted og dato:

For Kvænangen Kommune

Sted og dato: Tromsø 4/3-14

For Universitetssykehuset Nord-Norge HF.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/15	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014
	Kvæningen kommunestyre	

ENDRING I BETALINGSSATS I SFO

Henvisning til lovverk:

Vedtekter for SFO – pkt. 12 – Betaling/betalingsfritak/friplass

Vedlegg

1 Til foreldre med barn i SFO.

Rådmannens innstilling

Betalingssats i SFO vedtas økt med kr. 1,83.- pr. time. Ny betalingssats blir kr. 58,66 pr. time. Endringen skjer med virkning fra og med 01.05.2014

Saksopplysninger

Det vises til brev til foreldrene med varsel om økning i sats med kr. 1,83 pr. time, i henhold til vedtekter pkt. 12.

Dagens sats er på kr. 56,83.

Vurdering

Kvæningen kommunestyre vedtok i sak 2014/10, at ny sats i barnehager skal være kr. 2.405.- pr. måned.

Satsen for betaling pr. time i SFO har tidligere fulgt barnehagesatsen, og vært delt på 41 timer.

I følge vedtekter pkt. 12, sitat : « Foreldrebetaling inkludert skyss med ordinær skolerute for barn som er avhengig av slik skyss, fastsettes av kommunestyret etter forslag fra Utvalg for oppvekst og omsorg.» sitat slutt.

Regjeringen besluttet at satsen for foreldrebetaling i barnehager skulle endres fra 01.01.2014. Denne informasjon nådde skolekontoret ved en tilfeldighet i februar. I følge vedtektene, skal foreldrene ha en måneds varsel på økning av sats. I tillegg må sakene tilpasses møteplan i kommunestyret.

Det vil derfor ta tid før endringer i det kommunale faktureringsystem kan skje. På sikt bør vedtektene revideres og tilpasses de vedtak/retningslinjer som gis av Regjering og Storting.

Saksnr.

Arkivkode

Avd/Sek/Saksb

Deres ref.

Dato

21.02.14

TIL FORELDRE MED BARN I SFO

Varsel / orientering om endring i pris på SFO 2014

Kvænangen kommune ved oppvekstkontoret har fått orientering om endring i satser for barnehager fra Staten.

I henhold til vedtak i Kommunestyre skal priser på SFO og barnehager justeres sammen.

Saken skal opp i kommunestyret, og der vil det bli endelig bestemt om satsen skal endres. Kommunestyret har tidligere valgt å følge statens maksimalpriser for barnehage, med tilsvarende justering for satser til SFO.

Ny timesats for SFO vil bli kr. 58,66 pr. time (gammel sats 56,83).

Med hilsen

Svein Winter Bogstrand

Rådgiver/stedfortreder for avdelingsleder for Oppvekst og kultur

Direkte innvalg: 77778830

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/16	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014

Søknad om støtte til turbok for Nord Troms

Vedlegg

1 00002H.pdf

Rådmannens innstilling

Søknaden avslås på grunn av manglende midler.

Saksopplysninger

Enkeltmannsforetaket Jan R. Olsen Foto har planer om å gi ut en turbok for Nord-Troms der om lag 15 turer i hver av Nord-Troms kommunene vil være representert med flybilder, turbilder og kart, samt beskrivelse av rutene.

Totale kostnader for bokprosjektet er stipulert til 636.000,- kroner og firmaet søker hver av de sels Nord-Troms kommunene om 27.500,- (totalt 165.000,-) og i tillegg ber han om at hver kommune kjøper inn 25 stk. bøker til fullpris som da vil utgjøre 9975,- på hver kommune.

Vurdering

Kvæningen kommune har dessverre ikke midler til å støtte dette, de få midlene vi har til slikt, vil vi gjerne skal gå til lokale prosjekter.

Søknad om støtte til turbok for Nord-Troms

Jan R Olsen Foto ble etablert som enkeltmannsforetak Naturfoto Jan R Olsen i 1996. Fra 2012 har dette vært et aksjeselskap med navnet Jan R Olsen Foto As. Fra høsten 2012 sluttet jeg i min faste jobb i lokalavisa for å satse 100% på foto. Firmaet gir ut kalendere, bøker og postkort, leverer utsmykningsoppdrag og fototjenester. Etter å ha gitt ut to bøker i 2010 og 2013, planlegger jeg nå å gi ut en ny bok i 2015. Den tredje boka vil være det hittil største prosjektet mitt, og kan også sees på som et utviklingsprosjekt, siden dette vil inneholde nye elementer i forhold til det jeg har gjort tidligere. Blant annet er det tenkt investert i utstyr som skal resultere i et multimediashow for å presentere og skape interesse for boka. Dog er mye av utstyret allerede investert, det inkluderer også fotoutstyr og fotorelatert utstyr for flere hundre tusen kroner. De to tidligere bøkene har vært «Natur i Nord-Troms» og «Lyngsalpan», som begge er produsert og gitt ut på eget forlag og som har blitt veldig godt mottatt. Den nye boka skal være en turbok for Nord-Troms, noe lignende som har vært gitt ut flere steder i landet, slik som «Turboka» i Tromsø og «Altaturer». Den nye boka vil i likhet med de andre profilere det sjøsamiske området i regionen.

Boka vil beskrive ca 15 turer i hver kommune (Nordreisa, Kvænangen, Skjervøy, Storfjord, Lyngen, Kåfjord) med flybilder, turbilder og kart, samt beskrivelse av rutene. Det vil være naturlig å bruke samiske stedsnavn der det er naturlig.

Dette vil være fotturer som kan gjøres i sommerhalvåret, og vil være turer av varierende vanskelighetsgrad, men ingen ekstremturer. Det skal være noe for alle, både korte og lange turer og enkle og litt mer utfordrende turer.

En turbeskrivelse i boka kan være omtrent slik: Distanse km å kjøre fra kommunesenter, parkering, gps-posisjon på start, vanskelighetsgrad, høyde på målet, antall timer å gå, lengde på turen, beskrivelse av turen inkl severdigheter og hva man ser, evt andre ting å bemerke. Turene vil inneholde flybilder med stiplede linjer hvor ruta går + kart og selvsagt bilder fra turene

I tillegg til turbeskrivelsene, vil boka også inneholde en eller flere turreportasjer fra hver kommune, slik som f eks Nordkalottruta i Nordreisa, som vil starte fra Kautokeino og ende i Kilpisjärvi.

I tillegg til bøkene, har jeg gitt ut Nord-Tromskalenderen i 18 år, og på den måten reklamert for regionen. Jeg har ikke tidligere søkt om støtte til noen av mine prosjekter hverken fra kommunene eller Sametinget, men mener dette nye prosjektet kan være aktuelt for støtte.

Dette er et stort prosjekt. Det er tenkt at jeg skal gå alle rutene med gps, i tillegg til å ta flere flyturer for fotografering. Det er mange utgifter som det skal legges ut for før boka kommer i salg.

En cirka anslag er:

*150 000 kr til trykking

*25 000 til seks flyturer

*157 500 kr gå turene (90 turerx5 timerx350 kr pr time, inkl utgifter kjøring, mat etc)

*Produksjon av boka (gjøres selv) 224 sider x 2 t pr side x 600 kr= 268 800 kr

*Utgifter til utstyr 35 000 kr

*Totalt 636 300 kroner

Jeg søker hver av de seks kommunene Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord om 27 500 kroner i støtte, totalt 165 000 kr.

I tillegg søker jeg hver kommune om at de når boka er ferdig trykket, kjøper inn 25 stk eller flere bøker til fullpris 399 kroner. 25 bøker vil utgjøre 9975 kroner.

I tillegg søker jeg Sametinget om 50 000 kroner i støtte.

Håper på positivt svar.

Med hilsen

Jan R Olsen, mars 2014

Jan R Olsen Foto As
Rismoveien 25
9146 Olderdalen

	KVÆNANGEN KOMMUNE POSTMOTTAK
11 MAR 2014	
Til behandling:	
Saksbehandler: Rita	
Til orientering:	
Gradering:	

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/17	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014

Godkjenning av kompetanseutviklingsplan

Henvisning til lovverk:

Barnehageloven § 1, § 2

Rammeplan for barnehager

Utdanningsdirektoratet, Kompetansesatsing for ansatte i barnehagen 2013

Vedlegg

1 Kompetanseutviklingsplan

Rådmannens innstilling

Kompetanseutviklingsplanen for barnehagesektoren i Kvæningen godkjennes.

Saksopplysninger

Som barnehageeier har Kvæningen kommune ansvar for å vedlikeholde og utvikle kvaliteten i egne barnehager. Kvæningen kommunes plan for kompetanseutvikling skal legge grunnlag for et systematisk arbeid med kompetanseutvikling. Planen skal sikre det faglige arbeidet i barnehagene i Kvæningen gjennom stadig utvikling av personalets kompetanse.

Utdanningsdirektoratet sier i sitt dokument «Kompetansesatsing for ansatte i barnehagen 2013» *Som for satsingen i 2012, skal kompetansesatsing 2013 ha to formål, både kompetanseheving for barnehagens ansatte og å rekruttere nye, kvalifiserte medarbeidere og beholde dem i barnehagen*

Barnehageeier skal utvikle tiltakene. Det kan gjerne foregå i samarbeid med relevante kompetansemiljøer. Tiltakene skal være lokalt tilpasset. Hele personalet skal være involvert i tiltakene som kan foregå i den enkelte barnehage. Alternativt kan flere barnehager samarbeide om felles kompetansesatsing

Kvæningen kommune samarbeider med de andre Nord Troms kommunene på flere områder der dette er naturlig innafor kompetanseheving av personalet.

Vurdering

Med bakgrunn i barnehageloven, rammeplan, og strategiplan for kompetanseutvikling i barnehagesektoren, foreligger den nye kompetanseplanen for barnehagesektoren i Kvænangen som strekker seg over en 4 års periode.

I denne planen er det viktig å se barnehagene som et fundament for starten på grunnopplæringen og starten på den livslange læringen for alle barna i kommunen vår.

Kompetanseutvikling i barnehagene er et strategisk virkemiddel som skal bidra til at kommunen og seksjon når sine mål og gir et tilbud av riktig og god kvalitet. Kompetanseutvikling er en kontinuerlig prosess.

Kompetanseutviklingen må derfor dreie seg om å opprettholde og videreutvikle kvaliteten i barnehagene.

Kompetansetiltakene er forankret i lov om barnehager og rammeplan for barnehagen, samt overordnede mål i bedriften.

Fylkesmannen deler ut årlige midler til kompetanseheving av barnehageansatte. Forutsetningen for å få disse midlene er at kommunen har kompetanseplanen politisk godkjent.

**KOMPETANSEUTVIKLINGSPLAN
FOR**

**BARNEHAGESEKTOREN
I**

KVÆNANGEN KOMMUNE

2014 – 2018

INNHOLD

Innledning	3
Kommunens ansvar	4
Statlige og kommunale føringer,	4
Lov om barnehager	4
Rammeplan	4
Mål	4
Målgruppe,	4
Strategi og virkemidler	5
Tiltak, prosjekter/ utviklingsarbeid, utdanning/ videreutdanning,	5
Rekruttering	5
Økonomiske rammer	6
Fokusområder.....	6- 7- 8

INNLEDNING

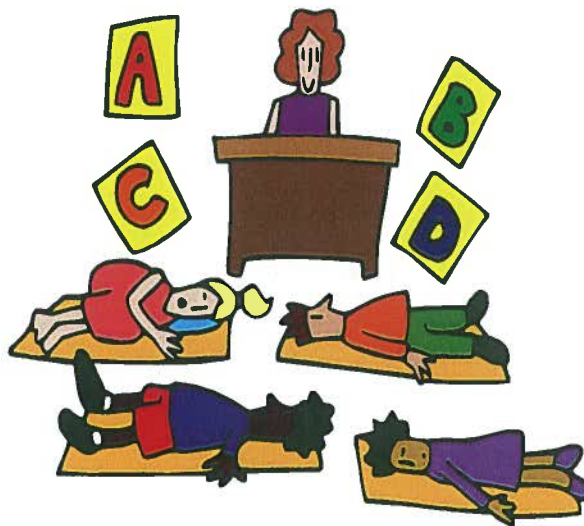
Med bakgrunn i barnehageloven, rammeplan, og strategiplan for kompetanseutvikling i barnehagesektoren, kommer det ny kompetanseplan for barnehagesektoren i Kvæningen som strekker seg over en 4 års periode.

I denne plan er det viktig å se barnehagene som et fundament for starten på grunnsopplæringen og starten på den livslange læringen for alle barna i kommunen vår.

Kompetanseutvikling i barnehagene er et strategisk virkemiddel som skal bidra til at kommunen og seksjon når sine mål og gir et tilbud av riktig og god kvalitet. Kompetanseutvikling er en kontinuerlig prosess.

Kompetanseutviklingen må derfor dreie seg om å opprettholde og videreutvikle kvaliteten i barnehagene.

Kompetansetiltakene er forankret i lov om barnehager og rammeplan for barnehagen, samt overordnede mål i bedriften.

Kommunens ansvar

Som barnehageeier har Kvæningen kommune ansvar for kompetanseutvikling av personalet i barnehagene.

Kommunen skal påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk, og at det finnes et tilstrekkelig antall barnehageplasser for barn under opplæringspliktig alder.

Kvæningen kommunes kompetanseutviklingsplan tar utgangspunkt i lov om barnehager, rammeplanen for barnehagene, og kompetanse for framtidens barnehage, strategi for kompetanse og rekruttering 2014 - 2020

Videre ser en også på målsettinger som barnehagene i kommunen har, samtidig som vi viderefører og videreutvikler dem.

Statlige og kommunale føringer

Kunnskapsdepartementet har utarbeidet strategiplan, og fylkesmannen gir råd og veiledning til kommunene i utarbeidelsen av sine kompetanseplaner. Kommunene kan også årlig søke fylkesmannen om tilskudd til kompetansetiltak i barnehagesektoren.

Lov om barnehager.

Departementet vil i løpet av perioden ha en gjennomgang av barnehageloven med tilhørende forskrifter.

Barnehageloven § 10 viser til kommunen som godkjenningsmyndighet. Kommunen skal vurdere barnehagens egnethet i forhold til formål og innhold, jf. §§ 1 og 2 i barnehageloven.

Barnehageloven har endret seg i årenes løp, og fylkesmann ber derfor om nye godkjenninger på de barnehagene som har godkjenninger fra tidligere barnehagelov.

Barnehageloven § 16 viser også til kommunen som tilsynsmyndighet.

Her har Kvæningen kommune gått i samarbeid med de to nabokommunene våre, Skjervøy og Nordreisa og utarbeidet egen tilsynsplan.

Rammeplanen for barnehagen

Rammeplan for barnehagen er en forskrift til loven.

I 2014 vil et eget rammeplanutvalg være i gang med utarbeidelse av en ny/revidert rammeplan for barnehager. Denne skal være slutført i 2015

Vi vil dermed måtte revidere denne planen etter den tid.

MÅL

Ha gode barnehager med høy kvalitet på det pedagogiske arbeidet.

MÅLGRUPPE

Målgruppa for denne plan er alle ansatte i barnehagene i kommunen.

STRATEGI OG VIRKEMIDLER

Rammeplan understreker barnehagens særegenhet som pedagogisk virksomhet. En helhetstenkning rundt barns læring og utvikling, hvor lek, omsorg og læring for barn i grupper må være med å danne fundamentet for livslang læring.

Arbeidet med kvalitetsutvikling må ses på som en helhetlig og kontinuerlig prosess. Kurs er med på å gi inspirasjon, men det er det som skjer i ettertid som er det viktigste.

Erfaringsutvekslinger og temasamlinger er også viktige bidrag i arbeidet med kompetanseutviklingen. Samarbeid med andre som f. eks skole, helsesøster og barnevern er viktige elementer i arbeidet mot god kvalitet på barnehagene. Samtidig som et interkommunalt samarbeid i barnehagesektoren gir inspirasjon og en større forståelse for muligheter og utfordringer.

TILTAK VIL VÆRE

Interkommunale kurs hvor alle er med for å få en felles plattform å jobbe ut fra. Dette vil også være en inspirasjon og et puff for å komme i gang med arbeidet.

Temasamlinger, prosjekter, veiledninger og erfaringsutvekslinger innad i barnehagene vil også være metoder å bruke. Herunder vil også mye brukte vikarer bli med der det er naturlig.

PROSJEKTER / UTVIKLINGSARBEID

Barnehagene i kommunen er med i et interkommunalt samarbeid på tema vennskap og inkludering i barnehagen.

UTDANNING / VIDEREUTDANNING

Kvaliteten på arbeidet som gjøres i barnehagen henger nøye sammen med personalets kompetanse.

Kommunen må i nytilsetninger bestemme seg for hvilken kompetanse som trenges i barnehagen, og etterspørre denne kompetansen.

I tillegg til lovens krav om pedagogisk bemanning satses det på å tilsette en førskolelærer per avdeling.

Det må også prioriteres videreutdanning for barnehagepersonalet som er relevant for barnehagene i kompetanseplan til Kvæningen kommune.

REKRUTTERING

GLØD er et prosjekt i Kunnskapsdepartementet med mål om å øke rekrutteringen av personer med høy kompetanse til barnehagene, samt styrke kompetansen til dem som allerede er der. Et av delmålene til GLØD er å øke rekrutteringen av barnehagelærere til barnehagen. Det er viktig at Kvæningen kommune jobber mot høyere pedagogtthet i barnehagene. Ønske i framtiden er at hver avdeling skal ha to pedagoger som jobber direkte mot barna, i tillegg til at alle avdelingene skal ha en fagarbeider. Dette vil gi høyere kvalitet på arbeidet, og gjøre barnehagen til en mer faglig og utfordrende arbeidsplass.

ØKONOMISKE RAMMER

Fylkesmann får årlig tilført midler fra departementet som de igjen skal tildele kommunene i fylket. Disse midlene må vi søke på etter prioriteringer gjort i kompetanseplan. Det må også foreligge en prosjektplan over tema vi søker midler på. I tillegg søker barnehagene midler fra kommunens kompetansemidler.

FOKUSOMRÅDENE

1. Fagområdene

- 3.1 i rammeplan, Kommunikasjon, språk og tekst
- 3.2 i rammeplan, Kropp, bevegelse og helse
- 3.3 i rammeplan, Kunst, kultur og kreativitet
- 3.4 i rammeplan, Natur, miljø og teknikk
- 3.5 i rammeplan, Etikk, religion og filosofi
- 3.6 i rammeplan, Nærmiljø og samfunn
- 3.7 i rammeplan, Antall, rom og form

Barnehagene har en lang og god tradisjon på å jobbe tverrfaglig. Flere av fagområdene vil komme inn i et temaopplegg og være med i hverdagsaktiviteter i barnehagen. Dette er noe vi må ta vare på fremover, samtidig som vi må tenke nytt og påse at barnehagen får med seg det som ligger i tiden og framtiden.

Mål: I løpet av strategi perioden skal noen av personalet ta videreutdanning på et eller flere av fagområdene.

Tiltak

Kartlegge den kompetansen barnehagene har innafor de enkelte fagområdene, og lage plan på hvor vi starter med videreutdanningen etter hvor behovet er størst. Et av fokusområdene er bruk av digitale verktøy.

2. Danning og kulturelt mangfold

Danning er en livslang prosess. Det handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåte, både i samspill med omgivelsene og med andre mennesker. Vi lever i et samfunn som er preget av etniske og kulturelle variasjoner og barna må lære seg og forholde seg til, og bidra til dette mangfoldet på en konstruktiv og inkluderende måte.

Mål: Heve kompetansen til personalet i forhold til hvordan vi møter barna slik at de blir bevisst seg selv i møte med andre mennesker og kulturer.

Tiltak:

Kurs gjennom Nord Troms nettverk og temakvelder mellom kursene. Veiledning av personalet går også inne blant tiltakene. Jobbe med leken som dannelsesarena, der også drama blir dratt spesielt inn. Og fokus på sosial kompetanse gjennom hverdagen i barnehagen.

2. Et godt språkmiljø for alle barn

Utdanningsdirektoratet har i sin veileder «barns trivsel – voksnes ansvar» påpekt viktigheten av kommunikasjon og språk som redskap for å kunne sette egne grenser, hevde seg positivt i samvær med andre og mestre egen hverdag.

Mål: Å arbeide aktivt og systematisk med språk i barnehagen.

Tiltak: Pedagogiske ledere må ha tema språk og kommunikasjon oppe på avdelingsmøtene. Språkutviklingen til barna må ses i sammenheng med relasjonsskapende arbeid. Kunnskap om barns språkutvikling må være tema på kursdager og temakvelder til barnehagen.

4. Barn med særskilte behov

Barn med særskilte behov har en rett til spesialpedagogisk hjelp i barnehagen, og til å bli møtt med respekt og forståelse for sine utfordringer. Det er viktig at personalet i barnehagen kjenner til regelverket og vet hvordan vi møter disse barna.

Mål: Sikre at alle barn får en likeverdig, tilpasset opplæring og blir inkludert i fellesskapet.

Tiltak: Gi personalet kompetanse på hvordan møte barn med særskilte behov gjennom kurs og temakvelder. Benytte PPT og BUP som rådgivende organer og deres kurs i regionen.

5. Pedagogisk ledelse – barnehagen som lærende organisasjon

Å dra lasset i samme retning er viktig for utviklingen av barnehagesektoren. Pedagogiske ledere er de som har ansvar for den daglige driften av avdelingen og skal veilede sine ansatte i hverdagen noe som kan være utfordrende i seg selv. De skal påse at alle jobber etter lover, regler og at intensjon i rammeplanen og barnehageloven blir fulgt.

Mål: Jobbe fram en organisasjon med endringskompetanse, og som jobber mot felles mål til det beste for barnehagen.

Tiltak: Gi pedagogiske ledere felles kompetanse gjennom barnehagekonferansen, felles møter og fagdager.

6. Opplæring av nye vikarer i barnehagen

Barnehagen er en organisasjon som er avhengig av å benytte vikarer ved fravær av fast personale. For at vi skal kunne gi barna og foreldre/ foresatte den beste hverdagen som de har krav på, er vi avhengige av gode vikarer.

Mål: Få vikarer med barnehagefaglig forståelse i arbeidet med barna

Tiltak: Styrer lager et program for en tre dager opplæring, og er ansvarlig for selve opplæringen.

7. Veiledning av personalet

Mye av arbeidet i barnehagen består i å formidle verdier og holdninger, samt se barn og kunne ta barneperspektivet. Disse tingene er vanskelig å lære gjennom reproduktive læringsmetoder. Gjennom veiledning reflekterer en sammen med personalet over arbeidet som utføres i barnehagen og hva en kan gjøre annerledes.

Mål: Økt bevissthet blant personalet på barnehagefaget og skape motivasjon.

Tiltak:

Vi har allerede startet arbeidet med å ha en temakveld på pedagogisk ledelse. Videre må vi jobbe med å lære opp pedagogiske ledere på veiledningsarbeid, før vi går over på en til en veiledning, eller gruppeveiledning.

8. Videreutdanning av personalet

Det er viktig for kvaliteten i barnehagen at det legges til rette for videreutdanning innafor områder som barnehagen prioriterer sammen med kommunen som eier. Også her følger vi strategiplan som departementet har gitt ut.

Mål: Gi bedre faglig kompetanse til de ansatte i barnehagen, og dermed økt kvaliteten på arbeidet opp mot barna.

Tiltak:

Veiledningsstudiet er et prioritert område. Gjennom veiledning kan barnehagen jobbe opp mot det resterende personalet, og sjansen øker for at den enkeltes gjennom refleksjon øker egen bevissthet i arbeidet med barna.

Burfjord februar 2014
Jorunn Farstad
barnehagekonsulent

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/18	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014
	Kvæningen kommunestyre	

Reservasjonsordning for fastleger, høringsuttalelse

Administrasjonssjefens innstilling

1. Kvæningen kommune viser til at formålet med fastlegeordningen er å sikre at alle får nødvendige allmennlegetjenester av god kvalitet til rett tid, og at personer bosatt i Norge får en fast allmennlege å forholde seg til. Det foreliggende forslaget vil innebære at det gjøres unntak fra viktige prinsipper om likebehandling og kommunen vil frarå den ordningen som foreslås.
2. Kvæningen kommune ser dagens lovverk og reservasjonsrett som tilstrekkelig for å ivareta legers samvittighets- og religionsgrunnlag. Fastlegenes oppgaver i forhold til abort må ses som så perifere at det ikke er grunnlag for en lovfestet reservasjonsrett.
3. Innbyggere og besøkende i Kvæningen kommune har mer enn 300 kilometer langs vei til «nærsykehuset» i Tromsø. Forslaget om at kvinnen selv kan henvende seg til sykehuset vil antakelig oppleves som et mindre godt tilbud her enn de fleste andre steder.

Saksopplysninger

Helse- og omsorgsdepartementet har i brev av 21.1.2014 sendt på høring et forslag til endringer i lov og forskrift med formål «å åpne for at kommuner kan inngå avtale om reservasjon med fastleger som av samvittighetsgrunner ikke ønsker å henvise kvinner til abort.»

Gjennomføring av forslaget forutsetter endringer i

- Helse- og omsorgstjenesteloven
- Pasient- og brukerrettighetsloven
- Fastlegeforskriften
- Forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen.

Høringsnotatet følger vedlagt (25 sider) og hovedinnholdet gjentas i sin helhet her:

«1 Høringsnotatets hovedinnhold

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i dette høringsnotatet en tilføyelse i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 tredje ledd. Tilføyelsen skal gi hjemmel til forskrifter om mulighet for fastleger til å reservere seg mot henvisning og behandling ved alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død. Med alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død menes først og fremst abort. Hjemmelen vil imidlertid også omfatte forskrifter om reservasjon mot aktiv dødshjelp dersom dette skulle bli tillatt. Hjemmelen skal ikke omfatte forskrivning eller innsetting av prevensjon eller henvisning til assistert befruktning.

Videre foreslår departementet en endring i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 c fjerde ledd. Endringen skal gi grunnlag for forskrifter om utvidet rett til å skifte fastlege for pasienter som står på liste hos en fastlege som har reservert seg mot henvisning til abort.

I høringsnotatet foreslår departementet også endringer i fastlegeforskriften (forskrift 29. august 2012 nr. 842 om fastlegeordningen i kommunene) og i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen (forskrift 29. august 2012 nr. 843).

Kommuner skal få adgang til å inngå avtaler med fastleger om at disse kan reservere seg av samvittighetsgrunner mot å henvise kvinner til abort. Fastlegen som reserverer seg må sørge for at kvinner på hans eller hennes liste som vurderer eller ønsker henvisning til abort, får tilbud om konsultasjon hos en annen fastlege i nærheten senest innen neste virkedag. Før kommunen kan inngå avtale om reservasjon, må fastlegen dokumentere at han eller hun har inngått en skriftlig avtale med en kollega som forplikter seg til å ta imot og henvise de aktuelle kvinnene.

Fastlegen som har reservert seg skal også informere kvinner på sin liste som vurderer eller ønsker henvisning til abort om at de kan henvende seg direkte til sykehuset uten henvisning fra fastlege.

Personer som står på listen til en fastlege som reserverer seg, skal få rett til å skifte til en fastlege som ikke har reservert seg. Dette skiftet skal ikke regnes som et skifte etter reglene om inntil to skifter per kalenderår. Før kommunen kan inngå en avtale om reservasjon, må den forsikre seg om at det er andre fastleger i nærheten med åpne lister slik at de som ønsker det kan skifte til en fastlege som ikke har reservert seg.

Fastlegen skal informere alle sine eksisterende listeinnbyggere om reservasjonsavtalen straks avtalen er inngått. Kommunen skal sørge for at alle innbyggerne får informasjon om hvilke leger som til enhver tid har reservert seg slik at innbyggerne er kjent med det når de skal velge fastlege. Dette kan for eksempel fremgå av nettsiden for skifte av fastleger – MinFastlege.

Forslagene i denne høringen er en oppfølging av Regjeringens samarbeidsavtale med KrF der partene ble enige om at det skal gis reservasjonsmuligheter for fastleger etter dialog med Den norske legeforening. Avtalen er fulgt opp i Regjeringsplattformen.»

Det vises til at det slås fast at «Med alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død menes først og fremst abort». Saksframlegget vil derfor i all hovedsak omfatte spørsmålet om hvordan retten til selvbestemt abort skal ivaretas.

Dagens ordning er i korthet at kvinner har rett til selvbestemt abort før utgangen av tolvte svangerskapsuke. Helsepersonell ved sykehus og avdeling som utfører abort, kan reservere seg mot å assistere ved eller utføre abortinngrep.

Foreliggende forslag legger ikke opp til endring av denne siden ved dagens ordning, men vil berøre den førstelinjetjenesten som blant annet innebærer at det normalt er fastlegen som henviser til sykehus som utfører inngrepet.

Kvæningen kommune har i dag inntil fire leger knyttet til tjenesten.

Vurdering

Fra kommunens ståsted synes det å være særlig to forhold som kan kommenteres;

- Kommunen som arbeidsgiver og ansvarlig for å gjennomføre eventuelle reservasjonsavtaler med sine fastleger.

Dagens ordning innebærer en rett til å reservere seg mot å delta i selve abortinngrepet og foreslås ikke endret. Det må antas at mange yrkesutøvere - også ansatte i kommunen - kan tenkes å komme i situasjoner der ens personlige oppfatning av rett og galt blir utfordret. Vanligvis gis det likevel ingen generell reservasjonsrett som hjemler at enkeltutøvere kan unnlate å utføre bestemte typer av oppgaver eller forholde seg til bestemte grupper av brukere. Det må derfor spørres om det er hensiktsmessig og i tråd med vanlige prinsipper for yrkesutøvelse i det offentlige at det skal innføres ytterligere generell rett til å reservere seg mot eller nekte utførelse av bestemte oppgaver.

Det må også kunne spørres om det er rett å legge opp til at det er kommunene selv som skal foreta vurderingen av om det skal inngås reservasjonsavtaler eller ikke. Kommuner som i dag har problemer med å rekruttere til en stabil legetjeneste kan få ytterligere vansker med rekruttering.

- Kommunen som tjenesteyter med ansvar for alles rett til primærhelsetjenester.

Administrasjonssjefen konstaterer at kvinners rett til selvbestemt abort er lovfestet og at det i utgangspunktet er fastlegen i allmennlegetjenesten som skal foreta en første undersøkelse, gi veiledning og henvise videre dersom kvinnen ønsker abort. Videre må det konstateres at vi selv med god legedekning i kommunen har forholdsvis få fastleger til å yte tjenesten og at selv et beskjedent antall leger med reservasjonsrett vil innebære at en stor andel av tjenesten kan bli utilgjengelig for kvinner som ønsker abort. Endelig skal det konstateres at Kvænangen er av de kommuner i landet med lengst vei til sykehus som kan foreta abortinngrep og at tilgjengeligheten til direkte undersøkelse og inngrep på sykehus vil medføre ekstra byrder for kvinner som vil utføre inngrepet.

Høringsnotat

Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og i pasient- og brukerrettighetsloven (hjemmel til å gi forskrifter om reservasjonsmulighet for fastleger og rett til å skifte fastlege ved reservasjon)

Forskrift om endringer i fastlegeforskriften (forskrift 29. august 2012 nr. 842 om fastlegeordningen i kommunene) og i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen (forskrift 29. august 2012 nr. 843).

1	Høringsnotatets hovedinnhold	3
2	Bakgrunn	4
2.1	Debatt om fastlegers reservasjonsmulighet	4
2.2	Vedtak på Legeforeningens landsstyremøte	4
2.3	Ståset-utvalget – NOU 2013:1 Det livssynsåpne samfunnet	5
2.4	Kartlegging av reservasjonspraksis.....	5
3	Adgang for fastleger til å reservere seg av samvittighetsgrunner.....	6
3.1	Innledning	6
3.2	Gjeldende rett.....	6
3.2.1	Menneskerettighetene - Tanke-, samvittighets- og religionsfrihet og forbud mot diskriminering på grunn av kjønn m.m.	6
3.2.2	Reservasjon mot å utføre eller assistere ved abortingrep	8
3.2.3	Reservasjon mot å utføre eller assisterte ved assistert befruktning.....	8
3.2.4	Reservasjon mot å henvise til assistert befruktning og abort og mot å forskrive og sette inn prevensjon	8
3.3	Departementets vurderinger og forslag.....	10
3.3.1	Bør fastleger kunne reservere seg av samvittighetsgrunner?	10
3.3.2	Hvilke oppgaver bør fastlegene kunne reservere seg mot?.....	11
3.3.3	Forutsetninger for å kunne inngå avtale om reservasjon.....	12
3.3.4	Informasjon om reservasjonsavtalen til listepasienter og kommunens øvrige innbyggere	12
3.3.5	Melding til fylkesmannen ved inngåelse av avtaler.	13
3.3.6	Mulighet for å avslutte en avtale	13
3.3.7	Oppsummering	14
4	Rett til å skifte fastlege ved reservasjon	14
4.1	Gjeldende rett - valg og skifte av fastlege	14
4.2	Departementets vurderinger og forslag.....	16
4.2.1	Rett til å skifte til en fastlege som ikke har reservert seg.....	16
4.2.2	Rett til å skifte fastlege for jenter mellom 14 og 16 år.....	16
5	Økonomiske og administrative konsekvenser	16
6	Merknader til endringene i helse- og omsorgstjenesteloven og i pasient- og brukerrettighetsloven.....	18

7 Forslag til lov om endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven.....	18
8 Utkast til forskrift om endringer i fastlegeforskriften og i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen	19
9 Merknader til endringene i fastlegeforskriften og i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen	22

1 Høringsnotatets hovedinnhold

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i dette høringsnotatet en tilføyelse i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 tredje ledd. Tilføyelsen skal gi hjemmel til forskrifter om mulighet for fastleger til å reservere seg mot henvisning og behandling ved alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død. Med alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død menes først og fremst abort. Hjemmelen vil imidlertid også omfatte forskrifter om reservasjon mot aktiv dødshjelp dersom dette skulle bli tillatt. Hjemmelen skal ikke omfatte forskrivning eller innsetting av prevensjon eller henvisning til assistert befruktning.

Videre foreslår departementet en endring i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 c fjerde ledd. Endringen skal gi grunnlag for forskrifter om utvidet rett til å skifte fastlege for pasienter som står på liste hos en fastlege som har reservert seg mot henvisning til abort.

I høringsnotatet foreslår departementet også endringer i fastlegeforskriften (forskrift 29. august 2012 nr. 842 om fastlegeordningen i kommunene) og i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen (forskrift 29. august 2012 nr. 843).

Kommuner skal få adgang til å inngå avtaler med fastleger om at disse kan reservere seg av samvittighetsgrunner mot å henvise kvinner til abort. Fastlegen som reserverer seg må sørge for at kvinner på hans eller hennes liste som vurderer eller ønsker henvisning til abort, får tilbud om konsultasjon hos en annen fastlege i nærheten senest innen neste virkedag. Før kommunen kan inngå avtale om reservasjon, må fastlegen dokumentere at han eller hun har inngått en skriftlig avtale med en kollega som forplikter seg til å ta imot og henvise de aktuelle kvinnene.

Fastlegen som har reservert seg skal også informere kvinner på sin liste som vurderer eller ønsker henvisning til abort om at de kan henvende seg direkte til sykehuset uten henvisning fra fastlege.

Personer som står på listen til en fastlege som reserverer seg, skal få rett til å skifte til en fastlege som ikke har reservert seg. Dette skiftet skal ikke regnes som et skifte etter reglene om inntil to skifter per kalenderår. Før kommunen kan inngå en avtale om reservasjon, må den forsikre seg om at det er andre fastleger i nærheten med åpne lister slik at de som ønsker det kan skifte til en fastlege som ikke har reservert seg.

Fastlegen skal informere alle sine eksisterende listeinnbyggere om reservasjonsavtalen straks avtalen er inngått. Kommunen skal sørge for at alle innbyggerne får informasjon om hvilke leger som til enhver tid har reservert seg slik at innbyggerne er kjent med det når de skal velge fastlege. Dette kan for eksempel fremgå av nettsiden for skifte av fastleger – MinFastlege.

Forslagene i denne høringen er en oppfølging av Regjeringens samarbeidsavtale med KrF der partene ble enige om at det skal gis reservasjonsmuligheter for fastleger etter dialog med Den norske legeforening. Avtalen er fulgt opp i Regjeringsplattformen.

2 Bakgrunn

2.1 Debatt om fastlegers reservasjonsmulighet

Da felles ekteskapslov ble vedtatt i 2008, ble det tillatt å gi assistert befruktning til lesbiske par. Etter det fikk Rådet for legeetikk henvendelser fra leger som av overbevisningsgrunner ikke så seg i stand til å henvise lesbiske par til assistert befruktning. Rådet drøftet spørsmålet om legers reservasjonsadgang i forhold til etiske regler for leger i møte 20. august 2008. Det kom til at leger må kunne reservere seg mot å utføre oppgaver som de av alvorlige overbevisningsgrunner er mot, blant annet å henvise til abort eller henvise lesbiske par til assistert befruktning.

I brev til Rådet 24. februar 2009 og brev til Legeforeningen 23. juni 2009 uttrykte Helse- og omsorgsdepartementet aksept for en ordning der kommuner gav leger mulighet til å overlate henvisning til assistert befruktning til andre leger. Uttalelsen gjaldt allmennleger generelt og ikke fastleger spesielt.

Blant andre Legeforeningen og Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LLH) reagerte på disse uttalelsene. LLH viste blant annet til at de hadde fått mange henvendelser fra lesbiske om svært ubehagelige opplevelser fordi leger nektet å henvise til assistert befruktning.

Etter en nærmere gjennomgang av det juridiske grunnlaget for reservasjon, fant departementet at fastlegeforskriften fra 2001 ikke åpner for at fastleger med listeansvar kan få adgang til å reservere seg mot å henvise til abort og assistert befruktning eller til å forskrive eller sette inn prevensjon. Departementet informerte om dette standpunktet i rundskriv I-4/2011 om reservasjon for leger i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Se nærmere om rundskrivet under punkt 3.2.4.2.

2.2 Vedtak på Legeforeningens landsstyremøte

Legeforeningen behandlet spørsmålet om fastleger bør kunne reservere seg mot å henvise til abort m.m. på landsstyremøtet 6. juni 2013. Landsstyremøtet fattet følgende vedtak:

”Legeforeningen mener at alvorlige samvittighetsgrunner knyttet til liv og død kan gi grunnlag for at leger gis reservasjonsmulighet for deltakelse i henvisning og behandling.

Legers reservasjonsmulighet skal ikke være til hinder for befolkningens lovbestemte rettigheter. Reservasjonsmulighetene må derfor vurderes lokalt i helsetjenesten på en slik måte at disse hensyn kan ivaretas. Pasientene skal alltid møtes med forståelse og respekt. Forutsigbarhet for pasientene må sikres gjennom god informasjon.”

2.3 Stålset-utvalget – NOU 2013:1 Det livssyns åpne samfunnet

Spørsmålet om fastleger bør få mulighet til å reservere seg mot å henvise til abort og assistert befruktning og til å forskrive eller sette inn prevensjon ble drøftet av Stålset-utvalget, jf. NOU 2013:1. Et flertall i utvalget (11 av 15) ville ikke tilrå å gi fastleger rett til å reservere seg mot å henvise til abort, assistert befruktning eller til å forskrive eller sette inn prevensjon. Flertallet uttalte:

” Utvalgets medlemmer Bernt, Fjellheim, Kaur, Leirvik, Melby, Reikvam, Sandvig, Skjælaen Strand, Stålsett og Sultan vil etter en samlet vurdering ikke tilrå at reservasjonsretten utvides i forhold til de avgrensninger som ble vedtatt da abortloven ble endret i 1975. De avveininger som ble gjort på dette punktet da, er holdbare også i dag. Det bør ikke aksepteres at legens oppfatninger av ulike spørsmål som abort, assistert befruktning og prevensjon skal kunne hindre tilgang til en likeverdig og forutsigbar førstelinje i alle landets kommuner innen den offentlige helsetjenesten.”

Mindretallet (4 av 15) gikk inn for en reservasjonsrett og uttalte:

” Utvalgets medlemmer Breistein, Haugland, Hompland og Tumidajewicz finner etter en samlet vurdering å vektlegge verdien av at også helsetjenestens førstelinje er åpen for personer med ulike syn på spørsmål som er viktige ut fra deres dypeste overbevisning når det gjelder spørsmål knyttet opp mot liv og død. Disse medlemmene viser til at dagens langvarige praksis når det gjelder reservasjonsretten ved henvisninger til abort ikke har medført vesentlige problemer. Det bør derfor være mulig for fastleger å reservere seg mot å henvise til abort.”

2.4 Kartlegging av reservasjonspraksis

For å få bedre oversikt over praksis, ble Helsedirektoratet i juni 2011 bedt om å kartlegge omfanget av samvittighetsbaserte reservasjoner i helsetjenesten, blant annet hvor mange fastleger som har reservert seg mot å henvise til abort m.v. Undersøkelsen ble gjennomført ved at Helsedirektoratet ba landets fylkesmenn, de regionale helseforetakene og Statens helsetilsyn om å redegjøre for antall skriftlige avtaler om reservasjon, stilltiende avtaler og omfanget av klagesaker der pasienter har opplevd å bli avvist av leger som ikke vil utføre oppgaver av samvittighetsgrunner.

Fylkesmennene og de regionale helseforetakene henvendte seg til sine respektive kommuner og helseforetak for å innhente nødvendig informasjon.

Resultatet av kartleggingen viste at det er et begrenset antall slike reservasjoner. Fra primærhelsetjenesten er det rapportert om 16 tilfeller av samvittighetsbaserte reservasjoner mot å henvise til svangerskapsavbrudd og assistert befruktning.

I spesialisthelsetjenesten er det rapportert om i alt 79 fritak som alle gjelder svangerskapsavbrudd. Et klart flertall av disse gjelder jordmødre.

Ingen melder om at pasienter har problemer med å få den helsehjelpen de trenger, men Statens helsetilsyn peker på at dette er følsomme områder der det kan være høyere terskel for å klage til tilsynsmyndighetene. Det kan derfor være at vi ikke kjenner det reelle omfanget av slike tilfeller.

Det er mange kommuner som ikke svarte på undersøkelsen. Den er derfor ikke komplett, men gir et visst inntrykk av omfanget av slike avtaler.

3 Adgang for fastleger til å reservere seg av samvittighetsgrunner

3.1 Innledning

Diskusjonen om reservasjon av samvittighetsgrunner for fastleger har først og fremst vært knyttet til fritak fra å henvise til assistert befruktning og abort og til å forskrive og sette inn prevensjon. Omtalen av gjeldende rett er derfor konsentrert om disse oppgavene. I tillegg er det gitt en kort beskrivelse av regler og praksis for reservasjon mot å utføre abortinngrep og mot å gi assistert befruktning.

Dersom aktiv dødshjelp skulle bli tillatt, mener mange at fastleger også bør kunne reservere seg mot det. Aktiv dødshjelp er ikke tillatt i Norge i dag. Dagens regelverk inneholder derfor ikke noen bestemmelser om rett til å reservere seg mot aktiv dødshjelp.

Spørsmålet om fastleger bør kunne reservere seg av samvittighetsgrunner handler om vern om samvittighetsfriheten på den ene siden og ivaretagelsen av pasientenes rettigheter – og da særlig kvinners rett til abort - på den andre siden. Nedenfor er det derfor også gitt en kort omtale av tanke-, samvittighets- og religionsfriheten og forbud mot diskriminering på grunn av kjønn m.m etter menneskerettighetene.

3.2 Gjeldende rett

3.2.1 Menneskerettighetene - Tanke-, samvittighets- og religionsfrihet og forbud mot diskriminering på grunn av kjønn m.m.

En reservasjonsmulighet vil støtte opp under legenes samvittighetsfrihet. FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 18 og Den europeiske menneskerettskonvensjonen artikkel 9 gir rett til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. Disse konvensjonene gjelder som norsk lov, jf. menneskerettsloven § 2 (lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettens stilling i norsk rett).

Den europeiske menneskerettskonvensjonen artikkel 9 lyder:

”Art 9. Tanke-, samvittighets- og religionsfrihet

1. Enhver har rett til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet; denne rett omfatter frihet til å skifte sin religion eller overbevisning, og frihet til enten alene eller

sammen med andre og såvel offentlig som privat å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning, ved tilbedelse, undervisning, praksis og etterlevelse.

2. Frihet til å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning skal bare bli undergitt slike begrensninger som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den offentlige trygghet, for å beskytte den offentlige orden, helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.”

Bestemmelsen gir enhver rett til å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning ved tilbedelse, undervisning, praksis og etterlevelse. Å pålegge en lege å henvise til abort eller assistert befruktning dersom det strider mot legens overbevisning, må regnes som en begrensning i samvittighets- og religionsfriheten.

Staten kan imidlertid begrense borgernes frihet til å gi uttrykk for sin overbevisning dersom begrensningene er foreskrevet ved lov og er *”nødvendig i et demokratisk samfunn”*. I vurderingen av om et pålegg overfor fastleger om å utføre arbeidsoppgaver som strider mot deres overbevisning, for eksempel å henvise pasienter til abort, er et *”nødvendig”* inngrep i deres tanke-, samvittighets- og religionsfrihet må det gjøres en avveining av om inngrepet er rimelig og forholdsmessig vurdert opp mot de formål som søkes oppnådd. Andre menneskerettigheter kan være et slikt formål

Det at legen har mulighet til å bytte arbeid kan ikke være avgjørende. Det er tidligere lagt til grunn at begrensninger i en arbeidstakers utøvelse av sin religion i arbeidstiden ikke er å anse som et inngrep i en persons religionsfrihet, dersom arbeidstakeren har mulighet til å fratre sin stilling og skifte arbeid. Den europeiske menneskerettsdomstolen har imidlertid i en dom av 15. januar 2013 lagt til grunn at muligheten for å bytte arbeid ikke automatisk beskytter religionsfriheten. Denne muligheten skal heller tas med som et av flere momenter i vurderingen av om en eventuell begrensning i religionsfriheten er forholdsmessig (EMDN-2010-48420).

Samvittighets- og religionsfriheten og andre menneskerettigheter må avgrenses og avveies mot hverandre. Det følger av FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 26 og FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter artikkel 12 jf. artikkel 2, at alle skal ha samme tilgang til helsetjenester uten diskriminering på grunn av kjønn, seksuell orientering osv. FNs kvinnekongresskonvensjon artikkel 12 sier at staten *”skal treffe alle tiltak som er nødvendige for å avskaffe diskriminering av kvinner på helseområdet, for å sikre tilgang til helsetjenester, herunder hjelp til familieplanlegging, på grunnlag av likestilling mellom menn og kvinner.”*

Alle tre konvensjonene gjelder som norsk lov, jf. menneskerettsloven § 2. Forbud mot diskriminering på grunn av kjønn er lovfestet i likestillingsloven. Forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering er lovfestet i diskrimineringsloven om seksuell orientering. Alle private og offentlige helsetjenester omfattes av disse lovene.

Det følger av dette at staten kan gi fastleger en reservasjonsmulighet, men at helse-tjenestene skal tilbys på en måte som ikke virker diskriminerende overfor bestemte grupper som kvinner eller homofile.

3.2.2 Reservasjon mot å utføre eller assistere ved abortinngrep

Etter abortloven § 2 andre ledd har kvinner rett til selvbestemt abort dersom inngrepet kan utføres før utgangen av tolvte svangerskapsuke. Etter utgangen av tolvte svangerskapsuke avgjør en nemnd om svangerskapet kan avbrytes, jf. § 2 tredje ledd.

De regionale helseforetakene har ansvaret for at kvinnen for oppfylt retten til abort. Helseforetakene skal organisere sykehustjenesten slik at kvinner innen helseregionen til enhver tid kan få utført abort, jf. abortloven § 14.

Helsepersonell ansatt ved sykehus og avdelinger der det utføres aborter, har som en av sine arbeidsoppgaver å utføre eller assistere ved abortinngrep. Etter abortloven § 14 og abortforskriften § 15 har imidlertid helsepersonell rett til å reservere seg av samvittighetsgrunner mot å utføre eller assistere ved abortinngrep. Retten til fritak gjelder ikke mottaking, journalskriving og for- og etterbehandling. Den gjelder heller ikke for helsepersonell som gir kvinnen stell og pleie før, under og etter inngrepet. Ved medikamentell abort gjelder retten til fritak også helsepersonell som forskriver eller administrerer medikamenter i forbindelse med avbruddet. Helsepersonell som ber om fritak, må reservere seg generelt mot alle svangerskapsavbrudd. Helsepersonell har ikke anledning til å reservere seg mot å utføre eller assistere bare ved enkelte abortinngrep.

Dersom det er nødvendig for å sikre at kvinner innen helseregionen til enhver tid kan få utført abort, kan sykehuset ved utlysning av stillinger sette som vilkår for ansettelse at vedkommende er villig til å utføre abortinngrep, jf. abortforskriften § 17. Helsepersonell som søker stilling ved en avdeling der det utføres aborter skal på anmodning oppgi om de ønsker å reservere seg.

3.2.3 Reservasjon mot å utføre eller assisterte ved assistert befruktning

Ved vedtagelsen av felles ekteskapslov i 2008 fikk lesbiske par adgang til å få assistert befruktning, jf. bioteknologiloven kapittel 2. Samtidig fattet Stortinget et anmodningsvedtak (nr. 614) der regjeringen ble bedt om å *”sørge for at det legges til rette for at helsepersonell som av samvittighetsgrunner ønsker det i enkelttilfeller, skal kunne fritas fra å utføre eller assistere ved assistert befruktning”*.

Departementet har fulgt opp Stortingets vedtak ved å be de regionale helseforetakene organisere og tilrettelegge sitt tilbud om assistert befruktning slik at helsepersonell som av samvittighetsgrunner ønsker det, kan fritas fra å utføre eller assistere ved assistert befruktning.

3.2.4 Reservasjon mot å henvise til assistert befruktning og abort og mot å forskrive og sette inn prevensjon

Etter abortloven §§ 5 og 6 skal begjæring om abort settes frem overfor en lege eller en nemnd. Legen skal tilby kvinnen informasjon og veiledning om den bistand som samfunnet kan tilby henne, gi henne råd slik at hun skal kunne treffe sitt endelige valg, gi informasjon om inngrepets art og medisinske virkninger og sende begjæring sammen med en skriftlig henvisning til den avdeling eller institusjon hvor inngrepet skal utføres.

Bestemmelsen i abortloven § 14 og abortforskriften § 15 gir rett til reservasjon for helsepersonell i spesialisthelsetjenesten. Den regulerer rett til å reservere seg mot å assistere og utføre abortinngrep, men gir ikke rett til å reservere seg mot å henvise til abort og de andre oppgavene etter abortloven §§ 5 og 6. Abortloven og -forskriften har heller ingen andre regler som gir leger i den kommunale helse- og omsorgstjenesten en rett til å reservere seg mot å henvise til abort.

På samme måte gjaldt Stortingets anmodningsvedtak nr. 614 bare utførelse og assistanse ved assistert befruktning. Vedtaket omfattet ikke reservasjon mot å henvise til assistert befruktning.

3.2.4.1 Helsetilsynets praksis og rundskriv fra 1995

I tiden etter at abortloven ble vedtatt har enkelte leger praktisert en reservasjonsordning. Statens helsetilsyn har i rundskriv 20. juni 1995 til landets fylkesleger (IK-24/95) og i senere praksis, bl.a. i en tilsynssak fra 2005, lagt til grunn at det er anledning for leger til å reservere seg mot å henvise til abort m.v. av samvittighetsgrunner dersom helsetilbudet til pasientene ivaretas tilstrekkelig. Statens helsetilsyn skriver følgende om dette i sitt rundskriv:

”Kommunene har plikt til å yte nødvendig helsehjelp etter kommunehelsetjenesteloven. I små kommuner hvor det er få leger vil det lett medføre uakseptable belastninger for de kvinner det gjelder, dersom det aksepteres at legene tar forbehold mot å yte visse typer helsehjelp. Vi vil understreke at kommunene bør ta hensyn til dette ved ansettelser, slik at de ikke kommer i en situasjon hvor helsetilbudet i kommunen blir utilfredsstillende. Vi ber fylkeslegene orientere kommunene om dette slik at det ved nyansettelser i kommunehelsetjenesten blir tatt hensyn til at de omtalte tjenestene kan tilbys.”

3.2.4.2 Helse- og omsorgsdepartementets fortolkning i rundskriv fra 2011

Debatten som oppstod i kjølevann av den nye ekteskapsloven gjorde at departementet gikk nærmere gjennom det juridiske grunnlaget for spørsmålet om leger i den kommunale helse- og omsorgstjenesten har adgang til å reservere seg mot å utføre bestemte oppgaver av samvittighetsgrunner. Departementet presenterte sin fortolkning i rundskriv I-4/2011:

”Allmennleger og fastleger tilknyttet den kommunale helse- og omsorgstjenesten har i dag ingen lov- eller forskriftsfestet rett til å reservere seg av samvittighetsgrunner. Dette gjelder for eksempel oppgaver knyttet til prevensjon og familieplanlegging samt henvisning til assistert befruktning eller abort.

Når det gjelder spørsmålet om en lege av samvittighetsgrunner skal ha mulighet til å reservere seg mot å utføre bestemte oppgaver, må man skille mellom allmennleger og fastleger. Med fastlege menes lege som har inngått avtale med en kommune om deltakelse i fastlegeordningen, jf. fastlegeforskriften § 2.

Når det gjelder fastleger, uavhengig av om de er selvstendig næringsdrivende eller ikke, er det ikke hjemmel for kommunen til å frita legen for oppgaver som er pålagt ved lov eller forskrift. Fastlegens listeansvar følger av fastlegeforskriften § 7, der det fremgår

blant annet at "fastlegen skal ha ansvaret for allmennlegetilbudet til personer på sin liste innen de rammer som gjelder for fastlegeordningen i lov, forskrift og sentral avtale". Listeansvaret omfatter også "henvisning til andre helsetjenester etter behov", jf. merknadene til forskriftsbestemmelsen. Med andre ord, er det pasientens behov for henvisning som er styrende for fastlegen. Bestemmelsen gir ikke en rett for fastlegen til å nekte eller unnlate å henvise pasienten videre av andre grunner enn at pasienten ikke har behov for en videre henvisning.

Videre er det i fastlegeforskriften § 7 ikke gitt en adgang for partene, dvs. kommunen og fastlegen, til å fravike denne bestemmelsen. Det er dermed ikke anledning for kommunen og fastlegen til - gjennom avtale - å bli enige om å innsnevre fastlegens listeansvar, herunder å avtale at fastlegen av samvittighetsgrunner ikke skal utføre visse oppgaver.

Når det gjelder leger som er ansatt i kommunen og som ikke har et listeansvar som fastlege, kan vedkommende lege på gitte vilkår gis mulighet til å reservere seg. Ifølge gjeldende helselovgivning er det kommunene som har ansvar for å sørge for at alle får det helsetilbudet de har krav på etter kommunehelsetjenesteloven og pasientrettighetsloven . Et slikt "sørge-for-ansvar" er også videreført i den nye kommunale helse- og omsorgstjenesteloven som ble vedtatt av Stortinget i juni 2011. Begrepet "sørge-for" pålegger kommunen ansvaret for at tjenestene gjøres tilgjengelige for de som har rett til å motta tjenestene. Kommunen kan enten utføre tjenestene selv eller inngå avtale med andre private eller offentlige tjenesteytere. Dette innebærer at for leger som utfører oppgaver på vegne av kommunen og som ikke har listeansvar, kan kommunen velge å avtale at legen ikke skal utføre bestemte oppgaver.

Departementet understreker at dersom en fast ansatt lege uten listeansvar etter avtale med arbeidsgiver gis mulighet til å reservere seg mot å utføre konkrete oppgaver, må det være en helt klar forutsetning at overføring fra én lege til en annen ikke innebærer noen ulempe av betydning for pasienten."

Fortolkningen i rundskriv I-4/2011 gjaldt forskrift om fastlegeordning i kommunene fra 2000. Den 1. januar 2013 ble denne forskriften opphevet og erstattet av en ny fastlegeforskrift (forskrift 29. august 2012 nr. 842) hjemlet i den nye helse- og omsorgstjenesteloven. I den nye fastlegeforskriften er fastlegens listeansvar videreført i forskriftens § 10. Fastlegenes ansvar for å henvise pasienter er ytterligere presisert i en ny bestemmelse i § 24. Fastleger skal etter denne henvise pasienter til spesialisthelsetjenesten og til øvrige kommunale helsetjenester dersom pasienten har behov for det.

3.3 Departementets vurderinger og forslag

3.3.1 Bør fastleger kunne reservere seg av samvittighetsgrunner?

Departementet mener det er verdifullt for samfunnet at fastleger har høy etisk bevissthet og reflekterer over etiske spørsmål. Samfunnet er tjent med at det er rom for ulike overbevisninger og at fastleger ikke føler seg tvunget til å handle i strid med sin

samvittighet. Formålet bak retten til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet etter menneskerettighetsloven og EMK artikkel 9 bør støttes opp under.

Samtidig er det viktig at samvittighetsfriheten og utøvelsen av den ikke påfører pasientene en uforholdsmessig belastning eller ulempe. Den klare hovedregelen bør være at pasienter kan regne med å få tilbud om alle de allmennlegetjenester som de har behov for hos sin faste lege. Fastlegene skal ivareta det offentliges interesse av at alle innbyggere får tilbud om en fast lege som gir allmennlegetjenester, informasjon og veiledning og som fyller rollen som hjelper og veiviser for pasientene inn mot den øvrige helsetjenesten.

Departementet mener fastleger bør ha adgang til å reservere seg, men adgangen bør være begrenset og forbeholdt situasjoner med alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død. Ved den nærmere utformingen av reservasjonsordningen må hensynet til pasientene veie tungt.

Departementet foreslår en tilføyelse i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 som gir hjemmel for forskrifter om fastlegers reservasjonsmulighet. Forskriftene skal blant annet regulere hvilke oppgaver fastlegene kan reservere seg mot og vilkår for en slik reservasjonsmulighet. Se nærmere vurdering av innholdet i forskriftene i punktene 3.3.2 – 3.3.7.

3.3.2 Hvilke oppgaver bør fastlegene kunne reservere seg mot?

For enkelte leger oppleves det å skulle henvise en kvinne til abort som etisk svært problematisk. Det å skulle utføre denne oppgaven innebærer en alvorlig samvittighetskonflikt for disse legene. Samtidig er antallet henvisninger en fastlege gjør til abort per år relativt begrenset. Selv om oppgaven er viktig for den enkelte kvinne som trenger henvisningen, er denne oppgaven likevel ikke en gjennomgående og omfattende del av fastlegenes virksomhet. Det bør derfor være mulig å finne alternative løsninger som i større grad ivaretar fastlegens samvittighetsfrihet og som samtidig tar tilstrekkelig hensyn til pasientene.

Departementet foreslår derfor at fastleger skal kunne reservere seg mot å henvise pasienter til abort. En klar forutsetning er imidlertid at den konkrete reservasjonsordningen ikke innebærer en urimelig ulempe for de aktuelle kvinnene.

Legenes samvittighetsfrihet må avveies mot retten til lovbestemte helsetjenester. Departementet legger til grunn at retten til abort er helsetjenester som skal tilbys på en måte som ikke virker diskriminerende overfor kvinner, se punkt 3.2.1. Reservasjonsmulighetene må utformes og praktiseres på en måte som imøtekommer både samvittighets- og religionsfriheten, og hensynet til likestilling og likebehandling.

Med henvisning til abort menes her hele prosessen fra pasienten oppsøker legen med spørsmål eller ønske om abort og til begjæring og henvisning er sendt sykehuset. Fastleger som reserverer seg mot å henvise til abort bør også overlate oppgaven med å gi informasjon og råd til den legen som skal henvise.

Fastlegen skal ikke kunne reservere seg mot å motta epikrise fra sykehuset etter at abortingrepet er utført eller mot å følge kvinnen opp etter inngrepet. Kvinner som

eventuelt ikke ønsker å forholde seg til legen som har reservert seg i etterkant av inngrepet, kan velge å bytte fastlege.

Reservasjonsadgangen skal ikke omfatte forskrivning eller innsetting av prevensjon eller henvisning til assistert befruktning.

Dersom aktiv dødshjelp skulle bli tillatt i Norge, bør fastlegene også kunne reservere seg mot dette.

3.3.3 Forutsetninger for å kunne inngå avtale om reservasjon

Kommunene har ansvaret for å organisere fastlegeordningen. De skal sørge for tilbud om allmennlegetjenester og at et tilstrekkelig antall leger deltar i fastlegeordningen slik at alle som ønsker det får tilbud om plass på en fastleges liste. Det skal etter forslaget derfor være kommunene som vurderer ut fra lokale forhold om det er tilstrekkelig tilgang til fastleger til at en eller flere av fastlegene i kommunen kan reservere seg mot å henvise til abort uten at dette vil innebære en urimelig ulempe for kvinnene som blir berørt.

Fastleger skal etter forslaget ikke få en rett til reservasjon, men en mulighet. Det vil være opp til den enkelte kommunen å avgjøre om de ønsker å inngå avtaler om reservasjon, såfremt vilkårene for å inngå slik avtale er oppfylt.

For å unngå at reservasjoner skal påføre kvinner urimelig belastning, foreslår departementet at kvinner som vurderer eller ønsker henvisning til abort, men som står på liste hos en lege som har reservert seg, skal få tilbud om konsultasjon hos en annen lege i nærheten innen neste virkedag. Kommunen kan bare inngå avtale om reservasjon dersom det er tilstrekkelig tilgang til andre fastleger i nærheten som kan gjennomføre de aktuelle konsultasjonene. Fastleger som ønsker avtale om reservasjon må dokumentere at de har inngått en skriftlig avtale med en annen fastlege som forplikter seg til å gjennomføre konsultasjonene med kvinnene som vurderer eller ønsker henvisning til abort.

Fastleger som ved avtale har påtatt seg å henvise en annen fastleges pasienter til abort, kan ikke kreve tilleggskost 2hd for dette. Tilsvarende vil pasientens fastlege være avskåret fra å kreve betalt for en konsultasjon om abort som må avbrytes på grunn av legens reservasjon.

Departementet foreslår at personer som står på liste til en fastlege som reserverer seg, skal ha rett til å skifte til en fastlege i nærheten som ikke har reservert seg, se nærmere omtale i kapittel 4. Det vil også være en forutsetning for at kommunen kan inngå en avtale om reservasjon, at det er tilstrekkelig tilgang til fastleger i nærheten med åpne lister som ikke har reservert seg til at denne rettigheten kan oppfylles.

3.3.4 Informasjon om reservasjonsavtalen til listepasienter og kommunens øvrige innbyggere

Dersom en fastlege inngår avtale om å reservere seg mot å henvise til abort, kan noen av hans eller hennes eksisterende listepasienter ønske å skifte til en annen fastlege. Fastlegen skal derfor ha plikt til å informere sine eksisterende listeinnbyggere om avtalen straks den er inngått. Denne informasjonen er særlig viktig for kvinnene på legens liste som vil

kunne komme i den situasjon at de vurderer eller ønsker henvisning til abort. Informasjonen kan også være relevant for andre av legens pasienter som av prinsipielle grunner ikke ønsker å stå på liste hos en fastlege etter at han eller hun har reservert seg. Informasjonen skal gis direkte til den enkelte listeinnbygger, for eksempel i brev.

Informasjon om hvilke fastleger som eventuelt reserverer seg mot å henvise pasienter til abort, skal også være lett tilgjengelig for kommunens øvrige innbyggere. Dette er viktig informasjon som innbyggerne skal ha tilgang til når de skal velge fastlege for første gang eller sette frem krav om å bytte fastlege.

Kommunene har ansvar for å informere innbyggerne om hvilke leger som deltar i fastlegeordningen. Kommunene skal også ha ansvar for å informere om hvilke fastleger som eventuelt har reservert seg mot å henvise til abort. Informasjonen skal være tilgjengelig sammen med informasjon om hvilke leger som deltar i fastlegeordningen på nettsiden for bytte av fastlege (MinFastlege) og gjennom Fastletelefonen.

I tillegg til plikten til å skaffe time hos en annen lege innen neste virkedag, foreslår departementet å presisere at fastleger som har reservert seg skal informere kvinner på sin liste som vurderer eller ønsker henvisning til abort om muligheten for å sette frem begjæring om abort direkte overfor sykehuset uten henvisning fra lege, jf. abortforskriften § 1.

3.3.5 Melding til fylkesmannen ved inngåelse av avtaler.

Fylkesmennene skal føre tilsyn med hvordan kommuner oppfyller sine forpliktelser etter helse- og omsorgstjenesteloven og hvordan fastlegene utøver sin virksomhet, herunder praktiseringen av en reservasjonsordning. Departementet foreslår at kommuner som inngår avtale om reservasjon skal sende kopi av avtalen til fylkesmannen. Mulighetene for reaksjoner vil være de samme ved eventuelle brudd på dette regelverket som ved brudd på annet regelverk. Etter helsetilsynsloven § 5 kan Statens helsetilsyn gi pålegg om å rette forholdene dersom virksomhet innen helse- og omsorgstjenesten drives på en måte som kan ha skadelige følger for pasienter eller andre eller på annen måte er uforsvarlig. Ett eksempel er at kommuner inngår avtaler om reservasjon i strid med regelverket, og det dermed ikke er tilstrekkelig tilgang til fastleger som kan henvise til abort.

Tilsynsmyndighetene kan også gi administrative reaksjoner overfor den enkelte fastlege etter helsepersonelloven kapittel 11, for eksempel kan tilsynsmyndighetene gi fastlegen en advarsel.

3.3.6 Mulighet for å avslutte en avtale

For å kunne ivareta tilbudet til kvinner som trenger henvisning til abort, må kommunen kunne si opp en avtale om reservasjon dersom tilgangen på fastleger med åpne lister reduseres, og det ikke er mulig for kvinner å skifte til en fastlege i nærheten som ikke reserverer seg. Kommunen skal også kunne si opp reservasjonsavtalen dersom fastlegen ikke ivaretar sin plikt til å informere sine listepasienter eller fastlegen ikke sørger for at kvinner på sin liste får tilbud om konsultasjon hos en annen fastlege i nærheten innen

neste virkedag. Det samme gjelder dersom avtalen mellom fastlegen som har reservert seg og den andre legen som skal henvise fastlegens listepasienter faller bort.

3.3.7 Oppsummering

Slik ordningen for reservasjonsmulighet for fastleger er foreslått utformet i dette høringsnotatet, mener departementet at pasientene er ivaretatt på en slik måte at ulempene er begrenset og tiltaket må vurderes som forholdsmessig.

Dette gjelder særlig fordi fastlegene ikke skal få en rett til å reservere seg, men en mulighet dersom hensynet til pasientene kan ivaretas. Det skal også være begrenset hvilke oppgaver fastlegene kan reservere seg mot og en forutsetning for å kunne reservere seg skal være at det er tilstrekkelig tilgang til andre fastleger i nærheten som kan henvise til abort. Kvinnene skal ha rett til konsultasjon hos en annen fastlege i nærheten innen neste virkedag, og det skal gis en utvidet rett til å bytte til en fastlege som ikke har reservert seg.

Gjennom ordningen skal pasientene også være sikret lett tilgjengelig informasjon om hvilke leger som reserverer seg. Det er også viktig i denne sammenheng at kvinner som vurderer eller ønsker abort fortsatt skal ha mulighet for å sette frem abortbegjæring direkte overfor sykehus uten å gå veien om henvisning fra lege.

4 Rett til å skifte fastlege ved reservasjon

4.1 Gjeldende rett - valg og skifte av fastlege

Retten til å stå på liste hos en fastlege og til å skifte fastlege er regulert i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 c og forskrift 29. august 2012 nr. 843 om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen. § 2-1 c lyder:

”Enhver som er bosatt i en norsk kommune, har rett til å stå på liste hos lege med fastlegeavtale. Det samme gjelder asylsøkere og deres familie når de er medlem av folketrygden.

Personer som står på fastleges liste har rett til å skifte fastlege inntil to ganger i året, og rett til å få en ny vurdering av sin helsetilstand hos en annen lege med fastlegeavtale.

Rettigheter i første og annet ledd gjelder ikke i de kommuner der plikten til å ha fastlegeordning er suspendert etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 tredje ledd.

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om gjennomføring og utfylling av pasientrettighetene i fastlegeordningen, herunder om barns plassering på liste og om rett til å bytte fastlege.”

Enhver som er bosatt i en norsk kommune, har rett til å stå på liste hos en fastlege. Rettigheten omfatter også asylsøkere og deres familiemedlemmer når de er medlem av folketrygden, se også forskrift 14. mai 2008 nr. 460 om trygdedekning for asylsøkere og deres familiemedlemmer.

Den som har rett til å stå på liste hos fastlege, kan sette frem ønske om en bestemt lege, jf. forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen § 2 andre ledd. Ønsket skal som hovedregel etterkommes så langt det er ledig plass på fastlegens liste. Det er adgang til å velge fastlege utenfor bostedskommunen, jf. § 2 fjerde ledd.

Den som ikke selv velger fastlege, vil bli plassert på listen til fastlege med ledig listeplass, jf. § 2 tredje ledd. Den som ikke ønsker å delta i fastlegeordningen gir beskjed om det til sin kommune.

Etter lovens § 2-1 c andre ledd og forskriftens § 6 har en person som står på fastleges liste rett til å skifte fastlege inntil to ganger i året, så fremt det er ledig plass på annen fastleges liste. Fastlegen kan ikke nekte å ta vedkommende inn på listen dersom det er ledig plass på listen, så fremt ikke kommunen har fattet vedtak om å flytte personen fra denne listen på grunn av vedkommendes truende eller voldelige atferd, jf. forskrift om fastlegeordning i kommunene (fastlegeforskriften) §§ 5 og 15 og forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen § 2 sjettede ledd.

Kommunen og fastlegen avtaler et tak for antallet pasienter på den enkelte fastleges pasientliste. Det er ikke adgang for fastlege og kommune å avtale et høyere listetak enn 2 500, jf. fastlegeforskriften § 34. Den øvre grensen på 2 500 er satt for at fastlegene ikke skal få lengre lister enn det de kan betjene på en forsvarlig måte. Når fastsatt listetak er nådd, anses listen som lukket. Etter forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen § 4 er det bare barn under 16 år av allerede tilmeldte listeinnbyggere og tidligere tilmeldte listeinnbyggere som flytter tilbake til kommunen som har rett til å bli tatt inn på en lukket liste. Den midlertidig flyttingen fra kommunen må ikke overstige tre år.

Den eller de som har foreldreansvaret velger fastlege for barn under 16 år, jf. forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen § 5 første ledd. Dersom fastlege ikke velges, plasseres barnet på samme liste som den eller de som har foreldreansvaret. Der foreldrene har felles foreldreansvar og samme adresse, plasseres barnet på samme liste som mor. Der foreldrene har felles foreldreansvar og forskjellig adresse, plasseres barnet på samme liste som den av foreldrene som har samme folkeregisteradresse som barnet.

Ved fylte 16 år velger barnet selv fastlege, jf. § 5 andre ledd. Er barnet mellom 12 og 16 år kan det selv fremsette krav om bestemt fastlege etter samtykke fra den eller de som har foreldreansvaret. Er barnet under 12 år, fremsettes slikt krav av den eller de som har foreldreansvaret. Tilsvarende aldersgrenser gjelder for barnets rett til selv å skifte fastlege, jf. forskriftens § 6 andre ledd.

Når omsorgen og/eller foreldreansvaret er fratatt foreldrene, etter barneverntjenesteloven §§ 4-8, 4-12 og 4-20, er det barneverntjenesten som kan velge fastlege for barnet, jf. forskriftens § 5 tredje ledd.

Skifte av fastlege skjer ved henvendelse til HELFO (Helseøkonomiforvaltningen) eller på nettsiden MinFastlege. Fastlegebyttet gjelder fra den første dagen i måneden etter at det er registrert.

4.2 Departementets vurderinger og forslag

4.2.1 Rett til å skifte til en fastlege som ikke har reservert seg

Departementet foreslår at personer som står på liste hos en fastlege som har reservert seg, skal ha en utvidet rett til å skifte fastlege. Pasientene skal ha rett til å skifte til en fastlege i nærheten som henviser til abort. Dette skiftet skal ikke telle som et skifte etter reglene om inntil to skifter per år.

Retten til å skifte til en lege som henviser til abort vil være særlig aktuell for kvinner som vil kunne få behov for henvisning til abort, men den vil også gjelde for andre som av ulike grunner ikke ønsker å ha en fastlege som har reservert seg.

4.2.2 Rett til å skifte fastlege for jenter mellom 14 og 16 år

Hvis en jente under 16 år ber om abort, skal foreldrene som hovedregel få mulighet til å uttale seg, jf. abortloven § 4. Dersom særlige grunner taler mot det, har foreldrene likevel ikke rett til å uttale seg, jf. abortloven § 4. Etter pasient- og brukerrettighetsloven § 3-4 andre ledd skal foreldrene eller andre med foreldreansvar som hovedregel informeres dersom jenter under 16 år ber om abort, men også her er det gjort unntak *"når pasienten av grunner som bør respekteres, ikke ønsker dette."*

Hvorvidt foreldrene skal informeres og gis anledning til å uttale seg, vil avhenge av en konkret vurdering av blant annet jentas alder og modenhet og de grunner som hun oppgir for sitt ønske om å ikke informere foreldrene. Det kan være flere årsaker til at foreldrene ikke bør informeres om barnets kontakt med helse- og omsorgstjenesten, både ulike overbevisningsgrunner og andre rent personlige grunner (for eksempel mishandlingssaker).

Departementet vil foreslå at jenter mellom 14 og 16 år selv skal kunne bestemme om de ønsker å ha en fastlege som har reservert seg mot å henvise til abort eller om de vil skifte til en lege som henviser til abort. Dette skal jentene kunne bestemme uavhengig av om foreldrene er enig i skiftet eller ikke.

Det kan også tenkes at jentene vil ønske å holde informasjon om byttet skjult for sine foreldre. Departementet vil derfor arbeide for at HELFO gjennomfører slike bytter på en måte som i størst mulig grad skjerner denne informasjonen fra foreldrenes innsyn.

Unge jenter kan også kontakte skolehelsetjenesten dersom de er uønsket gravid og trenger råd og veiledning om abort. Helsesøster kan blant annet informere disse jentene om at de kan henvende seg direkte til sykehuset med en eventuelle begjæring om abort dersom de ikke ønsker å snakke med sin fastlege om graviditeten og abortbegjæringen.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

En åpning for at kommunen og fastlegen kan avtale at fastlegen av samvittighetsgrunner reserverer seg mot å henvise til abort vil få visse økonomiske og administrative konsekvenser. For kommunene vil dette kunne gi et visst merarbeid knyttet til selve

avtaleinngåelsen og oppfølgingen av denne. Kommunen skal også underrette fylkesmannen og HELFO om den inngåtte avtalen.

Departementet antar imidlertid at kommunenes merarbeid knyttet til dette vil være beskjedent. Det samme gjelder for de økonomiske konsekvensene. På bakgrunn av kartleggingen av dagens reservasjonsordninger og de begrensningene som foreslås i kapittel 3, antas det at antallet fastleger med reservasjonsordning blir begrenset. Kommunen skal allerede i dag tilby en fastlegeordning. Det forhold at de må inngå avtaler med fastleger og følge opp disse er således ingen ny oppgave.

For fylkesmannsembetene medfører forslagene om en reservasjonsmulighet marginale endringer. Embetene vil motta brev fra kommuner som inngår en avtale om reservasjon med en fastlege. Det å motta informasjon om dette utløser ingen automatisk plikt til å gjennomføre tilsyn, eller på annen måte foreta en aktiv handling. Hvorvidt fylkesmannen skal foreta en aktivitet på bakgrunn av den informasjonen de får fra kommunen vil bero på en konkret vurdering der mange ulike elementer virker inn.

Økonomisk vil endringene få liten eller ingen betydning for innbyggerne i kommunen. De vil få sine utgifter refundert på lik linje som om de gikk til en lege som ikke hadde reservert seg. Rent praktisk vil dette forslaget være en ulempe for den enkelte. De aktuelle kvinnene vil ikke lengre kunne få alle tjenestene hos sin fastlege. Alternativt må de bytte en ekstra gang dersom deres fastlegen reserverer seg. I forslaget er det imidlertid lagt inn klare rammer for når fastlegen skal kunne reservere seg. Dette vil bidra til å redusere de praktiske ulempene. Det vises blant annet til muligheten for et ekstra fastlegebytte, retten til å få time hos en fastlege i nærheten senest neste virkedag og fastlegens plikt til å informere egne listeinnbyggere om sin reservasjon og om muligheten til å kontakte sykehuset direkte.

I høringsnotatet er det foreslått at det er fastlegen som skal sende ut informasjon til egne listeinnbyggere ved inngåelse av en reservasjonsavtale. Dette vil være en engangskostnad når avtalen inngås. Ved senere endringer legges det opp til at informasjon kommer via HELFO og på nettsiden MinFastlege. Videre er det legen som må inngå avtale med annen fastlege om time for kvinner som vurderer eller ønsker en henvisning til abort. Dette er tiltak som vil kunne påføre den aktuelle legen en økonomisk og administrativ utgift.

Per 3. kvartal 2013 var det gjennomsnittlig 1152 listeinnbyggere per fastlege. Portoutgiftene ved utsending av brev til disse vil beløpe seg til omlag kr. 12.000,- per fastlege. I tillegg kommer tid medgått til faktisk å skrive brev og sende disse. Dette er en mulighet fastlegen får, og ingen plikt. Kostnadene kan bli betydelig lavere dersom informasjonen om reservasjonsavtalen sendes elektronisk. Departementet anser det som mest nærliggende at denne kostnaden bæres av fastlegen som ønsker å reservere seg mot å henvise kvinner til abort.

Det er sentralforvaltningen som vil bære de tyngste kostnadene ved innføringen av forslaget til en reservasjonsmulighet for fastleger. Kostnadene er særlig forbundet med å utvikle tekniske løsninger. Det vil bli nødvendig å videreutvikle de tekniske løsninger slik at de kan håndtere en utvidet og raskere mulighet til å bytte fastlege og at informasjon om

hvilke leger som har reservert seg skal bli lett tilgjengelig på MinFastlege.no. Beregninger viser at utviklingskostnadene for å få på plass dette vil være i størrelsesorden 3,5 mill. kroner. Kostnadene dekkes innenfor departementets eksisterende rammer. I tillegg vil det trolig komme noe økt arbeidsmengde for HELFO knyttet til en økning i antallet fastlegebytter. Dette vil imidlertid være en begrenset økning sammenlignet med det totale antallet bytter som håndteres i dag.

6 Merknader til endringene i helse- og omsorgstjenesteloven og i pasient- og brukerrettighetsloven

Til endringen i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 tredje ledd:

Bestemmelsen i § 3-2 tredje ledd hjemler dagens forskrift om fastlegeordningen (forskrift 29. august 2012 nr. 842 om fastlegeordning i kommunene). Departementet foreslår å utvide hjemmelen slik at den også gir grunnlag for å gi forskrifter om at fastleger kan reservere seg mot å henvise eller behandle pasienter dersom reservasjonen er begrunnet i alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død. Dette vil først og fremst gjelde reservasjon mot å henvise pasienter til abort. Hjemmelen vil imidlertid også omfatte aktiv dødshjelp dersom dette skulle bli tillatt. Hjemmelen omfatter ikke reservasjon mot å forskrive eller sette inn prevensjon eller å henvise til assistert befruktning. Se også utkastet til forskrifter med merknader i punktene 8 og 9.

Til endringene i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 c fjerde ledd:

Pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 c fjerde ledd gir hjemmel til å gi nærmere forskrifter om gjennomføring og utfylling av pasientrettighetene i fastlegeordningen. Departementet foreslår å presisere dagens hjemmel. Det blir dermed klart at hjemmelen omfatter forskrifter om utvidet rett til å skifte fastlege for pasienter som står på liste til en fastlege som har reservert seg på grunn av alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 tredje ledd. Se også utkastet til forskrifter med merknader i punktene 8 og 9.

7 Forslag til lov om endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven

I

I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester gjøres følgende endringer:

§ 3-2 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om fastlegeordningen, herunder om kvalitets- og *funksjonskrav*, om adgangen til suspensjon av fastlegeordningen og om *fastlegers mulighet til å reservere seg mot henvisning eller behandling når reservasjonen er begrunnet i alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død.*

II

I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter gjøres følgende endringer:

§ 2-1 c fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om gjennomføring og utfylling av pasientrettighetene i fastlegeordningen, herunder om barns plassering på liste. *Departementet kan også gi forskrifter om retten til å skifte fastlege, blant annet om utvidet rett til å skifte fastlege for pasienter som står på liste hos en fastlege som har reservert seg på grunn av alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død.*

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

8 Utkast til forskrift om endringer i fastlegeforskriften og i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen

I

I forskrift 29. august 2012 nr. 842 om fastlegeordning i kommunene gjøres følgende endringer:

Overskrift til nytt kapittel 5 skal lyde:

Kapittel 5 Reservasjon av samvittighetsgrunner

Ny § 24 a skal lyde:

§ 24 a Avtale om reservasjon mot å henvise til abort

Kommunen og fastlegen kan avtale at fastlegen av samvittighetsgrunner reserverer seg mot å henvise til abort. Kommunen skal sende kopi av avtalen til fylkesmannen.

Med henvisning til abort menes i denne sammenheng alle handlinger som inngår i prosessen fra å motta en kvinnes spørsmål eller begjæring om abort, jf. abortloven § 5, tilby og eventuelt gi kvinnen informasjon og veiledning om hva samfunnet kan tilby henne av bistand, jf. abortloven § 2, gi informasjon om inngrepets art og medisinske virkninger, jf. abortloven § 5 andre ledd, fastsette svangerskapets varighet og sende henvisning og begjæring om abort til sykehuset, jf. abortloven §§ 6 og 7.

Kommunen kan bare inngå avtale om reservasjon dersom kvinnene på legens liste vil få tilbud om henvisning til abort på annen måte, uten urimelig ulempe. Før avtale om reservasjon kan inngås, må fastlegen legge frem en skriftlig avtale med en annen fastlege i nærheten om at han eller hun forplikter seg til å henvise legens listeinnbyggere til abort.

Reglene i bestemmelsen her og i §§ 24 b til 24 g gjelder også fastleger med fellesliste, jf. § 11.

Ny § 24 b skal lyde:

§ 24 b Kommunens ansvar for tilgang til fastleger som ikke har reservert seg

Kommunen skal sørge for at det er tilstrekkelig tilgang til fastleger i kommunen slik at kvinner kan få oppfylt sin rett til å skifte fastlege etter forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen § 6 andre ledd.

Ny § 24 c skal lyde:

§ 24 c Fastlegens ansvar for informasjon om reservasjonen til sine pasienter

Fastlegen skal informere alle pasientene på sin liste om at han eller hun reserverer seg mot å henvise til abort umiddelbart etter at avtale om reservasjon er inngått.

Ny § 24 d skal lyde:

§ 24 d Tilbud om konsultasjon hos en annen fastlege

Fastlegen skal sørge for at kvinner som står på hans eller hennes liste som vurderer eller ønsker henvisning til abort, får tilbud om konsultasjon hos en annen fastlege i nærheten senest neste virkedag. Fastlegen skal også informere kvinnene om at begjæring om abort kan settes frem direkte overfor sykehuset uten henvisning, jf. forskrift 15. juni 2001 nr. 635 om svangerskapsavbrudd § 1.

Ny § 24 e skal lyde:

§ 24 e Kommunens ansvar for informasjon

Kommunen skal sørge for at innbyggerne i kommunen får informasjon om hvilke leger som reserverer seg mot å henvise til abort.

Ny § 24 f skal lyde:

§ 24 f Prioritering av pasienter fra lege som har reservert seg

En fastlege som har inngått avtale om å henvise til abort kvinner som står på liste til en lege som har reservert seg, skal tilby kvinnene konsultasjon for henvisning til abort senest innen neste virkedag, jf. § 24 d.

Ny § 24 g skal lyde:

§ 24 g Avslutning av avtale om reservasjon av samvittighetsgrunner

Kommunen kan si opp en avtale om reservasjon mot å henvise til abort dersom;

- fastlegen ikke overholder sine plikter etter §§ 24 c og 24 d,
- avtale med annen fastlege etter § 24 a tredje ledd faller bort eller
- det ikke er tilstrekkelig tilgang til fastleger i kommunen til at kvinner kan få oppfylt sin rett til å skifte fastlege etter forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen § 6 andre ledd.

II

I forskrift 29. august 2012 nr. 843 om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen gjøres følgende endringer:

§ 5 andre ledd skal lyde:

Ved fylte 16 år treffer barnet selv avgjørelse om valg av fastlege. Er barnet mellom 12 og 16 år kan det selv fremsette krav om bestemt fastlege etter samtykke fra den eller de som har foreldreansvaret. *Jenter mellom 14 og 16 år som står på liste hos en fastlege som har reservert seg mot å henvise til abort av samvittighetsgrunner, jf. forskrift om fastlegeordning i kommunene § 24 a, treffer selv avgjørelse om valg av fastlege.*

§ 6 nytt andre ledd skal lyde:

Personer som står på liste hos en fastlege som har reservert seg av samvittighetsgrunner mot å henvise til abort, jf. forskrift om fastlegeordning i kommunene § 24 a, har rett til å skifte til en fastlege i nærheten som ikke har reservert seg. Et slikt skifte skal ikke regnes som et skifte etter regelen i første ledd om rett til å skifte fastlege inntil to ganger i året.

§ 6 nytt tredje ledd skal lyde:

Ved fylte 16 år fremsetter barnet selv krav om skifte av fastlege. Er barnet mellom 12 og 16 år, kan det selv fremsette krav om skifte av fastlege etter samtykke fra den eller de som har foreldreansvaret. *Jenter mellom 14 og 16 år som står på liste hos en fastlege som har reservert seg mot å henvise til abort av samvittighetsgrunner, jf. forskrift om fastlegeordning i kommunene § 24 a, kan fremsette krav om skifte av fastlege uten samtykke fra den eller de som har foreldreansvaret.* Er barnet under 12 år, fremsettes *krav om skifte av fastlege* av den eller de som har foreldreansvaret.

9 Merknader til endringene i fastlegeforskriften og i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen

Til endringene i fastlegeforskriften

Til ny § 24 a:

Bestemmelsen er ny og regulerer kommuners adgang til å inngå avtale med fastleger om reservasjon mot å henvise pasienter til abort. Kommuner og fastleger kan etter denne bestemmelsen avtale unntak fra fastlegens listeansvar etter forskriftens § 10 og fastlegens ansvar for å henvise pasienter til spesialisthelsetjenesten etter § 24, jf. § 30 fjerde ledd.

Med henvisning til abort menes i denne sammenheng alle handlinger som inngår i prosessen fra å motta en kvinnes spørsmål eller begjæring om abort, jf. abortloven § 5, tilby og eventuelt gi kvinnen informasjon og veiledning om hva samfunnet kan tilby henne av bistand, jf. abortloven § 2, gi informasjon om inngrepets art og medisinske virkninger, jf. abortloven § 5 andre ledd, fastsette svangerskapets varighet og sende henvisning og begjæring om abort til sykehuset, jf. abortloven §§ 6 og 7.

Reservasjonadgangen omfatter ikke oppfølging av pasienten etter abortinngrepet, herunder å motta epikrise. Etter journalforskriften (forskrift 21. desember 2000 nr. 1385 om pasientjournal) § 9 skal epikrise sendes både til henvisende instans og pasientens faste lege, med mindre pasienten ber om noe annet. Pasienten kan også motsette seg at epikrise sendes etter reglene i helsepersonelloven (lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell mv.) § 45.

Kommuner skal ha adgang til å inngå avtaler om reservasjon, men ingen plikt. Kommunen må vurdere ut fra lokale forhold om de ønsker å inngå slike avtaler. Kvinnene i kommunen skal ha mulighet for å stå på liste hos en fastlege som ikke har reservert seg, jf. forslag til ny § 24 b. Det er derfor en forutsetning for at kommunen kan inngå avtaler om reservasjon at det finnes fastleger i kommunen som ikke har reservert seg og som har åpne lister.

Før kommunen kan inngå avtale om reservasjon må fastlegen dokumentere at han eller hun har inngått skriftlig avtale med en kollega i nærheten som forplikter seg til å utføre de oppgavene som legen reserverer seg mot. Kommunen må vurdere om den ordningen som fastlegen har avtalt, er tilstrekkelig til å sikre at kvinnene på legens liste får tilgang til henvisning til abort uten urimelig ulempe for seg. Det vil si at de er sikret konsultasjon hos en annen fastlege i nærheten senest innen neste virkedag, jf. forslag til ny § 24 d.

Kommunen skal sende kopi av avtalen om reservasjon til fylkesmannen. Fylkesmannen skal som tilsynsmyndighet føre tilsyn med at praktiseringen av reservasjonsordningen skjer innenfor regelverket.

Reglene i § 24 a om adgang til å inngå avtale om reservasjon og de øvrige bestemmelsene i kapittel 5 om blant annet informasjon og tilbud om konsultasjon hos en annen fastlege,

gjelder også fastleger som har fellesliste. Dette innebærer blant annet at også fastleger med fellesliste må inngå avtale med kommunen dersom han eller hun ønsker å reservere seg.

Til ny § 24 b:

Etter utkast til nytt andre ledd i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen § 6 har personer som står på listen hos en fastlege som har reservert seg, rett til å skifte til en annen fastlege i nærheten som ikke har reservert seg. Kommunen må sørge for at det til enhver tid er tilstrekkelig tilgang til fastleger i kommunen til at denne retten kan oppfylles.

Til ny § 24 c:

Straks en fastlege har inngått avtale om reservasjon med kommunen, skal fastlegen sende ut informasjon til alle sine eksisterende listeinnbyggere om at en slik avtale er inngått og at fastlegen ikke lenger henviser til abort. Legen bør også informere sine pasienter om hvilken annen fastlege som har forpliktet seg til å henvise pasientene til abort og om muligheten for å henvende seg direkte til sykehuset uten henvisning. Informasjonen skal gis direkte til den enkelte pasient. Det er ikke tilstrekkelig med oppslag på legekantoret. Informasjonen skal sendes ut umiddelbart etter at avtale om reservasjon er inngått.

Til ny § 24 d:

Fastlege som reserverer seg skal sørge for at kvinner på hans eller hennes liste som vurderer eller ønsker henvisning til abort, får tilbud om konsultasjon hos en annen fastlege i nærheten senest innen neste virkedag. Etter forslag til ny § 24 a må han eller hun inngå en skriftlig avtale med den eller de fastlegene som skal henvise til abort istedenfor for ham eller henne. Det er ikke tilstrekkelig at legen informerer pasientene om at de kan henvende seg til en bestemt annen lege. Legen må også bestille time for konsultasjon hos den andre legen på kvinnens vegne dersom hun ønsker det.

Fastlegen skal også gi informasjon til kvinner på sin liste som vurderer eller ønsker henvisning til abort om at de har mulighet for å henvende seg direkte til sykehuset og fremme begjæring om abort der uten henvisning fra en fastlege.

Fastleger som inngår avtale med en fastlege som har reservert seg kan ikke kreve tilleggstakster fordi pasienten er tilmeldt annen fastlege. Departementet viser til merknaden for takst 2hd. Departementet understreker videre at fastleger som reserverer seg ikke har anledning til å kreve betalt for en avbrutt konsultasjon, der det viser seg at bakgrunnen for henvendelsen er et ønske om en henvisning til abort. Oppgjøret i disse tilfellene vil skje mellom kvinnen/HELFO og den legen som faktisk henviser.

Til ny § 24 e:

Kommunene har i dag plikt til å informere innbyggerne om fastlegeordningen og hvilke leger som deltar i ordningen. Informasjonen gis i dag av HELFO på nettsiden MinFastlege og gjennom Fastlegetelefonen. Etter forslaget til ny § 24 e skal kommunene også ha plikt til å informere innbyggerne om hvilke fastleger som til enhver tid har avtale om å reservere seg mot å henvise til abort. Informasjonen skal være lett tilgjengelig blant annet

på nettsiden MinFastlege.no slik at innbyggerne har denne informasjonen når de skal sette frem krav om ønsket fastlege.

Til ny § 24 f:

Fastleger som ønsker å reservere seg mot å henvise til abort skal inngå en skriftlig avtale med en annen fastlege som forplikter seg til å gi tilbud om henvisning til abort til kvinner som står på listen til legen som reserverer seg, jf. forslag til ny § 24 a. Etter forslag til ny § 24 e skal disse kvinnene få tilbud om konsultasjon hos den andre fastlegen senest neste virkedag. Dette innebærer at fastlegen som inngår en slik avtale om å motta pasienter som ønsker henvisning til abort, kan og skal prioritere disse kvinnene selv om de ikke står på hans eller hennes liste.

Til ny § 24 g:

Bestemmelsen i § 24 g er ny og regulerer kommunens adgang til å si opp en avtale om reservasjon. Kommunen kan si opp avtalen dersom fastlegen ikke overholder sine plikter etter forslag til nye §§ 24 c og 24 d. Det vil si plikten til å informere alle sine listepasienter om inngåelsen av reservasjonsavtalen og plikten til å sørge for at egne listepasienter får tilbud om konsultasjon hos en annen fastlege i nærheten innen neste virkedag, samt informasjon om muligheten til å sette frem begjæring om abort direkte overfor et sykehus uten henvisning fra lege. Dersom disse pasientene ikke får tilbud om konsultasjon innen fristen, kan kommunen si opp avtalen. Det samme gjelder dersom legen unnlater å gi den informasjonen som forskrifter krever.

Kommunen kan også si opp avtalen om reservasjon dersom listeplassen hos fastleger som ikke reserverer seg reduseres og det ikke er mulig for kommunen å oppfylle sin plikt til å sørge for at kvinner som står på listen til en lege som har reservert seg skal kunne skifte til en fastlege som ikke har reservert seg. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom noen fastleger som tidligere har tatt imot kvinner som vurderer eller ønsker henvisning til abort slutter som fastlege (flytter, pensjonerer seg) eller får fylt opp sine lister slik at disse lukkes, og det ikke er tilstrekkelig med andre fastleger i kommunen som henviser til abort og som har åpne lister.

Adgangen til å si opp avtalen etter denne bestemmelsen gjelder bare avtalen om reservasjon. Dersom kommunen ønsker å si opp hele fastlegeavtalen, gjelder reglene i § 32 om avslutning av individuell avtale.

Dersom kommunen sier opp avtalen, vil legen ha plikt til å henvise sine listeinnbyggere til abort.

Til endringene i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen

Til endringene i § 5 andre ledd og § 6 nytt tredje ledd:

Departementet foreslår at jenter mellom 14 og 16 år som står på listen til en fastlege som har reservert seg mot å henvise til abort skal kunne skifte til en annen fastlege uten samtykke fra sine foreldre eller andre med foreldreansvar. Dette er et unntak fra hovedregelen om at barn mellom 12 og 16 år må ha samtykke fra sine foreldre eller andre med foreldreansvar når de skal sette frem krav om en bestemt fastlege eller krav om å

skifte fastlege. Det er ikke krav om at ønsket om å skifte skal være begrunnet i at jenten vurderer eller ønsker henvisning til abort.

Til endringene i § 6 nytt andre:

Etter endringene som foreslås i denne bestemmelsen har enhver som står på liste hos en fastlege som har reservert seg mot å henvise til abort en utvidet rett til å skifte fastlege. De har rett til å skifte til en fastlege som ikke har reservert seg og som har kontor i nærheten av legen som har reservert seg. Hva som menes med "*i nærheten*" må vurderes konkret ut i fra blant annet de geografiske forholdene og tilbud om kollektiv transport. Det skal ikke innebære urimelig ulempe å måtte reise til den andre fastlegen i forhold til pasientens opprinnelige fastlege. I de større byene som Oslo, Bergen, Trondheim må det være tilstrekkelig at den nye legen har kontor innenfor samme kollektivsone. Dette må gjelde selv om reisetiden blir noe lengre.

Den utvidede retten til å skifte fastlege innebærer at kommunene må sørge for at det er ledig plass på liste hos en fastlege som ikke har reservert seg og som har kontor i nærheten av legen som har reservert seg. Dersom det ikke er tilstrekkelig tilgang til fastleger i kommunen eller samarbeidende kommune til at dette lar seg gjøre, kan kommunen ikke inngå avtale om reservasjon. Dersom tilgangen til fastleger reduseres etter at avtale om reservasjon er inngått slik at kommunen ikke lenger kan oppfylle plikten til å sørge for at personer kan få skifte til en lege som ikke har reservert seg, kan kommunen si opp avtalen om reservasjon, jf. utkast til ny § 24 g i fastlegeforskriften.

Departementet arbeider med å få på plass løsninger som gjør det mulig å gi et slikt skifte av fastlege virkning allerede fra neste dag. I dag gjelder et skifte av fastlege først fra neste kalendermåned.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/19	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014

ØKNING KOSTSATS I BARNEHAGER

Henvisning til lovverk:

Det vises til § 11.1 i vedtekter for kommunale barnehager i Kvæningen kommune.
«Betaling for kost kan komme i tillegg»

Rådmannens innstilling

Utvalg for oppvekst og omsorg vedtar økning i felles sats for kost i barnehager i Kvæningen kommune med kr. 30.- pr. måned. Ny betalingssats blir kr. 250.- for hel plass, gjeldende fra og med 01.05.2014.

Saksopplysninger

Det vises til utskrift fra møter i Su i Burfjord og Badderren barnehage under referatsak.

Kostpenger i barnehagene i kommunen ble innført av Utvalg for oppvekst og omsorg i sak 2013/4. Felles sats ble satt til kr. 220.- pr. måned for hel plass.

Sitat fra møte i SU den 4/2.14 : « Kostpenger. SU skriver et brev til oppvekst hvor vi ber administrasjonen om å fremme en sak til utvalget for oppvekst og omsorg.

Vedtak.

SU går inn for en økning i kostpenger fra kr. 220.- til kr. 250.- pr. måned pr. barn, og ber utvalg for oppvekst og omsorg behandle saken «. Sitat slutt.

Samarbeidsutvalget i Badderren barnehage ønsker ikke å øke satsen.

Sitat fra møte i SU den 24/2.14: « sak 1/14: Økning av kostpenger. Det var enstemmig vedtatt, at SU ikke ønsket økning i kostpenger. Vi ønsker å ha den slik den er pr. i dag. Begrunnelsen er : av 10 barn er det 5 barn som har 40 % plass, foreldrene ønsket ikke bytte dager for å få mer varm mat, fordi da gikk barna glipp av andre aktiviteter. Personalmessig er vi 3 stk, i 100 % stilling, i praksis er vi 3 stk. på avdelingen 2 dager i uka. Vi har et varmt måltid pr.uke.»
Sitat slutt.

Vurdering

Da ordningen ble innført, ble det orientert i saksutredningen i sak 2013/4, at satsen ble «anslått» av samarbeidsutvalget. Videre het det i saksutredningen : « Beregning av kostnader til foreslått tiltak – ett måltid pr. dag – er avhengig av en rekke faktorer som f.eks. råvarer/ferdigprodukter, varm-/kald mat etc.»

Samarbeidsutvalget i Burfjord barnehage mener at satsen bør økes til kr. 250.- pr måned, for å kunne gi barna et sunt og godt kosthold i henhold til forutsetningene. I følge styrer, har en erfart at satsen ikke vil dekke kostnadene.

En annen forutsetning for innføring var at satsen skulle være lik i kommunens barnehager. Da satsen skal rapporteres videre til statlige organer, må det være en felles sats.

I Burfjord barnehage er det 43 barn, og i Badderren barnehage 10 barn.

For Burfjord barnehage vil dette si en økning av matbudsjettet med ca. kr. 14.000.- pr. år, for å kunne gi et sunt og godt tilbud.

For Badderren barnehage forstår vi det slik, at barn som kun har plass 2 dager i uka, ikke ønsker å bytte plass for å få mer varm mat. Det må antas at de ikke kan benytte et bedre tilbud helt ut for de barn som kun er der 2 dager i uka.

En annen forutsetning for innføring av betaling for kost, er at dette skal være på et slikt nivå at barnehageeier ikke tjener på dette. (jfr. Barnehageloven)

Ut i fra en totalvurdering, mener saksbehandler at økning bør skje i henhold til behovet ved den største barnehagen, og at felles kost sats økes med kr. 30.- pr. måned. Ny felles betalingsats blir da kr. 250.- pr. måned for barn i hel plass.

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/20	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014

SKOLERUTE FOR KVÆNANGEN KOMMUNE - 2014/2015

Henvisning til lovverk:

Vedlegg

- 1 Skoleruta for skoleåret 2014-2015 og foreløpig forslag til skolerute for skoleåret 2015-2016.

Rådmannens innstilling

Utvalg for oppvekst og omsorg vedtar forslag fra Kvæningen barne- og ungdomsskole, som gjeldende skolerute for Kvæningen kommune, skoleåret 2014/2015.

Saksopplysninger

Det vedlegges forslag til skolerute fra Troms fylkeskommune.

Det vedlegges forslag til skolerute fra Kvæningen barne- og ungdomsskole.

Kjækan skole støtter forslag til skolerute fra Kvæningen barne- og ungdomsskole.

Vurdering

Troms fylkeskommune har sendt ut vedtatt forslag til felles skolerute for hele fylket. Normal praksis tidligere har vært å følge fylkeskommunens forslag.

Forslaget som er fremlagt fra begge skolene er ikke ulikt fylkeskommunens.

Det skiller på en dag senere oppstart om høsten, og skole den 20.11 istedenfor fridag.

Med dette ønsker rektorene å oppnå 2 planleggingsdager før oppstart på onsdag 20.8.

I følge de opplysninger som er vedlagt saken, skulle det ikke være noe i veien for å vedta skolenes sitt forslag som gjeldende skolerute for 2014/2015.

Det vises til orientering fra rektor Tunset på skolerute forslaget deres.

	KVÆNANGEN KOMMUNE POSTMOTTAK
09 JAN 2014	
Til behandling:	
Saksbehandler:	Stein
Til orientering:	Kjetil Valle
Gradering:	

Adresseliste

Vår ref.:
14/27-1
Løpenr.:
148/14

Saksbehandler:
Thorsteinn Einarsson
Til. dir.innvalg:
77 78 80 73

Arkiv:
B06 SAKSARKIV
Deres ref.:

Dato:
08.01.2014

SKOLERUTA FOR SKOLEÅRET 2014-2015 OG FORELØPIG FORSLAG TIL SKOLERUTE FOR SKOLEÅRET 2015-2016

Vi viser til tidligere utsendt forslag til skolerute for skoleåret 2014-2015 som har stått på hjemmesiden Troms fylkeskommune. Denne skoleruten har stort sett fått positive tilbakemeldinger og er herved fastslått som gyldig for skoleåret 2014-2015.

Skolerute 2014/2015

Skolestart for elevene tirsdag 19. august.

Høst 2014:

Måned	Fridager	Antall skoledager
August	Skolestart tirsdag 19.8	9
September	Høstferie 25.9 og 26.9	20
Oktober		23
November	Skolefri 20.11 og 21.11	18
Desember	Siste skoledag før jul 19.12	15

Antall skoledager høst 2014 **85**

Vår 2015:

Måned	Fridager	Antall skoledager
Januar	Skolestart mandag 5.1	20
Februar	Vinterferie 23.2 – 27.2	15
Mars		20
April	Påskeferie 30.3 – 6.4	18
Mai	Skolefri fredag 15.5	17
Juni	Siste skoledag fredag 19.6	15

Antall skoledager vår 2015 **105**

Antall skoledager hele skoleåret **190**

Kvænangen barne- og ungdomsskole

Forslag til skolerute 2014/2015

Skolestart for elevene onsdag 20. august.

Høst 2014:

Måned	Fridager	Antall skoledager
August	Skolestart onsdag 20.8	8
September	Høstferie 25.9 og 26.9	20
Oktober		23
November	Skolefri 21.11	19
Desember	Siste skoledag før jul 19.12	15
Antall skoledager høst 2014		85

**Lærere: 18. og 19. august: Planlegging
25.9 og 21.11: Kursdager**

Vår 2015:

Måned	Fridager	Antall skoledager
Januar	Skolestart mandag 5.1	20
Februar	Vinterferie 23.2 – 27.2	15
Mars		20
April	Påskeferie 30.3 – 6.4	18
Mai	Skolefri fredag 15. 5	17
Juni	Siste skoledag fredag 19.6	15
Antall skoledager vår 2015		105
Antall skoledager hele skoleåret		190

**Lærere: 2. januar: Planlegging
22.6 Planlegging (to kveldsøkter)**

TIL ORIENTERING

På møte med skolesjefene i Olderdalen 18. februar fikk jeg opplyst at de fleste, med unntak av Skjervøy, hadde vedtatt ei skolerute som for elevene var identisk med fylkes sin skolerute. Det kom fram på møte der at kommunene kunne lage ei rute som var forskjellig fra fylke sin, men det som burde være samordnet, var kursdagene. Kursdagene på vår skolerute er lagt felles med våre nabokommuner. Det gjelder datoene 25.9 og 21.11.

Det forslaget som kom fra skolen her var litt forskjellig fra det som kom fra Kjækan. Legger ved vårt forslag.

Hilsen Kjetil

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
2014/21	Kvæningen Oppvekst- og omsorgsutvalget	08.04.2014

OPPTAK BURFJORD SFO FOR 2014/2015

Henvisning til lovverk:

Opplæringsloven § 13-7 syvende ledd
Kvæningen kommunes vedtekter for SFO.

Rådmannens innstilling

Alle 15 innkomne søknader til Burfjord SFO godkjennes opptatt, og plass tildeles for skoleåret 2014/2015, i henhold til søknad.

Saksopplysninger

Det er innkommet 15 søknader til Burfjord SFO. Det er plass til 18 søkere pr. år.

Vurdering

Flere av søknadene er kommet etter søknadsfrist, men siden det er ledig plass, foreslås disse tatt opp på lik linje med de rett-tidige innkomne søknader.